

1'95

INTELLECTUS

**REVISTA
INVENTATORILOR
SI CERCETATORILOR**

Agentia de Stat pentru Protectia Proprietatii Industriale
a Republicii Moldova

INTELLECTUS

Revista inventatorilor
și cercetătorilor

1

NASCUNTUR AB HUMANO INGENIO OMNIA
ARTIS INVENTORUMQUE OPERA
QUAE OPERA DIGNAM HOMINIBUS VITAM
SAEPIUNT
REIPUBLICAE STUDIO PERPICIENDUM EST
ARTES INVENTAQUE TUTARI

DIN GENIUL UMAN SE NASC TOATE
OPERELE DE ARTĂ ȘI INVENTIILE
ELE GARANTEAZĂ OAMENILOR O VIAȚĂ
DEMNĂ
ESTE DE DATORIA STATULUI SĂ ASIGURE
PROTECȚIA ARTELOR ȘI A INVENTIILOR

Inscripție de pe cupola sediului OMPI,
Geneva.

C U P R I N S

V. BOBUTAC
Cuvânt de bine

5

ASPECTE ACTUALE ALE PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE

✓ E. STAȘCOV Strategia relansării economice în baza propriei inteligențe	6
✓ N. SOLCAN Creația tehnică nu moare!	9
✓ L. PAGHIS Obiectele de proprietate industrială. Noțiuni generale	11
✓ V. CRECETOV Tendințe de dezvoltare a protecției proprietății industriale în comunitatea internațională	14
✓ F. BARABANOV Invenția ca obiect de protecție juridică	19
✓ V. DMITRIENCO Chestiuni actuale în protecția juridică a mărcilor	22
✓ A. BERCOVICI Protecția juridică a invențiilor în domeniul biotehnologiei	26
✓ A. MOISEI Prevederile legislației Republicii Moldova în raport cu exigențele internaționale	30
✓ V. COJOCARU Noile tehnologii informaționale în activitatea Agenției	33
✓ Л. АНИСИМОВА Приватизация и интеллектуальная собственность	36

SONDAJ "INTELLECTUS"

✓ Cum înțelegeți protecția proprietății intelectuale?	
✓ Răspund: T.Malinovschi, P.Soltan, V.Zagorschi	40

INVENTII ȘI INVENTATORI

✓ М. ФИЛИППОВ Пекциком - детоксикант и стимулятор желудочно-кишечной деятельности	46
--	----

ATTUDINI, PROBLEME, SUGESTII

✓ B. MELNIC Prioritatea factorului uman	49
✓ Gh. DUCA Chimia ecologică și problemele brevetării	51
✓ V.GHICAVÂI Criza medicamentelor și farmacologia națională	54

✓ V.BURCIU
Economia de piață, inovația și învățământul 58

✓ M.CIUŞ
"Conștientizarea juridică le va permite oamenilor de creație să-și asigure și un succes finanțier" 61

NUME NOTORII

✓ Aurelian Gulea, inventator de elită, medaliat cu aur 64

✓ TEHNO-MEDALIOANE

✓ Toate aromele necuprinsului 69

✓ Neadormitul "cip" 70

✓ Nevoia te-nvață... 71

✓ Doi fii și șase salariați 72

COMUNICARI

T. BODIUL

Evoluția sistemului de brevete, importanța și eficiența lui în activitatea economică 73

COOPERARE INTERNATIONALĂ

✓ AGEPI în obiectivul EPO 75

Geneva - impuls al creativității. Impresii și deducții ale colaboratorilor AGEPI 77

LECTURI

A. SILVESTRU

Genialitate și demență 84

U. ECO

Pendulul lui Foucault (fragment) 86

PSEUDOANTICIPATII

A.GROMOV

Ceasornicarul în cronicile timpului 89

CRONICA

Şedința a V-a a Consiliului Interstatal pentru Protecția Proprietății Industriale 95

✓ AGEPI news 97

Mic dicționar explicativ de proprietate industrială 99

Anunțuri 101

Cuvânt de bine

Valeriu BOBUȚAC,

Ministrul Economiei
al Republicii Moldova

Reușita strategiei economice, elaborată cu chibzuință și răbdare, este de neconceput fără progres, or progresul tehnic și științific este condiționat în primul rând de invenții.

Acestea asigură producției o rentabilitate mai înaltă, competitivitate sporită atât pe piața națională, cât și internațională, iar în ansamblu invențiile implementate și tehnologiile moderne determină situația economică.

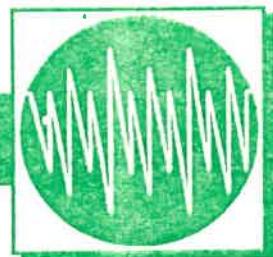
O revistă care-și propune să oglindească multilateral și competent aspectele actuale ale protecției proprietății industriale, noile acte le-

gislativе și guvernamentale, să abordeze probleme de metodologie, să expună puncte de vedere ale oamenilor de știință, ale specialiștilor în materie privitor la tot ce este nou, la evoluția ingeniozității umane, să familiarizeze publicul larg cu tezaurul nostru intelectual în manifestările sale de vîrf, să facă un schimb util de informație internațională etc., o asemenea revistă, cred, va avea o bună priză la cititori și va suscita curiozitatea persoanelor interesate.

Pentru "Intellectus", un cuvânt de bine, de bun augur și succes.

Din partea redacției

Oferindu-ne cu multă amabilitate aceste frumoase gânduri consacrate debutului ediției, domnul Ministru a acceptat cu plăcere să devină abonatul nr.1 al revistei, fapt pentru care îi mulțumim cordial.

ing. Eugen STAȘCOV,
Director General
al AGEPI

Strategia relansării economice în baza propriei inteligенțe

Strategia social-economică a tranzitiei la economia de piață în țara noastră este orientată spre soluționarea unor probleme specifice pentru republică. Probabil, ar fi inutilă enumerarea lor, cu atât mai mult că organele de resort au și elaborat programe la nivel atât macroeconomic, cât și microeconomic. Cu aportul diferitelor organisme aceste programe se traduc în viață și fiecare din ele are fixate priorități conforme scopurilor puse.

Astfel, Republica Moldova și-a axat eforturile pe consolidarea domeniului agroindustrial și industrial, stimularea activităților comerciale și asigurarea creșterii economice. Crearea întreprinderilor mici și mijlocii în ramurile prioritare le va asigura o activitate ascendentă, va diminua importurile, va stimula utilizarea materiilor prime locale și chiar va avea ca urmare exportul propriilor produse, va dezvolta artizanatul și va aduce un efect economic mult așteptat.

Soluționarea acestor probleme depinde direct de progresul științei și tehnicii, care având ca reper un cadru politic prioritar, pot asigura elaborarea tehnologiilor avansate, implementarea lor în economia națională, și mai ales în soluționarea problemelor ecologiei, energeticii, ocrotirii sănătății.

Proprietatea industrială (invențiile, mărcile, modelele și desenele industriale, modelele de utilitate, ele constituind baza prosperării țărilor actualmente dezvoltate) și în țara noastră servește drept pilon al relansării tehnologice și economice. De aici și interesul cu care în Moldova s-a pus baza propriului sistem național de protecție a proprietății industriale.

Protecția proprietății industriale în Republica Moldova are obiective bine determinate: de a asigura legitimitatea drepturilor morale și economice ale autorilor creației intelectuale; de a stimula prin politica guvernamentală activitatea creativă; de a promova și utiliza rezultatele ei, de a încuraja desfășurarea comerțului în mod productiv și loial. Toate acestea asigură izbânda în evoluția economică și socială.

Spre exemplu, dreptul la obținerea brevetului de invenție impulsionizează investițiile și concentrarea resurselor umane în domeniul investigațiilor științifice și al elaborărilor. Acordarea brevetului facilitează aplicarea industrială a invențiilor, publicarea informațiilor din brevete extinde orizontul surselor de informație tehnologică. Sistemul de brevetare instituit în Moldova, asigurând inventatorului renume și beneficiu material, impulsioneză activitatea inventivă, politica inovațională, favorizează transmiterea tehnologiilor, protejând drepturile titularilor.

Oficiul național de brevete (Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale) activează spre binele atât al unităților din sectorul de stat, cât și al organizațiilor nestatale și sectorului privat. Exemplific cele spuse prin rolul informației brevetare. În linii mari, ea exclude dublarea și sporirea nerățională a cheltuielilor în cercetarea căilor de soluționare a problemelor tehnologice, stimulează crearea de noi invenții, toate acestea constituind condiția progresului tehnic-științific. "Trei balene", pe care se sprijină progresul, sunt informația tehnologică necesară cercetărilor științifice, documentația de brevete, care face posibilă orientarea întreprinderii spre soluțiile optime și deci creșterea productivității și eficacității investițiilor, și în sfârșit, în baza același documentații, ea se poate orienta în piața invențiilor, evidențiind potențialii concurenți, tehnologiile de vîrf și deci alegerea în final a tehnologiei pentru o licență.

Din documentația de brevete pot fi evidențiate unitățile care activează în diferite domenii tehnologice, aceasta facilitând partea interesată în alegerea partenerilor economici, anticipând tratativele cu firmele care-și propun tehnologiile proprii. Tot aici este important faptul că, studiind brevetele, poți găsi soluția tehnică dorită, evitând unele greșeli care deja au fost depistate sau unele obstacole în utilizarea tehnologiilor.

Avantajele numite mai sus devin reale numai în cazul în care sistemul de brevetare se intercalează într-un mod adecvat în structura administrativă a statului. La acest capitol este important ca sistemul de brevetare și aspectul lui informațional în Republica Moldova să fie înțelese și acceptate ca o componentă absolut necesară a politiciei social-economice a Guvernului. Prin urmare, scopurile dezvoltării țării trebuie să se reflecte în sistemul ei de brevetare.

Un rol deosebit în cadrul proprietății industriale revine mărcilor. Întreprinderile moderne și performante din țările dezvoltate ne demonstrează că utilizarea în condițiile economiei de piață a mărcilor le face cunoscute și renomate pe piață, contribuind la obținerea de către ele a rezultatelor scontate. Teoria și practica economică internațională demonstrează clar importanța utilizării mărcilor în activitatea agentilor economici, acest fapt fiind dictat de necesitatea individualizării și diferențierii produselor și serviciilor în condițiile concurenței și specificului pieței.

Întreprinderea, în condițiile moderne, conferă mărcii mai multe funcții, cum ar fi semnul de proprietate (oferit prin înregistrare), mijloc de identificare a produsului, instrument de protecție contra imi-

tațiilor, certificarea calității, simbol al întreprinderii etc. Marca săvește și drept expresie a cerințelor consumatorilor.

Este potrivit întocmai momentul de a atrage atenția întreprinderilor asupra faptului că atingerea obiectivelor lor și satisfacerea necesităților consumatorilor poate fi mediată de o marcă, înregistrată cu numeroase caracteristici, în funcție de avantajele psihologice și calitățile urmărite.

Toate cele menționate și-au găsit reflectare în activitatea sistemului de protecție a proprietății industriale din Moldova. Dar nici un sistem, cât de perfect ar fi, cât de bune ar fi legile și de eficient aplicate, nu va aduce contribuția așteptată la dezvoltarea economică și tehnologică, dacă el nu este cunoscut și nu este utilizat de acele persoane, spre binele cărora a fost instituit. Sistemul protecției proprietății industriale este pus în serviciul producătorilor, cercetătorilor, inventatorilor, businessmanilor, comercianților și consumatorilor, tuturor acelora care pot utiliza acest sistem și obține beneficiu economic, iar facilitățile sunt evidente în toate sectoarele economiei.

Nu întâmplător scriitorul american Mark Twain în romanul "Un yankee la curtea regelui Arthur" a menționat că un stat trebuie, cel puțin, să institue un inspectorat fiscal și un oficiu de brevete.

O politică consecventă în domeniul protecției proprietății intelectuale soluționează două probleme fundamentale: punând baza succesorului economiei de piață și deschide orizonturi pentru activitatea creațoare în știință și tehnică.

Pornind de la cele spuse, în Republica Moldova politica statului în acest domeniu preconizează:

- ◊ elaborarea și traducerea în viață a metodelor organizatorice de aplicare a legislației întru protecția creațiilor intelectuale;
- ◊ perfecționarea normelor dreptului civil, administrativ, penal și ale altor coduri în ceea ce privește protecția creatorilor;
- ◊ susținerea investițiilor în tehnologiile cu potențial științific, crearea întreprinderilor pe baza lor;
- ◊ formarea cadrului de măsuri financiare, de credit, impozitare și investiționale ale statului în scopul implementării invențiilor;
- ◊ crearea unui sistem de protecție a intereselor naționale în planul utilizării creației tehnice și științifice;
- ◊ integrarea și cooperarea în sistemul internațional al protecției proprietății intelectuale.

Conștientizarea și traducerea în viață a acestor obiective va mobiliza și mai mult cei circa 30 de mii de inventatori, care de mult își așteaptă sărbătoarea sufletului.

Creația tehnică nu moare!

Ing. Nicanor SOLCAN,

președintele consiliului
republican al Societății
inventatorilor și
raționalizatorilor

Starea de criză, pe care o traversează cu atâtă anevoieță economia naastră națională, se răsfrângă în modul cel mai direct asupra activității inovaționale - din lipsă de mijloace, majoritatea covârșitoare a întreprinderilor nu au posibilitatea de a se retehnologiza, de a implementa realizările progresului tehnico-științific, de aici și interesul redus pentru invenții și propunerii de raționalizare. La ședința sa din 29 martie a.c., prezidiul consiliului republican al S.I.R. a constatat că în 1994 au depus cereri și propunerii 1008 persoane în comparație cu 1594 în 1993, cifra scăzând, prin urmare, cu o treime. Numărul de cereri de brevet de invenție a fost de 75, ceea ce constituie doar 41,2% față de anul precedent. Respectiv, au scăzut și alți indicatori: au fost brevetate 23 de invenții (în 1993 - 75), implementate 19 (1993 - 46). De două ori s-a redus numărul propunerilor de raționalizare. Un tablou pe cât de alarmant, pe atât de explicabil.

Fără îndoială, numărul cererilor depuse și al brevetelor eliberate ar fi fost mult mai mare, dacă la întreprinderi și în instituții s-ar fi păstrat cadrele de brevetologi sau, cel puțin, responsabili de sectorul invenții și raționalizări. Însă anume ei, printre primii, au fost radiați din schemele de personal. Si invers, acolo unde s-a găsit modul, activitatea a continuat. În această ordine de idei, putem cita Universitatea Agrară și cea de Medicină, Institutul de cercetări științifice în domeniul tutunului și cel al culturilor de câmp, asociațiile de producție "Hidropompa", "ELCAS", "Montajcom" și alte câteva.

Dacă analizăm apartenența invențiilor implementate, constatăm că 8 dintre ele și-au găsit aplicare în cadrul catedrelor Universității de Medicină "N. Testemițeanu", 3 - la asociația "Montajcom" și 2 - la asociația de mecanizare din Ociu. În cinci unități economice s-a implementat câte o singură invenție.

Si totuși, acei puțini care au perseverat în această direcție merită să fie menționați și dați drept exemplu, deoarece inovațiile puse în aplicare au economisit respectivelor unități mijloace financiare considerabile.

Astfel, colectivul de inventatori de la fabrica de parfumerii și cosmetice "Viorica", elaborând și lansând în producție mai multe compoziții de substanțe odorante, a obținut în 1994 un efect economic în sumă de 65 mii de lei. La asociația "Pielart" inventatorii F. Șestacovschi și I. Dubălar au realizat repunerea în circulație a căldurii utilizate, economia însumând 195 mii de lei. Aceeași unitate a beneficiat și de o altă inovație - interconectarea sistemului de alimentare cu energie electrică, cu un efect economic de 140 mii de lei. La "Hidropompa" s-a depus un efort considerabil pentru recuperarea a trei tipuri de strujitură - de oțel inoxidabil, fontă și aluminiu, care înainte se expedia în mari cantități ca metal uzat. Acum întregul volum de strujitură se folosește în turnătorie, economia realizată ridicându-se la 276,7 mii de lei. O economie anuală de 60 mii de lei asigură utilizarea metodei de tratare a fructelor cu soluții de protecție în vederea păstrării îndelungate, metodă elaborată la Institutul de cercetări științifice, selecție și tehnologii pentru pomicultură. Chiar și aceste câteva exemple atestă faptul că, în ciuda tuturor vitregiilor, creația tehnică nu moare. E de datoria noastră să găsim căile pentru a susține și impulsiona, pentru a apăra interesele creatorilor, ceea ce și facem permanent, inclusiv și în instanțele judiciare.

De real folos inventatorilor le vor fi și calculele efectuate pentru a determina efectul economic al inovațiilor din diverse domenii.

În strânsă colaborare cu AGEPI, ne propunem să organizăm diferite cursuri, seminare de actualitate, concursuri. Sperăm, de asemenea, să ne fie restituită în întregime Casa Tehnicii, pentru a o transforma în instituție didactică specializată, cu bancă de invenții, saloane și expoziții ale tehnicii noi.

Fie ele și oricât de modeste, rezultatele obținute de inovatori demonstrează, o dată în plus, că progresul tehnic continuă să rămână unul din factorii decisivi în depășirea crizei economice.

Obiectele de proprietate industrială.

Noțiuni generale

ing. Lev PAGHIS

AGEPI

Pentru a-și satisface necesitățile vitale, materiale și spirituale, oamenii crează și utilizează diverse unelte de producție și modalități de fabricare a acestora, diferite obiecte de consum (haine, clădiri, mijloace de transport, produse alimentare etc.), arme și alte obiecte. Oamenii au inventat alfabetul, diverse sisteme de calcul, au elaborat modalități de reprezentare și de prelucrare a informației, de transmitere a comunicărilor etc. Sunt create și se utilizează tot felul de metode de tratament, diagnostic, pronostic, cercetare, educație, dreseare etc. Nu există domeniu al activității practice care să nu se bazeze pe obținerea și utilizarea rezultatelor gândirii creațoare.

În toate timpurile creatorii a ceva nou și util au tins spre aceea ca felul în care au contribuit dânsii la crearea unui obiect să fie recunoscut și relevat de cei din jur. În condițiile luptei concurențiale o asemenea recunoaștere trebuie să le ofere și anumite avantaje. O asemenea cerință poate fi respectată prin eliberarea de către organele de stat a unui document în care se face caracteristica noului obiect, pe de o parte, și se enumera angajamentele statului în vederea protecției respectivului obiect de utilizarea lui neonestă de către terți, pe de altă parte. Asemenea documente se numesc patente, brevete (de la latinescul patens (patentis) - adică certificat, act).

Drepturile asupra obiectului, caracterizat în descrierea de brevet, și protejate prin brevete, se constituie în proprietate industrială.

Iată ce plasează respectivele drepturi în categoria de proprietate:

- 1) dreptul de a dispune de brevet aparținând titularului de brevet în calitate de proprietar (fără acordul titularului nimeni nu poate folosi obiectul descris în brevet);
- 2) brevetul ca și orice marfă are valoare de schimb, ceea ce îi asigură capacitatea de circulație;
- 3) protecția lui, ca și a oricărora bunuri aflate în proprietate, de atentate din partea unor terți.

Din categoria obiectelor de proprietate industrială fac parte invențiile, modelele de utilitate, modelele industriale, mărcile de fabrică (mărcile de serviciu).

Legile de brevetare din țările evolute au stabilit următoarele exigențe față de invenții:

1. Invenția trebuie să se integreze în noțiunea de obiect al activității inventive: modalitate, dispozitiv, substanță sau aplicarea lor în scopul soluționării unei sarcini practice necunoscute anterior și neprognozate.
2. Acest obiect trebuie să fie nou, adică necunoscut în domeniile științei și tehnicii.
3. Obiectul trebuie să aibă capacitate de reproducere, adică să fie aplicabil sub aspect industrial.
4. Obiectul invenției trebuie să corespundă criteriului "grad de inventivitate", adică el nu trebuie să fie evident în sensul că oricare specialist din domeniul respectiv al industriei să nu poată găsi soluția respectivei probleme concrete, dacă ar fi rugat să-o facă.

Uneori modelele de utilitate sunt numite "invenții de proporții reduse". Ele se deosebesc de invenții prin faptul că, în primul rând, se referă doar la realizarea mijloacelor de producție și articolelor de consum sau a componentelor acestora și, în al doilea rând, nu trebuie să corespundă cerinței "grad de inventivitate".

Termenul "model industrial" vizează aspectul exterior al mărfii, designul acesteia. Brevetul asupra modelului industrial se acordă în funcție de soluția artistică și de proiectare, ce determină aspectul articolului. Modelele industriale pot fi tridimensionale (modele), plate (desene) sau combinate.

Termenul "marcă" se aplică de regulă față de mărcile de fabrică (de producție), utilizate de întreprinderile industriale sau față de mărcile de comerț, utilizate de unitățile comerciale și organizațiile participante la desfacerea mărfurilor pe piața internă și externă.

Termenul "marcă de serviciu" se aplică față de imaginile utilizate de organizațiile ce prestează anumite servicii consumatorilor. Atât una, cât și cealaltă marcă, de regulă, sunt executate sub formă de imagine amplasată pe marfă sau pe documentația firmei ce prestează servicii, servind pentru a distinge marfa sau serviciul de mărfurile sau serviciile similare, fabricate sau prestate de alte firme.

Dreptul exclusiv al titularului de brevet, materializat prin brevet, are anumite limite: teritorială, temporală și de obiect.

Limita teritorială a monopolului brevetar, de regulă, o constituie teritoriul statului care a eliberat respectivul brevet (de exemplu, teritoriul Republicii Moldova).

Limita temporală a monopolului brevetar este stabilită din momentul când intervine dreptul titularului de brevet asupra obiectului de proprietate industrială și momentul când dreptul respectiv încetează. Limita temporală denumește termenul de acțiune a brevetului. De regulă, termenul constituie:

- pentru invenții - 15-20 de ani;
- pentru modele de utilitate - 5-10 ani;
- pentru modele industriale - de la 3 la 15 ani;
- pentru mărci de fabrică (mărci de serviciu) - 5-20 de ani.

Limita de obiect a acțiunii monopolului brevetar constă în aceea că interzicerea utilizării fără acordul titularului de brevet se extinde asupra

acțiunilor (executarea, vânzarea, aplicarea, importarea) întreprinse numai în raport cu obiectele caracterizate în titlul de protecție.

Limita dreptului exclusiv pentru invenții și modele de utilitate se stabilește prin formula de brevet; pentru modele industriale - prin aspectul lor exterior; pentru mărci de fabrică (mărci de serviciu) - prin imaginea lor.

Brevetul este eliberat de către un organ al puterii de stat (oficiul de brevete) numai după examinarea de rigoare în conformitate cu regulile de cerere asupra unui sau altui obiect de proprietate industrială.

Pentru fiecare gen de proprietate industrială s-au constituit anume reguli fiind obligatoriu ca cererea să le corespundă.

O exigență comună pentru aceste cereri este necesitatea de a completa o cerere-model, de a face o descriere a obiectului de proprietate industrială dezvăluindu-i esența și de a prezenta documentele cu privire la achitarea taxei respective.

Procesul de examinare a cererii pentru un anumit obiect de proprietate industrială și adoptarea unei decizii referitor la aceasta se numește examinarea cererii. Metodologia examinării cererilor este destul de variată în esență să, însă în principiu pot fi relevate următoarele sisteme de examinare: pe răspunderea solicitantului, fără examinare cu verificare (cerere), amânată (prelungită) și mixtă, de exemplu pe răspunderea solicitantului și amânată (prelungită).

În primul caz (pe răspunderea solicitantului) cererea este examinată urmărind clarificarea a două chestiuni:

- 1) dacă solicitantul a respectat condițiile formale expuse în reguli (dacă la cerere sunt anexate toate documentele necesare în numărul de exemplare stabilit, procurile respective etc.);
- 2) dacă solicitantul nu solicită brevetul pentru obiecte care conform legilor țării respective nu pot fi brevetate.

În cazul când condițiile sunt respectate, oficiul eliberează brevetul făcându-l responsabil pe solicitant.

Sistemul de verificare (cerere) este adoptat în unele țări capitaliste, de exemplu în S.U.A., și se caracterizează prin aceea că obiectul descris în cerere este supus unei verificări sub aspectul corespondenții criteriilor aprobatelor în țara respectivă pentru un anumit gen de proprietate industrială.

Sistemul de amânare (prelungire) adoptat în majoritatea țărilor este numit astfel pentru că se contramandează verificarea obligatorie a tuturor cererilor. Oficiul de brevete realizează verificarea cererii la rugămintea solicitantului sau altei persoane interesate. Cererea urmează să fie publicată în mod obligatoriu. Oricine este în drept să obiecteze referitor la cererea expusă (prezentată). Obiectul caracterizat în cerere se bucură de protecție temporară din momentul publicării acesteia.

Examinarea cererii se încheie prin adoptarea unei decizii, fie de eliberare a brevetului, fie de refuz.

În cazul unei decizii pozitive, oficiul de brevete înregistrează obiectul de proprietate industrială și eliberează brevetul respectiv.

ing. Veaceslav CRECETOV

AGEPI

Tendințe de dezvoltare a protecției proprietății industriale în comunitatea internațională

La momentul proclamării suveranității, în Republica Moldova nu exista un sistem propriu de protecție juridică a rezultatelor activității intelectuale. Legislația în vigoare pe atunci nu corespunde practicii mondiale, nu prezinta suficiente garanții pentru drepturile titularilor asupra proprietății industriale, nu le asigura interesul economic.

Protecția juridică, ce conștințea dreptul exclusiv al statului, a condus la situația în care obiectele de proprietate industrială, după creare, și-au pierdut proprietarii concreți care ar fi fost interesați să le vândă; consumatorul s-a dovedit a fi complet dezorientat referitor la caracteristicile mărfurilor; au apărut dificultăți în controlul asupra marketingului produselor protejate, cât și asupra activității unităților mixte.

Eficiența redusă a protecției juridice a proprietății industriale împiedică dezvoltarea relațiilor economice externe și prezența în circuitul internațional de diviziune a muncii. În consecință se reduc ritmurile dezvoltării economice, volumul de producere a mărfurilor, nivelul și ritmurile de creștere a vânzării în republică.

Lipsa unei protecții eficiente a proprietății industriale nu stimulează transmiterea drepturilor asupra obiectelor protejate în bază de licență și franșize, reduce numărul de furnizori ai producției, minimalizează concurența, cât și responsabilitatea producătorilor pentru calitatea fabricațiilor.

Imperfecțiunea legislației în domeniul proprietății industriale se reflectă negativ asupra competitivității mărfurilor, contribuie la creșterea importului.

A devenit posibilă folosirea ilegală a obiectelor proprietății industriale, înregistrate de firme străine. Producerea și vânzarea produselor contrafăcute aduce prejudicii serioase economiei republiei.

Lipsa unei protecții eficiente a proprietății industriale poate avea și repercușiuni sociale grave: pericol pentru sănătatea consumatorilor ca urmare a vânzării de medicamente contrafăcute; produse alimentare inaceptabile; accidente, ieșirea din uz a tehnicii în consecința utilizării unor piese contrafăcute.

Protecția dreptului asupra proprietății industriale servește în primul rând ca bază pentru crearea unui regim de favorizare a producției naționale proprii în raport cu importul. Guvernele multor țări depun eforturi pentru dezvoltarea activității inovaționale în scopul creării de noi brașe industriale.

Sunt declarate nelegitime metodele neloiale de concurență sau import și marketing al produselor în țară, acțiuni în urma cărora sunt

grav prejudicate unități analoage din industria națională, devine dificilă crearea unor asemenea ramuri sau e monopolizată piața.

Apar tendințe de creare în baza inventiilor a unor modele de utilitate sau desene și modele industriale de unități mici capabile să reziste în concurență.

De asemenea se observă tendința de a oferi înlesniri inventatorilor ce activează de unii singuri, întreprinderilor mici și mijlocii, centrelor de cercetări științifice. De exemplu, în unele țări la taxele pentru brevete se aplică o reducere de 50%. În S.U.A. este promovată o politică federală unică de brevetare a inventiilor create la întreprinderile mici cu ajutorul mijloacelor alocate de stat. În baza inventiilor se realizează antreprenoriatul corporativ, reprezentând colaborarea unor firme mari și mai mici cu scopul de a crea o întreprindere autonomă.

Utilizând inventii, firmele mari capătă posibilitatea de a-și menține poziția de lideri în lupta concurențială, de a se iniția în noile tehnologii, de a avea acces la noi piețe de desfacere, de a obține profituri suplimentare în urma investițiilor de capital.

Firmele mici profită de susținere financiară pentru a-și asigura ieșirea produselor pe piața controlată de o firmă mare, cât și accesul la potențialul de cercetări-producție al firmei mari. În afară de aceasta, ele au posibilitatea de a uza de prestigiul firmei mari. Proprietatea industrială permite controlul activității întreprinderii mixte. Brevetele și certificatele transmise acestora în baza unei licențe devin temelia mecanismului de control dacă acordurile de licență prevăd limitarea acțiunii licențiatului la un volum de drepturi, sferă de utilizare, teritoriu, cât și printr-o selecție minuțioasă a titlurilor de protecție în baza cărora au fost acordate licențe.

Autorii unor obiecte de proprietate industrială nu sunt interesați să cheltuiască pentru obținerea respectivelor titluri de protecție până la momentul stabilirii valorii comerciale a obiectului în cauză.

Titlurile de protecție se răsfrâng asupra producției, utilizării și vânzării. Practica mondială demonstrează că e profitabil să fie stabilită mărimea redevenței (royalty) în funcție de utilizare. Mărimea redevenței poate atinge 20-33% din venitul global. O mare importanță are corectitudinea alegerii bazei pentru calcularea redevenței. Drept asemenea bază poate servi circuitul de mărfuri sau venitul global, profitul, prețul cu amănuntul sau valoarea, prețul de cost al produsului în întregime sau al unei părți a acestuia.

Într-o serie de țări se manifestă tendința de a considera cererile depuse pentru eliberarea unui brevet de invenție sau pentru înregistrarea mărcii etc. ca un capital fix. Transmiterea sau vânzarea respectivelor drepturi este calificată drept transmitere și vânzare a capitalului fix, fapt ce presupune compensarea cheltuielilor legate de depunerea cererii. O asemenea situație stimulează protecția obiectelor de proprietate industrială.

Tradițiile universităților și colegiilor unei serii de țări, de exemplu S.U.A., stimulează interesul studenților, absolvenților etc. pentru articolele cu simbolică universitară, având rolul de mărci. În America poți procura pretutindeni cămași, sacouri, nasturi, fanioane cu culorile diferitelor instituții de învățământ, embleme, mărci și suvenir. Circa

95 de universități din S.U.A. dispun de programe proprii de acordare a licențelor. Volumele de vânzare a producției pe bază de licențe constituie peste 750 mln de dolari. Influența finanțieră a universităților asupra comerțului cu amănuntul este atât de mare, încât servește drept stimulent de forță pentru companiile industriale spre participare în cadrul programelor de acordare de licențe ale instituțiilor de învățământ. Veniturile universităților constituie 6,5% din circuitul vânzării cu amănuntul. Studenții beneficiază de diverse compensații din fondurile de burse obținute din contul majorității programelor de acordare de licențe.

În conformitate cu legislația japoneză, cererea de eliberare a brevetului de invenție este publicată, după depunere, pentru ca cei interesați să ia cunoștință și să aibă posibilitatea de a înainta obiecții împotriva eliberării respectivului brevet. Experiența demonstrează că procedura de examinare a obiecțiilor până la eliberarea unui brevet este utilizată cu multă șicsanitate de firmele japoneze pentru frânarea și blocarea eliberării de brevete firmei rivale. Urmărind un asemenea scop, firmele intentează o acțiune paralelă, depunând propriile cereri, în realitate variante ale invenției ce-i interesează. În consecință primul solicitant nu poate începe fabricarea produselor în baza invenției sale, deoarece deja au fost eliberate brevete similare. Sistemul japonez îi pune pe solicitanții străini ce crează concurență naționalilor în situația de a face schimb de licențe cu companiile japoneze. Firmele nipone profită de termenul îndelungat de examinare a cererilor străine pentru dezvoltarea unei proprii tehnologii competitive.

O caracteristică esențială a noii piețe constă în crearea unui mecanism ce nu permite de a utiliza drepturile asupra obiectelor de proprietate industrială pentru reținerea schimbului liber de mărfuri și servicii între țări, protejând totodată interesele titularilor de proprietate industrială.

Într-un asemenea scop, în legislația unei serii de țări este inclusă reglementarea consacrand principiul denumit "epuizare de drepturi", în conformitate cu care este limitată sfera de acțiune a dreptului exclusiv asupra rezultatelor activității creațioare.

În majoritatea țărilor reglementarea comportamentului titularului de brevet și de licență se realizează în baza legislației antitrust. În țările în curs de dezvoltare reglementarea respectivă se încadrează în legislația de brevete.

Principalul efect antimonopol este obținut prin neadmiterea unei simple dețineri a invenției și stabilirea obligației titularului de brevet de a aplica respectiva invenție. Încălcarea acestei reglementări crează condiții pentru ca persoanele interesate să poată obține licență forțată sau anularea brevetului.

Ca forme de drept antimonopol servesc drepturile de utilizare anterioară și postutilizare, utilizarea invențiilor de către proprietarii de mijloace de transport.

Dacă odinioară instanțele de judecată din majoritatea țărilor, examinând cazuri de încălcare a legislației antitrust, luau decizii de nevalabilitate a brevetelor, în ultimul timp situația a devenit alta. Astfel, la examinarea cazului firmei "Xerox", ce a monopolizat producția de tehnică de copiat prin obținerea unei serii de brevete principale în

procesul xerografic și a creat în baza acestuia un nou dispozitiv de copiere, instanța de judecată a recunoscut importanța brevetelor "Xerox" în dezvoltarea procesului inovațional și a confirmat dreptul firmei de a monopoliza utilizarea brevetelor obținute. Instanța de judecată a apreciat drept pozitiv efectul economic general al aplicării noii tehnologii.

Studierea tendințelor de dezvoltare a tehnologiei în domeniul de colaborare ce-i interesează pe parteneri, determinarea unor perspective de dezvoltare a pieței în sfera respectivă permite pronosticarea atât a gradului de interes al fiecărui partener, cât și eficiența colaborării lor în ansamblu.

Crește semnificația transmiterii proprietății industriale în calitate de obiect al comerțului cu licențe. Având fiecare o strategie proprie a pieței, partenerii de regulă apreciază proprietatea industrială a contragrenților, dar în scopurile eficienței viitoarei colaborări determină și tendințele de dezvoltare a protecției juridice aplicând-o la cealaltă parte contractantă.

Legile cu privire la proprietatea industrială urmăresc scopul de a proteja atât interesele producătorului, cât și ale consumatorului.

Deciziile privind protecția diverselor obiecte de proprietate industrială influențează rezultatele comerțului internațional. Proprietatea industrială are caracter teritorial și este considerată drept o modalitate de barieră netarifare în comerțul internațional.

În cadrul Comunității Economice Europene se acordă o mare importanță creării unei piețe europene unice. În aceste scopuri se muncește intens la crearea dreptului unei mărci de fabrică a C.E.E. Acest fapt va permite ca, în urma depunerii unei cereri, să fie obținută protecția mărcii în toate statele membre ale Comunității Economice Europene și va facilita relațiile comerciale în interiorul comunității.

Cea mai răspândită metodă de protejare a mărcii este înregistrarea acesteia. Până mai ieri în S.U.A. transmiterea pe bază de licențe și vânzarea mărcilor era o chestiune particulară a deținătorilor acestora. Însă odată cu creșterea proporțiilor acestui proces, în multe state au fost adoptate legi prevăzând înregistrarea unor asemenea acorduri de licență sau vânzări, cât și reglementând utilizarea mărcilor procurate în anumite ramuri specifice ale industriei (chimică, farmaceutică etc.).

Eficacitatea economiei, mai ales în condițiile pieței, într-o anumită măsură este determinată de posibilitatea de obținere a unei informații depline cu privire la caracteristicile de consum ale producției existente. Mărcile sunt un mijloc accesibil de repartizare a unei asemenea informații, referitoare la produsele de înaltă calitate, mai cu seamă dacă nu există alte surse de informație similară, iar nivelul de alfabetizare a populației este scăzut.

Sistemul de mărci poate contribui la progresul economic al țărilor slab dezvoltate în felul următor:

- 1) prin ameliorarea situației unităților naționale pe piață protejându-le mărcile;
- 2) prin lărgirea posibilităților unităților naționale de a exporta fiindurile protejate mărcile la nivel internațional;

- 3) prin îmbunătățirea situației în favoarea consumatorilor cu identificarea mărfurilor și prin informația cu privire la unitățile producătoare de mărfuri sau prestatore de servicii;
- 4) prin creșterea prestigiului țării pe piața mondială cu ajutorul unui sistem eficient și echilibrat de mărci.

Pentru ca sistemul de mărci să contribuie la dezvoltarea economică a țării, este necesară elaborarea unei politici corespunzătoare. Iată direcțiile principale ale unei asemenea politici:

- 1) determinarea cu ajutorul legislației a drepturilor și obligațiilor deținătorilor de mărci și a domeniului de protejare ce reiese din aplicarea legilor respective, oferindu-i garanții consumatorului;
- 2) crearea unei instituții de stat responsabilă pentru acțiunea sistemului de mărci; determinarea procedurii de utilizare a acestora și stabilirea sumei taxelor.

Decizia Comunității Europene cu privire la protecția denumirilor geografice se extinde și asupra protecției indicațiilor de proveniență și de denumiri ale locurilor de unde provine produsul. Calitățile produsului trebuie să fie condiționate în întregime sau în linii generale de mediul geografic.

În asemenea cazuri se exclude posibilitatea protejării atât a indicilor neutri de calitate, cât și a celor secundari, privind geografia provenienței produselor.

Însă ambele categorii de denumiri geografice au necesitatea de a fi protejate juridic. Prin urmare, doritorul de a proteja consumatorul sau industriașul onest de pretențiile lipsite de scrupule ale concurenților trebuie de asemenea să protejeze indicii secundari cu privire la proveniența produselor.

Inducerea în eroare indirectă pe calea unor asociații false este adesea mai periculoasă decât abuzul nemijlocit de denumirea geografică. Există denumiri ce indică indirect asupra locului de proveniență a produsului care, în opinia structurilor organizaționale ale Comunității, merită protecție complexă la nivel european. Însă această protecție nu trebuie să se limiteze la cazuri exclusive, deoarece faptul respectiv poate duce la discriminarea producătorilor altor produse care utilizează asemenea denumiri indirecte de lung timp și fără decizia Comisiei Comunității Europene.

Indicii geografici sunt un instrument important al producătorului local, deoarece permit să deosebească aceste produse de produsele de altă proveniență. Ca și mărcile, indicii geografici au un "caracter distinctiv". Particularitatea specifică a unui asemenea caracter distinctiv constă în aceea că dreptul de utilizare a indicației de proveniență îi revine unui cerc limitat de persoane: numai producătorii sau vânzătorii de produse instalați permanent într-o localitate sau alta, de care este legat respectivul indiciu geografic. În asemenea caz indicarea provenienței este proprietatea lor colectivă. De regulă, terții din afara respectivului cerc nu au dreptul să o utilizeze.

- 4) metode de organizare și dirijare a gospodăriei;
- 5) algoritmi și programe pentru mașinile de calcul;
- 6) proiecte și scheme de planificare pentru construcții, edificii, teritorii;
- 7) rezultate ale construcției artistice (design);
- 8) topologii de microcircuite integrale;
- 9) invenții ce contravin ordinii publice, principiilor umanismului și moralei.

Calitatea de inventator (autor de invenție) îi este recunoscută persoanei fizice prin munca creațoare a căreia este creată o invenție. Dreptul de autor asupra unei invenții este un drept personal inalienabil, fiind protejat fără limite de timp. Dacă invenția este creată cu participarea câtorva inventatori, fiecare dintre aceștia este coautorul ei, dreptul asupra invenției le aparține tuturor coautorilor. Ordinea în care coautorii își pot folosi drepturile se stabilește printr-un contract încheiat între aceștia. Dreptul asupra invenției este protejat de stat și se certifică prin brevet.

Brevetul de invenție certifică: dreptul de autor asupra invenției, prioritatea invenției și dreptul în ceea ce privește modul de utilizare a invenției.

Dreptul asupra brevetului îi aparține inventatorului sau succesorului său legal.

Dreptul asupra brevetului de invenție, aceasta fiind creată în procesul îndeplinirii de către un lucrător a obligațiilor sale de serviciu sau a unei sarcini concrete, înaintate de către patron (invenție de serviciu) îi aparține patronului, dacă în contractul dintre aceștia nu este prevăzut altceva. Dacă invenția constituie rezultatul unui contract cu privire la anumite cercetări științifice sau de experimentare-proiectare, dreptul asupra brevetului se stabilește în virtutea contractului respectiv.

În cazul creării unei invenții de serviciu inventatorul are dreptul la o recompensă în raport cu beneficiul obținut de patron în cazul când invenția a fost folosită corespunzător sau dacă un asemenea beneficiu ar fi putut fi obținut în cazul când patronului i-ar fi fost eliberat un brevet. Mărimea și condițiile de achitare a recompensei se stabilesc în baza contractului dintre inventator și patron.

Deținătorului de brevet îi aparține dreptul exclusiv asupra invenției protejate de brevetul în cauză.

Dreptul exclusiv include dreptul asupra utilizării invenției protejate prin brevet, dacă un asemenea mod de utilizare nu lezează drepturile altor deținători de brevete, dreptul de a dispune de brevet și dreptul de a le interzice terților de a utiliza invenția protejată prin brevet fără consimțământul deținătorului de brevet.

Drept valoare a drepturilor deținătorului de brevet este calificată confecționarea neautorizată, aplicarea, importarea, propunerea pentru vânzare, vânzarea și alt mod de introducere în circuitul economic a unor produse conținând o invenție brevetată, precum și aplicarea unui procedeu protejat prin brevet.

Invenția ca obiect de protecție juridică

ing. Faina BARABANOV

AGEPI

Invenția este produsul unei activități de creație specifice, rezultatul imaginației servind, de regulă, acelor necesități ale societății care nu pot fi satisfăcute prin mijloace deja cunoscute sau evidente.

Natura procesului inventiv constă în capacitatea unică a intelectului omenesc nu numai de a reflecta lumea în mod obiectiv, dar și de a crea. Pornind de la cunoștințe banale, dar și științifice, inclusiv de la descoperirii, oamenii făuresc (modeleză) în gând obiecte inexistente în realitatea înconjurătoare, însă care pot fi realizate în conformitate cu modelele născocite.

În toate domeniile activității practice progresul este bazat pe plăsmuirea și utilizarea invențiilor. E greu să le subestimezi rolul în evoluția tehnică. Fiecare generație moștenește de la predecesori un arsenal de dispozitive materiale, substanțe, precum și o totalitate de metode necesare pentru reproducerea acestora.

Invențiile sunt create și există indiferent de stat și drept. Dar statul le protejează prin forța legii pentru ca, prin mijloace juridice, să reglementeze relațiile patrimoniale și nepatrimoniale personale legate de primele și apărute în legătură cu crearea, protecția juridică și utilizarea invențiilor. Protecția juridică presupune un sistem de reglementare juridică a unor relații sociale referitor la relevarea, recunoașterea statală, înregistrarea, utilizarea rezultatelor activității inventive.

Deci roadele activității de inventator sunt bunuri nemateriale, ele reprezentă valoare industrială și comercială.

Legislația în vigoare recunoaște drept brevetabile invențiile noi și caracterizate printr-un grad de inventivitate, aplicabile industrial - dispozitiv, procedeu, substanță, microorganism, cultură celulară de plante și animale, precum și aplicarea unui dispozitiv cunoscut anterior, procedeu, substanță, cultură de celule cu o nouă destinație.

Nu se eliberează brevete pentru:

- 1) teorii științifice și metode matematice;
- 2) semne convenționale, orare, reguli;
- 3) metode de realizare a operațiilor intelectuale;

Dreptul asupra unui brevet și dreptul de utilizare a invenției rezultând, din brevet, pot fi transmise unui cetățean sau persoane juridice în bază de contract (licență). Protecția juridică a invenției intră în vigoare începând cu data depunerii cererii de brevetare în ordinea stabilită.

Ordinea de înaintare și de examinare a cererilor de brevetare reprezintă un proces de realizare a dreptului civil subiectiv, reglementând drepturile autorului de invenție prin Bazele legislației civile.

Normele juridice respective reglementează următoarele aspecte ale relațiilor sociale:

- pregătirea cererii de invenție,
- depunerea cererii,
- acceptarea cererii pentru examinare,
- expertiza,
- adoptarea unei decizii referitor la cerere,
- eliberarea brevetului.

Relațiile menționate anterior, precum și relațiile ce apar între solicitant și departamentul de brevetare din Moldova (AGEPI) în procesul examinării cererii de brevetare sunt stabilite prin actele normative corespunzătoare.

Funcționarea și dirijarea unui sistem de brevete unic pentru Republica Moldova este asigurată de Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale.

ing. Valentina DMITRIENCO
AGEPI

Chestiuni actuale în protecția juridică a mărcilor

E cunoscut faptul că atitudinea consumatorului față de o marfă sau alta este determinată în primul rând de măsura în care respectivul articol îi satisface necesitățile.

Folosind un anumit articol sau luând cunoștință de acesta în repetate rânduri, consumatorul își transferă involuntar atitudinea față de articolul respectiv asupra mărcii de fabrică. Prin urmare, consumatorul începe să asocieze marca, cu anumite caracteristici și calitatea articolului. Mărcii îi revine rolul de mijloc de atracție pentru consumator, fiind acceptată ca element de informare a acestuia cu privire la anumite caracteristici ale mărfuii procurate ce i-ar putea sătisface necesitățile și gustul.

Marca apare ca un simbol al stabilității caracteristicilor mărfuii, condiționate de nivelul ei tehnic și de proiectare artistică, de calificarea cadrelor, cultura producției etc., adică de multitudinea de factori ce determină în totalitate calitatea mărfuii.

Astfel, mărcii îi revine așa-zisa funcție de garanție a calității. Din momentul în care se destrămă legătura dintre marca de fabrică și calitatea mărfuii, marca se transformă într-un motiv de repulsie a consumatorului față de marfa respectivă. O asemenea acțiune nefastă se poate manifesta chiar și atunci când calitatea mărfuii este deja restabilă. E mult mai dificil să câștigi o reputație bună a mărcii de fabrică decât să-o pierzi. Din asemenea considerente titularul mărcii e obligat să se preocupe în permanență de menținerea caracteristicilor și calităților mărfuii.

Una dintre funcțiile principale ale mărcii constă în individualizarea mărfurilor și a producătorilor acestora pe piață. Datorită acestui fapt consumatorul are posibilitatea să aleagă dintre mărfuri omogene marfa unui producător având caracteristicile și calitatea cunoscute anterior.

Pentru eficiența mărcii e nevoie ca ea să dispună de înalte calități distinctive. Marca trebuie să poarte încărcătură informațională și să fie ușor descifrabilă. De toate aceste exigențe urmează să se țină cont la elaborarea mărcii.

La desfacerea mărfurilor îi revine un rol esențial funcției publicitare a mărcii, funcție orientată la vânzarea eficientă a producției fabricate.

Pentru ca marca să devină mijloc de publicitate, urmează ca ea să-i să devină obiect, adică să fie utilizat în toate manifestările sale vizuale: pe marfă și ambalaj, pe firme, pe panouri luminescente, suvenire, ediții, la amenajarea incintelor de expoziție și vânzare etc.

Autorul elaborării trebuie să prevadă posibilitatea de a utiliza marca de fabrică în toate cazurile enumerate încă la etapa creării. Doar atunci marca de fabrică își va putea îndeplini eficient funcția publicitară.

La noi în țară și în străinătate protecția juridică a mărcilor este orientată la realizarea eficientă a funcțiilor economice atât pe piața internă, cât și pe cea externă, la sporirea eficienței exportului de mărfuri de producție autohtonă.

În vederea asigurării funcției de individualizare a mărfurilor la noi în republică se efectuează examinarea de stat a cererilor de înregistrare a mărcilor. Sarcina examinării constă în obligația de a preveni înregistrarea în calitate de mărci a mărcilor care nu corespund cerințelor formulate, de a releva marcările identice cu cele anunțate anterior sau introduse în registru sau care se asemănă într-o astfel de măsură încât ar putea să producă momente de derută în circuitul economic. O asemenea situație se numește coliziune a mărcilor constând în asemănarea dintre mărcile comerciale, situație ce provoacă încălcarea drepturilor asupra mărcii.

Înregistrarea mărcilor comerciale în republică ține de competența Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale (AGEPI).

În conformitate cu Regulamentul, se consideră înregistrată doar acea marcă pentru care a fost eliberat un certificat și care a fost introdusă în Registrul de Stat al mărcilor din Republica Moldova. Prin certificatul eliberat de AGEPI este satisfăcut dreptul exclusiv al titularului la folosirea mărcii, drept protejat de stat și care acționează în decurs de 10 ani, după care termenul de acțiune al certificatului poate fi prelungit din zece în zece ani.

Prin urmare, utilizarea marcării în calitate de marcă până la înregistrare este interzisă. Toate documentele de protecție ale fostei U.R.S.S. urmează să fie reînregistrate, în urma cărui fapt solicitantilor le sunt eliberate documente de protecție ale Republicii Moldova.

Înregistrarea mărcilor în Republica Moldova este de asemenea o condiție prealabilă obligatorie pentru protecția lor juridică peste hotare.

Sporirea interesului solicitanților din țară și din străinătate pentru procurarea de drepturi asupra mărcilor în Republica Moldova se confirmă prin următoarele date: în anul 1994 la Agenție au fost depuse 3840 cereri, dintre care 2409 pentru reînregistrare, în comparație cu cele 616 cereri depuse în anul 1993. Din numărul total de cereri 179 sunt naționale (inclusiv, 25 la reînregistrare), iar 3661 din străinătate (inclusiv, 2384 la reînregistrare).

Aplicarea pe mărfuri a unei marcări speciale, ușor de recunoscut și de memorat, capabilă să influențeze momentan sub aspect psihic cumpărătorul, îi ajută producătorului să-și scoată în evidență marfa din masa omogenă, creându-i o imagine competitivă. Pe de altă parte, cu ajutorul mărcii cumpărătorul își face alegerea în favoarea unei sau altei mărfi, fabricate de anumite întreprinderi. Astfel, un mijloc de informare pentru cercurile largi de consumatori au devenit mărcile străine care au obținut titluri de protecție în Moldova, cum ar fi CHANEL, PUMA, COCA-COLA, PHILIP MORRIS, REEBOK, SONY etc. Dintre mărcile autohtone am putea numi: IONEL, DACIA FENIX, MECAGRO, AIDA, SEMNAL, mărcile vizuale ale combinatului de piei artificiale și articole tehnice de cauciuc, și ale fabricii de țigări, VISMOS, TRIADA, MOBIASBANCA, TATIANA etc.

Altfel spus, marca ce se bucură de o reputație constantă poate fi utilizată cu succes în calitate de reclamă, în afară de aceasta, se știe că prețul mărfurilor cu mărci este cu 15-25 la sută mai mare pe piața mondială decât la mărfurile nemarcate, anonime.

Sunt cunoscute destul de multe cazuri când marca devine unul dintre cele mai valoroase obiecte de proprietate fiind estimată în milioane și chiar miliarde de dolari. Astfel, marca "Camel" este estimată de firma proprietar la 10 mln dolari, iar "Coca-Cola" la 3 mlrd dolari.

Conform evaluărilor de expertiză, valoarea mărcii "Stolicinaia" constituie circa 300 mln dolari, ceea ce se egalează ca volum cu vânzarea rachiului în străinătate, cu respectiva mărcă, în decurs de 10 ani. Toate aceste mărci sunt înregistrate în Moldova.

Referindu-ne la practica de înregistrare a mărcilor de către firmele occidentale, se impune mențiunea că activitatea respectivă, de regulă, precede brevetarea invențiilor și exportarea mărfurilor în acele țări în care legislația prevede dreptul asupra mărcii. În felul acesta, brevetarea unor noi articole și realizarea unei activități comerciale în vederea livrării lor se declanșează prin elaborarea unor noi mărci și înregistrarea acestora.

O marcă binecunoscută pe piață are o mare valoare comercială. Bunăoară, în S.U.A. adesea când se scoate la vânzare o întreprindere, prețul mărcii constituie a cincea parte din valoarea întreprinderii însăși.

Indiscutabil, aceste circumstanțe trebuie să fie luate în considerare de unitățile economice locale în activitatea lor de protecție și desfacere eficientă a mărfurilor de export pe piețele externe.

Mostre de mărci înregistrate în Republica Moldova

1. Fabrica de confecții "IONEL"; 2 Firma "TATIANA S.R.L.";
3. Banca comercială "Mobias Bancă"; 4,5 și 6. Asociația Comercială de Producție pentru viticultură și vinificație "Dacia-Fenix";
7. Asociația de cercetare și producție "MecAgro";
8. Întreprinderea de arendă uzina "Semnal";
9. Firma comercială și de producție "AIDA";
10. Combinatul de Tutun; 11. Combinatul de piei artificiale și articole tehnice de cauciuc.

Mostre de mărci înregistrate
în Republica Moldova

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

ing. Alisa BERCOVICI

AGEPI

Protecția juridică a inventiilor în domeniul biotehnologiei

Prin definiție, biotehnologia este o ramură care se ocupă de utilizarea proceselor și obiectelor biotehnologice în scopuri industriale. Acest domeniu poliprofil înglobează microbiologia tehnică, biochimia, bioingineria, ingereria genetică aplicată, ingereria celulară și subcelulară, enzimologia ingererească, imunobiologia și o serie de alte direcții.

Analiza consumului mondial indică faptul că circa 40 la sută din producție o constituie materialele de origine biologică.

Cel puțin trei dintre cele mai grave probleme ale umanității pot fi soluționate prin intermediul biotehnologiei: ecologică, alimentară și energetică. Inegalabilă în ceea ce privește ritmurile de dezvoltare, biotehnologia, conform prognozelor, are șansa ca în perioada de până în anul 2000 să-și sporească volumul producției cu o medie anuală de 30 la sută.

Iată cum ar arăta o clasificare a realizărilor în domeniul biotehnologiei necesitând protecție juridică:

I. Produse (organisme și forme).

1. Ființe vii de origine naturală sau artificială:
 - a) organisme vii: animale, plante, microorganisme;
 - b) forme biologice: plasmide, virusi, repliconi;
 - c) părți de organisme și forme: organe, țesuturi, celule și organele.
2. Substanțe întâlnite în natură, produse ale activității organismelor, formelor biologice și părților acestora.

II. Procese ale creării de organisme, forme și substanțe.

1. Crearea de organisme - cultivare, separare, izolare.
2. Crearea de substanțe - bioconversiunea (de exemplu a zahărului în spirit).

III. Utilizarea organismelor și formelor în cele mai diverse scopuri (de exemplu, utilizarea corpurilor monoclonare în scopuri de analiză sau a bacililor în calitate de insecticide).

La ora actuală invențiile din domeniul biotecnologiei sunt protejate atât prin legislația cu privire la patentare, cât și prin norme juridice speciale (legi cu privire la protecția soiurilor de plante etc.).

Dacă invenția poate fi pe deplin dezvăluită prin descrierea în materialele anexate la cerere, solicitantul poate obține un brevet obișnuit. Depunerea microorganismului cultivat în ansamblu cu descrierea ca o rigoare față de obiectele susceptibile de protecție prin brevetare se consideră o dezvăluire suficientă pentru realizarea unei invenții.

Obiectele imposibil de descris vor fi protejate prin intermediul unei legislații speciale.

La aplicarea criteriilor capacitații de brevetare în cazul examinării invențiilor din domeniul biotecnologiei se va ține cont de anumite particularități. Două probleme apar chiar la stabilirea gradului de noutate. În primul rând, poate oare un obiect întâlnit în natură să fie considerat nou?

Și în al doilea rând, oare obiectele depuse pot fi atribuite nivelului existent al tehnicii?

Deoarece anumite microorganisme se întâlnesc în condiții naturale în ambianța altor organisme, separarea din mediul înconjurător și industrializarea lor implică creația inventatorului. De aceea organismele naturale nu pot fi considerate nefiind noi, dacă existența lor n-ar fi fost cunoscută specialiștilor. Depozitele accesibile publicului pot fi atribuite unui anumit nivel al tehnicii de la data înregistrării în catalogul depozitarului sau de la data referințelor făcute la el în publicații.

De asemenea generează obiecții raportarea cererii la publicațiile științifice ale autorilor de invenții. Prințipiu general al unei lucrări științifice constă în publicarea cât mai grabnică a anumitor rezultate, aplicarea practică a cărora la moment nu este întotdeauna evidentă. Dezvăluirea noilor realizări în domeniul biotecnologiei prin publicații nu face decât să confirme necesitatea introducerii unei derogații de autor pentru noutate de cât mai mare durată la toate categoriile de invenții.

Gradul inovațional al realizărilor în biotecnologie este greu de apreciat, deoarece examinatorii nu cunosc succesele de ultimă oră în domeniul respectiv, iar biologii sunt adesea novici în sfera brevetării.

Aplicabilitatea industrială și utilitatea pot servi pentru delimitarea invențiilor și a descoperirilor susceptibile de brevetare. Însă aplicabilitatea obiectului poate depinde de posibilitățile existente sub aspectul utilizării industriale la momentul depunerii cererii, de aceea este cazul să fie admis și acest criteriu când există posibilitatea de a utiliza invenția în principiu.

Rigoarea dezvăluirii invenției, suficientă pentru realizarea ei, se realizează prin depunerea microorganismului sau formei respective într-un depozit recunoscut la nivel internațional. Necesitatea depunerii dispare în ceea ce privește formele superioare de viață și animalele. În conformitate cu legile cu privire la protecția soiurilor de plante, legi bazate pe Convenția cu privire la protecția

înternațională a soiurilor de plante (în continuare UPOV), depunerea este necesară doar pentru expertiză. De asemenea ar fi destul de utilă și depunerea animalelor, de exemplu a embrionilor clonari congelati.

Persoana care a depus cerere pentru certificat cu privire la soiul plantei nu este obligată să dezvăluie modul de obținere, mod care, de altfel, poate constitui obiectul unei invenții aparte în limitele legislației de brevete. În felul acesta, condiția posibilității de realizare referitor la soiurile de plante nu se îndeplinește în accepția brevetar-juridică a acestui termen.

Protecția soiurilor de plante conform UPOV i se oferă produsul în sine - ca nou soi de plante care trebuie nu numai să se deosebească evident de alte soiuri, dar și să fie suficient de omogen și să aibă caracteristici stabile.

Gradul de noutate al soiului se determină odată cu apariția acestuia pe piață. Anunțarea sa prin publicații nu alterează elementul noutății. Se acordă un privilegiu pentru noutate: 4 ani din data ieșirii soiului pe piață. Pentru producerea, vânzarea sau propunerea pentru vânzare a plantei protejate, indiferent de metoda de cultivare, e nevoie de permisiunea deținătorului certificatului de soi. Protecția se acordă atât asupra plantei în întregim, cât și asupra unei părți a acesteia în cazul comercializării (de exemplu: plantele decorative, florile tăiate).

Planta protejată poate fi utilizată pentru crearea și comercializarea unui nou soi de plantă. Cultivarea plantei cu alte scopuri decât vânzarea nu constituie o încârcare a drepturilor selecționatorului, termenul minim de acțiune a acestor drepturi constituind 15 ani (18 ani pentru anumite culturi - viață de vie, pomi fructiferi, arbori de pădure și decorativi).

UPOV obligă statele contractante să acorde plantelor o singură formă de protecție. Însă dacă statul în afară de promulgarea legii cu privire la protecția plantelor le mai acordă plantelor și protecție prin brevet, respectivele acțiuni urmează să fie coordonate cu Consiliul UPOV.

Majoritatea statelor membre ale UPOV au creat sisteme speciale de protecție a plantelor în baza UPOV, excluzându-le din sfera de protecție prin brevet.

De exemplu, în S.U.A. planta poate obține protecție în baza:

1. Legii cu privire la protecția soiurilor de plante (PVPA), lege având foarte multe caracteristici comune cu UPOV și vizând plantele ce se înmulțesc generativ;
2. Actului cu privire la brevetele pentru plante, act protejând plantele ce se înmulțesc vegetativ;
3. Legislației generale de brevete ce protejează în linii mari plantele excluse din sfera de acțiune a primelor două acte. Fiecare din cele trei forme de protecție le oferă drepturi diferite deținătorilor de titluri.

Proprietarul unui brevet asupra plantei are dreptul să interzică regenerarea și comercializarea plantei, însă pentru acționarea în

judecată este nevoie să aduci dovezi că planta a fost înmulțită pe cale vegetativă. Brevetul se extinde și asupra plantelor create în baza plantelor protejate.

Cea mai completă formă de protecție o oferă legislația de brevetare generală. Deținătorul de brevet poate interzice orice mod de comercializare a plantei protejate sau a obiectului perfecționat creat în baza acestuia indiferent de modul de înmulțire.

O problemă importantă o constituie depozitarea microorganismelor în scopul îndeplinirii unor condiții de dezvăluire suficientă a obiectului revendicat.

Principiile și normele de bază referitor la depozitare sunt stabilite prin Tratatul de la Budapesta cu privire la recunoașterea internațională a depozitării unor microorganisme în scopul procedurii de brevetare. Depozitarea nu este necesară în fiecare caz. Dacă solicitantul consideră că materialele cererii caracterizează suficient esența invenției anunțate, el poate înainta cererea fără depozitare. Totuși în cazurile dubioase se va proceda la depunerea microorganismului întru evitarea unor întârzieri în plus în procedura de brevetare și de eliberare a brevetului. În cazul utilizării unui organism cunoscut este suficient să fie aduse date cu privire la depozitare. De regulă, organismul poate fi depozitat în ziua depunerii cererii sau la data de prioritate în caz de solicitare. În conformitate cu Tratatul de la Budapesta termenul de păstrare a organismelor este de 30 ani.

La eliberarea microorganismelor depozitate acționează următoarele principii generale: eliberarea lor după începerea acțiunii protecției, interzicerea de a transmite depozitul terților și aprobarea eliberării de către titularul de brevet. În R.F.G. se interzice să fie scoase din țară mostre ale organismului brevetat.

Protecția prin brevet a microorganismelor nu creează probleme deosebite. Metodele cu utilizarea microorganismelor, în fond, de asemenea sunt brevetabile.

În majoritatea țărilor rasele de animale sunt excluse din sfera protecției. În S.U.A. pot fi protejate animalele create prin metoda reduplicării ADN. Însă, probabil, cererea dezvăluirii suficiente este imposibil de satisfăcut și situația rămâne indecisă.

În Canada Camera de apel în chestiuni de brevetare a enunțat opinia că formele superioare de viață pot fi considerate brevetabile dacă inventatorul poate în orice moment să reproducă organismul după dorință. Camera a recunoscut că formele superioare de viață se deosebesc esențial la indivizi și de aceea este greu de presupus că asemenea obiecte vor corespunde criteriilor de brevetabilitate.

Chestiunea adoptării unei legi speciale cu privire la protecția animalelor rămâne discutabilă.

Prevederile legislației Republicii Moldova în raport cu exigențele internationale

jurist Andrei MOISEI

AGEPI

La ora actuală, devine o necesitate vitală, mai ales pentru un stat Tânăr, proclamat suveran, includerea în organele și organismele internaționale care, practic, pun baza oricăror relații interstatale determinând întreaga politică economică mondială.

Aceste procese în republică se desfășoară astăzi foarte intens, se face tot mai simțită dorința de a ne afirma, de a ne conecta cât mai repede la toate procesele care impulsionează viața pe scara globului. Tendința aceasta este atât de puternică încât nu ne mai ajunge timp pentru a ne gândi cum vor fi realizate normele și formulate cerințele față de noi. Odată proclamat, primatul legii ne obligă să cunoaștem actele legislative și să ținem a le aplica întocmai, chiar și în cazurile când legislația națională stipulează alte prevederi sau nu prevede nimic în afara acestora.

În punctul 2 al articolului 8 din Constituția Republicii Moldova se spune clar: "Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia".

Desfășurarea proceselor de aderare a Republicii Moldova la convențiile și organizațiile internaționale, semnarea tratatelor și acordurilor interstatale a lăsat în umbră un șir de probleme nerezolvate: în republică nu există un organ care ar centraliza evidența și ar sistematiza legislația internațională, ar efectua traducerea ei în limba de stat, ar contribui la educația juridică a populației prin publicarea materialelor respective în presă, emisiuni tele- și radiofonice. Dar în primul rând este nevoie ca aceste materiale să fie publicate în Monitorul Oficial. Deocamdată, se dau publicității doar textele instrumentelor de ratificare, fără conținutul documentului în cauză. Nu mai vorbim de accesul liber, atât de necesar, la aceste documente, punerea lor în concordanță cu legislația națională, necesitatea creării în baza acestora a unor organe juridice specializate, adoptarea unor acte legislative care să le asigure activitatea etc.

Pentru a argumenta aceste cerințe, în continuare ne vom referi doar la unul din domenii și anume cel privind protecția proprietății industriale, în care doar pe parcursul ultimilor doi ani Republica Moldova a aderat la:

- Convenția privind instituirea Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală (OMPI);
- Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale;
- Tratatul de cooperare în domeniul brevetelor PCT;
- Aranjamentul de la Madrid privind integrarea internațională a mărcilor;
- Aranjamentul de la Haga privind depozitul internațional al desenelor și modelelor industriale;
- Tratatul de la Budapesta;
- Tratatul de la Nairobi etc.

Aceste denumiri sunt cunoscute doar unui cerc îngust de specialiști care își desfășoară activitatea în domeniul respectiv, nemaivorbind de conținutul documentelor în cauză și respectarea lor.

Crearea Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova este doar un prim pas în această direcție. Ar fi naiv să credem că el este de ajuns pentru asigurarea eficientă a protecției obiectelor proprietății industriale garantate din partea statului.

Desfășurarea în republică a unei politici fructuoase privind accelerarea proceselor inventive; stimularea inventatorilor și a întreprinderilor pentru implementarea invențiilor; efectuarea unei examinări la nivelul corespunzător a cererilor pentru obținerea titlurilor de protecție și garanția din partea statului a acestei protecții - toate necesită în primul rând trecerea Agenției în subordonarea directă a Guvernului și completarea ei cu numărul necesar de specialiști. Totodată e nevoie ca statul să acorde un ajutor eficient în vederea formării bazei de date și a fondurilor necesare pentru efectuarea examinării cererilor depuse, pregătirea specialiștilor, dotarea cu spații și utilaj necesar. Sub acest aspect, se impune introducerea în sistemul de învățământ superior a disciplinelor ținând de protecția proprietății industriale. E necesar de asemenea crearea unor fonduri speciale de stimulare a inventatorilor.

Specificul acestui domeniu, faptul că în republică au fost modificate conceptual principiile de bază cu privire la obiectele de proprietate industrială, precum și integrarea internațională care atrage după sine un val imens de solicitanți din străinătate - toți acești factori fac să crească responsabilitatea din partea statului pentru crearea posibilităților de protejare a drepturilor solicitanților și titularilor. Aceasta presupune instituirea în cadrul reformei judiciare a unor judecătorii specializate, pregătirea juriștilor cu studii speciale în domeniul brevetării. Problema fiind destul de acută, nu e cazul să așteptăm până când judecătoriile vor fi invadate de litigii de acest gen. Dacă deocamdată situația se păstrează calmă, faptul se explică,

cu regret, doar prin necunoașterea legislației în vigoare, precum și prin lacunele acestei legislații. Pe când, odată pusă la punct, ea va contribui la depistarea persoanelor vinovate de încălcarea drepturilor proprietarului, la crearea posibilităților de a scoate din circulație imediat, la cererea proprietarului, marfa contrafăcută, la acumularea, fără pericol de a fi urmărit, a dovezilor necesare în apărarea drepturilor deținătorului de titlu de protecție.

Multe conflicte apar astăzi în legătură cu: desfășurarea pe piață a concurenței neloiale legate de contrafacerea mărfii celei mai căutate de către consumatori; folosirea ilicită a tehnicii și tehnologiilor progresiste fără autorizația proprietarului acestora; nerespectarea cerințelor contractelor de licență, precum și ignorarea acestora în mod intenționat.

De exemplu, în baza contractului de licență, cetățeanul E. și-a cedat inventia unei întreprinderi care s-a obligat să-i plătească un anumit onorariu. Având în vedere faptul că titlul de protecție a fost eliberat în fosta U.R.S.S., în legislația națională a fost prevăzut ca în baza acestuia să fie eliberat un titlu de protecție al Republicii Moldova. Termenul de reînregistrare a expirat la 1 ianuarie 1995. Până la expirarea termenului menționat cetățeanul E. a depus la Agentie o petiție semnalând refuzul întreprinderii de a prezenta materialele respective pentru obținerea titlului de protecție al Republicii Moldova, deși contractul dintre părți prevede obligațiunea menținerii în vigoare a titlului de protecție de către întreprindere.

Așadar, după ce a cedat drepturile asupra invenției autorul se vede acum în pericol de a pierde și dreptul la onorariu, deoarece după expirarea termenului indicat în legislație titularul nu se mai bucură de protecție în Republica Moldova.

Aceasta e numai una din numeroasele probleme pe care urmează să le rezolve instanța de judecată. Rezultatele examinării dosarului vor fi publicate în unul din numerele următoare.

Asemenea categorii de conflicte, care astăzi poartă un caracter ne-reglementat, haotic, mâine se vor transforma în acțiuni judiciare. Însă, la ora actuală, prea puțini dintre magistrații noștri posedă cunoștințele și experiența necesară pentru a rezolva competent astfel de litigii.

- ? Care sunt criteriile de apreciere de către instanță a concurenței neloiale?
- ? Cum vor fi calculate prejudiciile cauzate?
- ? Care va fi soarta mărfii contrafăcute?
- ? Care va fi răspunderea infractorilor?

Acestea sunt doar unele din cerințele legislației internaționale care urmează a fi luate în considerație. Reglementarea lor în baza legislației naționale și sincronizarea acesteia cu exigențele internaționale necesită un efort susținut și de înaltă competență.

Noile tehnologii informaționale în activitatea Agenției

ing. Vitalie COJOCARU

AGEPI

Fiind o organizație Tânără, cu abia doi ani de activitate, Agenția de la bun început și-a pus ca scop folosirea celor mai moderne mijloace informaticice, care ar asigura eficacitatea și calitatea activităților sale. Din acest punct de vedere pot fi evidențiate o serie de acțiuni:

Achiziționarea de mijloace tehnice, inclusiv:

- ♦ computere gen IBM PC cu microprocesoare 486 și memorie externă de nu mai puțin de 200 Mb;
- ♦ imprimante asigurând calitatea înaltă a documentelor (laser, matriciale cu 24 ace, jet color);
- ♦ scanere pentru citirea imaginilor
- ♦ complexe specializate pentru efectuarea examinărilor, având ca parte componentă dispozitive de citire a informației de pe discuri optice (CD-ROM);
- ♦ componente necesare pentru crearea unei rețele locale de date (plachete, file server și a.).

Mijloacele programate (soft) (MS-DOS 6.2, Windows, PageMaker 5.0, Corel Ventura 4.2, Adobe Photoshop, Microsoft Office și a.) achiziționate de Agenție fac parte din cele mai moderne.

În așa mod au fost efectuați primii pași spre procesul de implementare a mijloacelor moderne de prelucrare a informației.

Următoarele acțiuni întreprinse au fost elaborarea proiectului director de informatizare a Agenției, care conține principalele direcții și etape de activitate pentru finalizarea acestui proces, școlarizarea cadrelor și formarea unui colectiv capabil să folosească eficient mijloacele existente.

La etapa actuală situația este următoarea:

1. Se află în curs de finalizare informatizarea activității editoriale.

Ea cuprinde :

- ♦ Un calculator Acer 486 DX2/50 cu 210 Mb HDD, 8 Mb RAM 1,44 Mb FDD;

- ◆ un calculator PC 386 cu 170 Mb HDD, 4 Mb RAM 1,44 Mb și 1,2 Mb FDD;
- ◆ un scanner color ScanMaker II cu o rezoluție de 1200 dpi;
- ◆ o imprimantă laser Olivetti cu 3,5 Mb RAM cu o rezoluție de 300 pe 300 dpi;
- ◆ două terminale conectate la un calculator ACER 486 SX/25, pentru culegerea informațiilor.

Toate calculatoarele, cu excepția terminalelor, au în calitate de soft de bază MS DOS 6.2 și Windows 3.1. În calitate de editor de texte este folosit MS WORD 6.0, iar pentru terminalele care funcționează în mediul DR DOS - MS WORD 5.5. Ca mijloc editorial pentru machetarea materialelor este utilizat PageMaker 5.0.

Următoarea etapă de dezvoltare a activității editoriale (inclusiv BOPI și revista "Intellectus") presupune conectarea elementelor ei la rețeaua locală a Agenției. Aceasta va da posibilitatea de a avea acces direct la bazele de date ale obiectelor de proprietate industrială (mărci, modele și desene industriale, modele de utilitate, invenții). Din punct de vedere al mijloacelor soft care să ușureze activitatea proceselor editoriale în Agenție, se presupune instalarea și utilizarea dicționarelor polilingve (atât generale, cât specializate pe domenii), a unui corector automatizat de texte în limba română, experimentarea unor programe OCR, care efectuează transformarea textelor citite cu ajutorul scannerului în texte ASCII. Acest procedeu va ușura esențial culesul textelor de pe documentele inițiale și ar putea fi folosit și la procesul de formare a bazelor de date.

2. Informatizarea activității secțiilor invenții și mărci:

Proiectul director de informatizare prevede crearea bazelor de date a invențiilor și mărcilor, implementarea mijloacelor tehnice și soft pentru automatizarea proceselor de examinare a obiectelor proprietății industriale. În același timp, organizarea locurilor de lucru ale examinatorilor și asigurarea serviciilor auxiliare cu mijloace speciale va simplifica esențial procesul de formare a bazelor de date, automatizând întregul proces tehnologic de la momentul depunerii cererilor de către solicitanți până la eliberarea documentelor respective (brevete, certificate și a.). La etapa actuală avem următoarea situație:

a) Secția invenții:

Este implementat complexul specializat pentru examinarea invențiilor, compus dintr-un calculator Olivetti 486/SX 25, o unitate CD-ROM, 4 Mb RAM, 200 Mb HDD, 1,44 Mb și 1,2 Mb FDD. Complexul servește pentru examinarea discurilor optice primite în cadrul ajutorului și colaborării internaționale și în primul rând pentru colecția PCT.

b) Secția mărci :

Este implementat complexul specializat ROMARIN, care constă dintr-un calculator Olivetti cu UC/33 Mhz, două unități CD-ROM, HDD 200 Mb (cu plachetă de compresie), RAM 4Mb, FDD 1,4 Mb și 1,2 Mb.

Pentru ambele secții este în curs de finalizare etapa creării bazelor de date, încărcarea căreia a și început.

Planul de dezvoltare a Agenției pe 1995 cuprinde încă o serie de acțiuni care vor include și alte servicii în procesul de automatizare și informatizare:

- ◆ contabilitatea;
- ◆ arhiva;
- ◆ biblioteca;
- ◆ cadrele;
- ◆ corespondența;
- ◆ serviciul tehnic.

Cea mai importantă problemă la momentul actual o constituie crearea rețelei locale. Conform ideologiei puse la baza proiectului rețelei, toate resursele tehnice, programate și informaționale devin accesibile pentru utilizatorii rețelei. Aceasta dă posibilitate să se rezolve eficient următoarele probleme:

- folosirea centralizată a resurselor cu valoare sporită - calculator puternic cu capacitate de stocare a informației de circa 2 Gb, mare viteză de prelucrare a datelor, imprimante laser cu viteză de zeci de pagini pe minut și rezoluție de circa 600 dpi;
- excluderea transferului manual de date de la un proces tehnologic la altul;
- stabilirea accesului autorizat la informație cu posibilități de control și evidență a folosirii resurselor sistemului și prognozarea activităților specifice administrației rețelelor locale;
- obținerea de date statistice vaste și. a. m.d.

Concluzii:

În perioada descrisă (circa 1-1,5 ani) în Agenție au fost făcuți primii pași esențiali în procesul de informatizare și automatizare. A fost instalată tehnica necesară practic în toate subdiviziunile și serviciile respective, au fost instruiți colaboratorii și s-a trecut la etapa de folosire intensivă a noilor tehnologii informaționale. Datorită acestui fapt, la momentul actual BOPI este pus la dispoziția persoanelor interesate în fiecare lună, fără întârzieri esențiale. Aceeași situație este și cu documentele de proprietate (brevete, certificate și. a.). Dezvoltarea ulterioară a acestui proces important din cadrul activității Agenției va da posibilitate să fie automatizate procesele de examinare și chiar procesele de invenție. Însă descrierea acestor elemente ține de conținutul unui alt articol din revistă.

инж. Людмила АНИСИМОВА

AGEPI

Приватизация и интеллектуальная собственность

В настоящее время, когда стали актуальными вопросы приватизации предприятий, создания совместных предприятий, организация различных обществ закрытого и открытого типа, все чаще возникает необходимость определения цены интеллектуальной собственности.

Из литературы известны случаи передачи интеллектуальной собственности в качестве вклада в уставной фонд. При этом затрагиваются лишь теоретические проблемы правовой охраны и использования промышленной собственности в рамках совместных предприятий и других совместно хозяйствующих субъектов.

Действующее законодательство у нас в Молдове еще не разработало четкого механизма оценки промышленной собственности. Это и не удивительно, поскольку Государственное агентство по охране промышленной собственности создано Указом Президента 25 мая 1992 года, а начало свою работу только в сентябре 1992 года.

Для решения вопроса об определении цены интеллектуальной собственности необходимо уяснить, что относит наше законодательство к объектам интеллектуальной собственности.

Понятие интеллектуальной собственности впервые введено в 1967 году Конвенцией, учредившей Всемирную Организацию Интеллектуальной Собственности (ВОИС). Согласно статьи 2 Конвенции, интеллектуальная собственность охватывает как промышленную собственность, так и права, относящиеся к литературным, художественным, научным произведениям, исполнительской деятельности артистов, звукозаписи, радио- и телевизионным передачам, а также все другие права, вытекающие из творческой деятельности в области производства, науки, литературы, искусства и т.п.

Промышленная собственность, как часть интеллектуальной собственности, включает изобретения, полезные модели, промышленные рисунки и модели, товарные знаки, знаки обслуживания, наименования мест происхождения продуктов, ноу-хау.

Под ноу-хау понимаются не являющиеся общеизвестными и практически применимые в производственной и хозяйственной деятельности:

- различного рода технические знания и опыт, не имеющие правовой охраны, включая методы, способы и навыки, необходимые для проведения проектирования, расчетов, строительства и изготовления объектов или изделий, научно-исследовательских, опытно-конструкторских, пуско-наладочных и т.д. работ, разработки и использования технологических процессов;
- составы, и рецепты материалов, веществ, сплавов и т.д.;
- методы и способы лечения, поиска и добычи полезных ископаемых;
- знания и опыт административного, экономического, финансового или иного порядка.

Формирование стоимости интеллектуальной собственности весьма специфично, что не позволяет приравнивать ее к стоимости денег или обычных товаров. Интеллектуальная собственность - это продукт интеллектуального труда, в связи с чем она уникальна и обладает значительной степенью неопределенности с точки зрения оценки ее стоимости - потребительной и меновой.

Интеллектуальная собственность, будучи проданной, материализуется в производстве в потребительные стоимости конечного продукта, выступающего в вещевой форме. Однако потребительная стоимость интеллектуальной собственности как продукта научной деятельности в отличие от обычного товара не поглощается разовым потреблением. Процесс использования интеллектуальной собственности продолжается до тех пор, пока изобретение или новая технология морально не устареют или не станут достоянием конкурирующих компаний.

В развитых странах, в которых институт охраны любого вида собственности существует уже сотни лет, вопрос оценки интеллектуальной собственности хорошо отработан. При этом основным методом является метод экспертных оценок.

Экспертные оценки очень часто проводятся по аналогии. Т.е. в таком-то году, такая-то фирма приобрела аналогичное оборудование, технологию, расчет и т.д. за такую-то цену. С учетом реалий сегодняшнего дня и конкретных условий (указывается) за предложенную разработку может быть уплачено... В связи с этим фирмы следят за отчетами, в которых указаны данные о купле-продаже лицензий, как наиболее доступным источником информации об уступке промышленной собственности.

В настоящей работе рассматриваются некоторые вопросы ценообразования для части объектов интеллектуальной собственности - для промышленной собственности.

В 1993 году Обществом изобретателей и рационализаторов Молдовы были разработаны методические рекомендации по

определению экономического эффекта от использования изобретений и рационализаторских предложений. Эти рекомендации могут быть использованы при расчете стоимости промышленной собственности в отдельных случаях, однако они не охватывают многих факторов, имеющих отношение к промышленной собственности.

К основным факторам, которые необходимо учитывать при оценке промышленной собственности, относятся:

1. Техническая ценность изобретений, промышленных рисунков и моделей, товарных знаков, знаков обслуживания, ноу-хау, обеспечивающая получение дополнительной прибыли от использования объекта промышленной собственности. Когда мы говорим об изобретениях учитываются такие показатели продукции, как мощность, надежность, энергопотребление, безопасность, экологичность.
2. Ожидаемая емкость рынка.
3. Расходы на НИР и ОКР по разработке технологии, сопоставимой с рассматриваемой.
4. Степень подготовки к производству, которая может быть оценена по технической документации, содержащей суть научной разработки или ноу-хау (техдокументация - конструкторская, технологическая, рабочая).
5. Наличие патентной защиты.
6. Новизна заложенных идей и период их морального старения, который определяется исходя из давности патентов и предлагаемого срока появления конкурирующих технических решений.
7. Другие условия.

В совокупности указанные условия определяют тот размер дополнительной прибыли сверх средненормативной, существующей в отрасли, которая может быть получена от коммерческого использования объекта промышленной собственности.

В свою очередь, цена промышленной собственности определяется как доля этой дополнительной прибыли. Если рассматривать эту долю по аналогии с установленной в мировой практике при лицензионной торговле, то она, как правило, находится в пределах 10-30% дополнительной прибыли, получаемой пользователем промышленной собственности.

Практика показывает, что определить дополнительную прибыль из-за меняющихся условий производства весьма трудно.

Трудно оценить стоимость основных и вспомогательных материалов, энергозатрат, административных расходов и прочих издержек производства и реализации продукции.

В связи с этим (по аналогии с лицензиями) цена промышленной собственности может быть определена исходя из сложившихся в мировой практике ставок процентных отчислений (так называемых "роялти") от стоимости реализуемой продукции.

Если за базу расчета принимается цена единицы продукции, то цену промышленной собственности можно рассчитать по формуле:

$$C = K \sum_i P V_i R$$

где: C - расчетная цена,
 P - расчетная цена единицы продукции;
 V_i - расчетный объем производства продукции в i-том году;
 R - расчетная ставка роялти;
 t - период морального старения промышленной собственности;
 K - коэффициент коммерческой ценности промышленной собственности.

При этом ставка роялти может быть определена по формуле:

$$R = (10-30\%) / 100 \times A/Z \times 100\%$$

где: R - размер роялти;
 A - дополнительная ожидаемая прибыль на единицу продукции;
 Z - цена (мировая) единицы продукции.

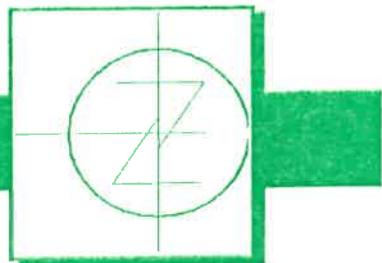
Цена мировой продукции может быть взята из каталогов выпускаемой продукции (как нашей так и зарубежной), а дополнительную прибыль можно определить, например, по методу калькуляции затрат производства.

Простота предложенных формул - кажущаяся из-за неоднозначности входящих в них параметров и сложности их подсчета.

Примеры расчетов мы предложим в следующих номерах.

Литература, использованная при работе над статьей

1. И.С.Мухамедшин "Интеллектуальная собственность во внешнеэкономической деятельности". - Вопросы изобретательства № 4, 1991 г.
2. О.Городов "Приватизация и объекты промышленной собственности". - Интеллектуальная собственность №5-6, 1993 г.
3. И.И.Вовк "Особенности лицензии как товара". - Патентно-лицензионная работа №1, 1985 г.
4. М.М.Богуславский "Совместные предприятия в СССР: как регулировать вопросы промышленной собственности?". Патентно-лицензионная работа №3, 1989 г.
5. Е.В.Лазарев "Некоторые особенности рынка лицензий". Патентно-лицензионная работа №5, 1983 г.

Cum înțelegeți protecția proprietății intelectuale?

În statele occidentale, după cum se știe, dreptul de autor în sfera creației artistice s-a instituționalizat de-a lungul deceniilor. Legile adoptate se respectă cu strictețe, iar cazurile de nerespectare se sancționează riguros și prompt (în Olanda, de exemplu, amenzile se ridică la mii de guldeni). Fosta zonă de influență sovietică ne oferă un tablou invers: contrabanda drepturilor de autor înfloarea sub oblađuirea statului, de aici nenumăratele procedee de eludare în toate domeniile - de la activitatea editorială la producerea clandestină a videocasetelor, discurilor compacte și multiplicarea programelor pentru calculatoare.

Aliniind legislația Republicii Moldova la exigențele internaționale, Parlamentul a votat în noiembrie trecut Legea cu privire la drepturile de autor și conexe. Întrucât mecanismul de aplicare a acesteia se află în stadiu de elaborare, am considerat oportun să solicităm opinia unor cunoscuți oameni de știință și de artă, cu vaste cunoștințe în practica internațională. Așadar, la întrebarea formulată de redacție răspund: acad. T. Malinovschi, fizician, acad. P. Soltan, matematician, prof. univ. V. Zagorschi, compozitor.

Tadeuș MALINOVSCHI

În lumea în care trăim se găsesc destule capete luminate, dar și destui doritori de a se folosi de inventivitatea acestora.

Îmi amintesc un caz de mai de mult.

Academicianul Boris Lazarenco, figură pregnantă a fizicii noastre, la o întâlnire cu o delegație din Japonia, în liniile cele mai generale, a abordat ideea utilizării electricității pentru a acționa asupra celulei vegetale și a spori astfel cantitatea de suc extrasă din ea. În fond, era vorba de avantajele curentului electric față de presiunea mecanică. Procedeul fiind brevetat, li s-a propus oaspeților să procure licență. Japonezii au spus că se vor mai gândi... Pentru ca după o bucată de vreme să aflăm că, fără nici un fel de licență, au preluat procedeul - bineînțeles, cu modificările care să-i scutească de orice acuzații.

Numeroase firme s-au specializat în a procura brevetele nevalorificate, pentru a le analiza în profunzime și a folosi din ele tot ce poate fi folosit. De asemenea, se studiază detaliat publicațiile de specialitate, se scoate la suprafață orice grăunte util. De aici concluzia: dacă ești autorul unei idei de perspectivă, păzește-o ca ochii din cap. Altintineri, sub orice formă, își va face apariția un cineva dispus să fructifice în propriile-i interese.

O altă fațetă a proprietății intelectuale și a protecției acesteia o constituie aportul fiecărei dintre persoanele încadrate într-un studiu colectiv și drepturile ce decurg din amintitul aport. E o problemă dintre cele mai actuale, întrucât, după cum se știe, la ora actuală cercetările din aproape orice sferă necesită cooperarea specialiștilor din mai multe domenii. De exemplu, pentru a determina structura unei molecule, chimistul, mai întâi, crește cristalul, fizicianul efectuează analiza structurală, urmărează calculele, un alt cercetător, între timp, studiază literatura și, în baza rezultatelor obținute de colegi, propune deducțiile finale. Cine depune un efort mai mare? Întrebarea, cred, e inutilă: toți constituie un colectiv de autori, cu drepturi egale. Desigur, în unele cazuri problema se complică. Bunăoară, unul dintre compoziții echipei, în sfera sa de activitate, dorește să aprofundeze rezultatele studiului. Aici pot fi două păreri: are tot dreptul să facă și, din contra, nu are, deoarece se va folosi de munca altora. În ceea ce mă privește, le ofer colaboratorilor mei acest drept, în caz contrar consider că le-aș face dificultăți artificiale, le-aș inhiba elanul creativ.

În fond, chestiunea ține în mare măsură de etică, nu de fizică sau chimie. Nimic nu poate fi mai dăunător decât tendința de monopo-

SONDAJ "INTELLECTUS"

lizare, atunci când șeful îl avertizează pe un subaltern: "De asta nu te atinge, mă ocup eu!" Cu alte cuvinte, numai eu și nimeni altul. Sau îi pune pe oameni să muncească din greu, dar dreptul la prima semnătură și-l rezervă în exclusivitate său, transformându-și colaboratorii, conform folclorului academic, în "negri albi".

Pe măsură ce trece timpul, tot mai mulți dintre discipolii mei, încadrați în colectivul laboratorului, își publică lucrările fără semnătura șefului, și asta nu poate decât să mă bucure. Înseamnă că tinerii de ieri s-au maturizat, și-au definit calea în știință, stau de acum înainte pe propriile picioare. Prin urmare, cel ce i-a îndrumat are motive să considere că le-a favorizat destinul.

Petru SOLTAN

Recentul diferend dintre S.U.A. și China, generat de tirajarea ilegală a casetelor video, scoate în evidență două mentalități diametral opuse: pentru americani, care au elaborat minuțios legislația de protecție a proprietății intelectuale, orice nerespectare a acesteia constituie un caz grav, reclamând intervenție imediată; pe când chinezii consideră orice inovație drept un proces firesc de perfecționare la care ia parte, practic, tot poporul, prin urmare, nu poate fi vorba de nici un fel de protecție. Bineînteles, în cazul cu casetele nu "tot poporul", ci o mână de videopirați trag foloasele din această teorie, alegându-se cu profituri fabuloase. De altfel, "avem și noi falitii noștri": videoperateria inflorește în toate fostele republici sovietice ca urmare a aceleiași mentalități - statul era interesat să nu existe vreo protecție a proprietății intelectuale, ceea ce îi permitea să folosească după bunul său plac operele create peste hotare, iar în interiorul țării să monopolizeze rezultatele invențiilor, remunerându-i pe autori în mod pur simbolic.

În prezent, când Republica Moldova a aderat la convențiile internaționale de domeniu, problema proprietății intelectuale solicită toată atenția. Unul dintre aspectele de bază îl constituie, după mine, diferența și similitudinea dintre creația tehnică și cea artistică, chestiune care a preocupat o lume întreagă de filozofi și psihologi. În ambele cazuri, motivația internă e una și aceeași - are loc un "măcinat de creier", proces caracteristic cunoașterii umane, dar și întregii lumi organice. La fel, nu putem trage un hotar între descoperire și invenție: Toricelli a inventat barometrul și astfel s-a descoperit existența presiunii atmosferice, Franklin a inventat paratrăsnetul și în felul acesta a demonstrat identitatea dintre fulger și descărcările

electrice. Iar ilustrul matematician francez Henri Poincaré a fundamentat rolul subconștientului ca fiind acea "moară" ce pregătește substratul posibilelor soluții, după care conștientul le trece prin sită. Deci, în toate cele trei cazuri (descoperire, invenție, creație artistică) iau naștere anumite construcții intelectuale, asemănându-se mult dar și deosebindu-se într-o anumită măsură: oamenii de știință rămân robi ai legilor unanim acceptate în domeniul respectiv, pe când în sfera artisticului legile le scrie însuși autorul, de aici avalanșa de genuri, maniere, procedee, toate purtând o amprentă prin excelență individuală.

Probabil, anume aspirația de "a-și scrie propriile legi" îi face pe mulți savanți să se apropie de artistic și chiar să penetreze în el. Mă voi referi doar la două personalități remarcabile din matematică: Mstislav Keldâș, cercetător de renume mondial, teoretician al cosmonauticii, cunosător fără pereche al artelor plastice, și topologul Pavel Aleksandrov, pe care pe drept cuvânt îl pot numi specialist în literatură și muzică, făcându-i o deosebită placere (și prilejuindu-ne-o și nouă) de a prezenta comentariul muzicologic la seratele de repertoriu clasic organizate de dânsul la Universitatea "Lomonosov".

Fără doar și poate, diverse fațete ale protecției proprietății intelectuale vor necesita un studiu aprofundat, cu scopul de a-i extinde și preciza cadrul legal. Numeroase controverse în acest sens suscită dreptul de semnătură pe o operă colectivă, în special pe un studiu științific. Un șef de laborator, de exemplu, are misiunea de a fi generator de idei și organizator al activității echipei sale, acordându-i tot sprijinul moral, dar implică oare asta și dreptul de a semna toate studiile realizate în laborator? Aici, după mine, se manifestă un alt element, extraștiințific, și anume orgoliul. Însă atunci când și-l exterieorizează șeful, apare, inevitabil, și orgoliul subalternilor. Rezultatul nu poate fi decât negativ: semnătura aplicată în virtutea funcției inhibă spiritul creativ, frânează elanurile. Si invers, atunci când șeful renunță la semnătură se produce un efect benefic, o catalizare a inițiativei colaboratorilor - gestul e apreciat la justa-i valoare.

Însă dreptul la produsul intelectual, bineînțeles, nu poate fi condiționat de asemenea gesturi, ci doar de o protecție prin lege, explicită și sigură. Marele Lobacevski, ce e drept, a avut norocul să fie recunoscut peste o sută de ani, dar să nu uităm că celebrii (de mai târziu) pictori impresioniști mureau de foame. Si nici pe viitor subiectivismul nu va dispărea de pe scenă. Numai un cadru legal bine determinat îi va limita arealul la minimum.

Vasile ZAGORSCHI

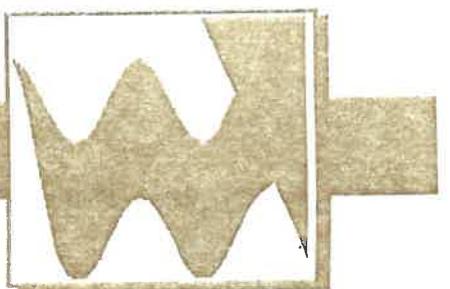
Dintre toate artele, una dintre cele mai accesibile publicului a fost și rămâne, probabil, muzica. Este interpretată pretutindeni, de profesioniști și amatori - la serbări și serate, în grădinile publice și la bâlciori, la restaurante și tot felul de petreceri. Dar să nu uităm că orice bucată muzicală își are autorul. Cum îi protejăm drepturile?

Din contactele întreținute timp de mai mulți ani cu colegi din străinătate, am tras concluzia că problema și-a găsit de mult o soluție echitabilă, pe care nimeni n-o contestă: odată ce s-au încasat bani, o anumită cotă îi revine autorului muzicii. În caz contrar, ar fi un atentat direct la drepturile compozitorului, o înstrăinare a câștigului ce i se cuvine. Bineînțeles, spre a fi evitată astfel de cazuri, se cere instituit un oficiu specializat care să țină evidență manifestărilor muzicale și, implicit, a sumelor rezultate, sume ce urmează a fi repartizate conform legilor în vigoare în fiecare țară.

În România această misiune și-a asumat-o, direct, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, fără a mai recurge la serviciile vreunui intermediar. Din căte știu, mecanismul e pus la punct, colegii de peste Prut au pentru el numai cuvinte de laudă.

Oricum, într-un fel sau altul, suntem și noi obligați să ne aliniem la exigențele internaționale. Deocamdată însă, avem ceea ce avem: unii se folosesc din plin de rodul inspirației compozitorului, în timp ce acesta e pur și simplu jefuit. Să ne mai mirăm atunci că înflorescă pirateria muzicală, atâtea melodii fiind copiate pe bandă și lansate pe piață, pentru a se transforma într-o sursă de profituri pe atât de ilicită, pe cât de sigură?

După mine, chestiunea trebuie pusă în discuție cât mai urgent, iar măsurile practice să fie trasate cu toată competența și traduse în viață cu toată strictețea.

În rândurile ce urmează veți găsi ampla descriere a unui preparat medicamentos, recent brevetat în Republica Moldova. Prețul său accesibil se explică în mare măsură prin faptul că are la bază un semifabricat dintre cele mai ieftine - borhotul de sfeclă, acumulat în permanență, în cantități considerabile, la întreprinderile industriei zahărului.

Valorificarea deșeurilor se realizează prin variate tehnologii. În cazul "Peccecom"-ului, autorul, chimistul M. Filipov, a pus accentul pe efectul curativ-profilactic al produsului obținut. Specialist în aplicarea spectroscopiei, și-a îndreptat atenția asupra naturii legăturilor în țesuturile vegetale, pentru ca la un moment dat obiectul studiului să devină fibrele comestibile - important regulator al metabolismului și al funcțiilor organelor digestive. Următorul pas a fost obținerea complexului "Peccecom", reunind calitățile pectinei și ale celulozei și recomandat de către prestigioase instituții medicale în calitate de dezintoxicant și stimulator în alimentația profilactică și curativ-profilactică.

S-ar mai cuveni însă evidențiat un aspect al activității inventatorului - brevetul i-a servit drept impuls pentru fondarea unei firme științifico-industriale, denumită și ea "Peccecom" (cofondator - uzina de utilaje alimentare din Chișinău), în cadrul căreia a fost proiectată prima instalație industrială și, în paralel, s-a procedat la investigarea pieței și primirea comenziilor. Instalația a intrat în funcțiune în scurt timp, a doua se montează la Drochia, iar la uzină se proiectează fabricarea lor în serie. Astfel, toate fabricile de zahăr vor putea livra pe piață noul preparat, cererea fiind asigurată.

д.х. Михаил ФИЛИППОВ

Обсуждая проблему питания, даже специалисты, как правило, перечисляют белки, жиры, усваиваемые углеводы, витамины, упуская при этом или не придавая значения пищевым волокнам.

Пищевые волокна представляют собой комплекс биополимеров растительных клеток, основными компонентами которого являются целлюлоза и карбоксиполисахариды (пектиновые вещества, гемицеллюлоза).

Пищевые волокна не перевариваются ферментами желудочно-кишечного тракта человека, но являются регулятором обмена веществ и функций органов пищеварения.

Снижение употребления в пищу натуральных продуктов привело к тому, что дефицит пищевых волокон в рационе городского жителя составляет 50-70%. Это крайне неблагоприятно отражается на здоровье человека.

Для предотвращения так называемых болезней цивилизации в развитых странах пищевые волокна вводятся в продукты питания профилактического и лечебного назначения с пониженной калорийностью.

Обогащение продуктов пищевыми волокнами способствует предотвращению заболеваний сахарным диабетом, атеросклерозом, ишемической болезнью сердца, раком пищеварительной системы.

Недостатком многих выпускаемых ныне пищевых волокон является малое содержание в них карбоксиполиса-

ПЕКЦЕКОМ —пектин-целлюлозный комплекс—детоксикант и стимулятор желудочно- кишечной деятельности

харидов, в частности пектиновых веществ, связывающих радионуклиды и ионы тяжелых металлов.

Этого недостатка лишен ПЕКЦЕКОМ, что делает его незаменимым в рационе жителей экологически неблагоприятных регионов и работников вредных производств.

Пекцеком — светло-серый порошок без вкуса и запаха — можно употреблять как в чистом виде, так и в виде добавок к пищевым продуктам. В качестве пищевой добавки его можно ввести, не изменяя вкусовых качеств, в овощные и фруктовые консервы, мясные и рыбные продукты, кондитерские и хлебобулочные изделия. Добавки в пищевые продукты придают им новые целебные качества, в первую очередь детоксикационную способность.

В связи с тем, что сырьем для производства пекцекома служит составная часть традиционных пищевых продуктов — фруктов и овощей — и при его получении применяются разрешенные в пищевой промышленности реагенты, препарат абсолютно безвреден и, как показали клинические испытания, не оказывает побочного действия.

В опытах *in vitro* установлено, что пекцеком прочно связывает в нерастворимые комплексы поливалентные катионы. На лабораторных животных изучено действие свинца, стронция, кобальта, цезия, ниobia, цинка, меди, циркония при однократном пероральном их введении на фоне употребле-

бления с пищей пекцекома. Отмечено, что уже через час связывание ионов металлов в 2-3 раза выше по сравнению с контрольной группой. Токсический эффект снижается при предварительном введении препарата в желудок.

Проведенные на лабораторных животных исследования показали, что использование добавок пекцекома в пищу способствует выведению из организма радионуклидов, предотвращению их влияния на парамагнитные центры печени и почек, стимулирует поглотительную и переваривающую способность клеток крови, способствует снижению накопления перекисных радикалов и липидов на клеточном и органном уровнях.

Полученные на животных данные позволили применить в клинике на добровольцах - рабочих биохимзаводов и ликвидаторах аварии на ЧАЭС - препарат пекцеком в качестве абсорбента, а также в целях восстановления двигательной функции желудочно-кишечного тракта и холестеринового обмена. Препарат получали больные с хроническими гастродуodenитами, колитами, холецисто-ангиохолитами с явлениями дисбактериоза и нарушениями жирового обмена, с нарушениями окислительно-восстановительных реакций, с явлениями аутоагgressии в отношении сердечно-сосудистой системы и органов пищеварения, развившимися после пребывания в зоне повышенной радиации.

Диспептических явлений и других симптомов непереносимости препарата не отмечалось. На 6-11-ый день приема пекцекома восстанавливалась работа кишечника, исчезали явления метеоризма, улучшалась переваривающая способность желудочно-кишечного тракта. Больные отмечали улучшение общего состояния здоровья, появление бодрости, повышение работоспособности. Особенно отчетливо это отмечалось после месяца регулярного приема пекцекома.

Пекцеком использовали в диетическом питании работников Унгенского и Несвижского биохим заводов, страдающих хроническими гастроэнтероколитами, осложненными дисбактериозами. У них отмечались серьезные нару-

шения качественного и количественного состава микрофлоры кишечника, желудка, носоглотки, кожных покровов. Явления дисбактериоза часто обнаруживались у лиц, участвовавших в ликвидации аварии на ЧАЭС и проживающих в зонах радиационного загрязнения. Употребление пекцекома способствовало улучшению микробных показателей не только кишечника и желудка, но и носоглотки и кожных покровов. Снижалась бактериальная сенсибилизация, нормализовалась биохимическая активность кишечной палочки - основного представителя аэробной микрофлоры кишечника.

Регулярный прием пекцекома усиливает перистальтику кишечника, нормализует акт дефекации, способствует нормализации холестеринового обмена, нормализует накопление перекисных липидов в плазме крови.

После чернобыльской катастрофы резко возросла потребность в препаратах, выводящих радионуклиды и тяжелые металлы. Однако в таких препаратах нуждаются не только жители зон, подверженных радиоактивному загрязнению, но и население крупных промышленных центров. В частности, по данным геохимического картирования экологическая ситуация Кишинева весьма неблагоприятна. По загрязнению атмосферных выпадений свинцом, кадмием, цинком, стронцием, медью и др. Кишинев намного превосходит Москву. Более 70% территории города занято почвами, загрязненными вредными элементами выше предела допустимых норм. Приоритетным элементом-загрязнителем является свинец, содержание которого в твердофазных выпадениях достигает 2000 мг/кг, а 1500 мг/кг считается уже сверхкритической концентрацией. Вследствие этого в волосах кишиневских детей обнаружено свинца больше в 6-8 раз, чем из фоновых зон Москвы. Известно, что существует корреляция между содержанием элементов в волосах и крови.

Конечно, самой эффективной мерой является снижение вредных примесей в выбросах производств и автотранспорта, употребление в пищу экологически чистых продуктов. Но, по всей вероятности, в обозримые сроки

INVENTII SI INVENTATORI

решить эти проблемы не удастся. И, коль скоро наша среда обитания и пищевые продукты загрязнены вредными элементами, одной из эффективных и экстренных мер в борьбе с заболеваниями, вызванными этими загрязнениями, следует считать введение в пищевые продукты диетического и профилактического назначения, прежде всего детские, препаратов, способных связывать и выводить из организма вредные вещества, в том числе и тяжелые металлы.

Хорошо зарекомендовали себя в качестве детоксиканта пектиновые вещества. Однако их острый дефицит и дороговизна не способствуют их широкому употреблению. Необходим более дешевый и доступный препарат.

Им является пекцеком - пектин-целлюлозный комплекс, прочно связывающий свинец, ртуть, кадмий, медь и другие вредные элементы.

Пекцеком в качестве чистого продукта, а также пищевой добавки реко-

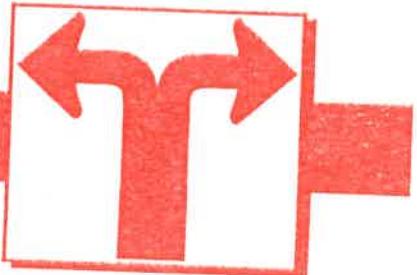
мендован в профилактическом и лечебно-диетическом питании Институтом питания АМН СССР (Москва, № 72-845-12 от 09.08.91), Институтом токсикологии, ВНИИГИТОКС (Киев, заключение от 16.08.91), Клинической больницей № 84 (Москва, № 115-Б от 30.05.94), Санаторием-профилакторием "Легковик" (Кишинев, №96 от 13.06.94).

Пекцеком разрешен к применению Министерством здравоохранения СССР (№ 122-12/558 от 03.09.91), Министерством здравоохранения Республики Молдова (№06-10/14 от 28.12.93). Он имеет гигиенический сертификат Российской Федерации (№1547 от 03.06.94).

Препарат производит Научно-производственная фирма "ПЕКЦЕКОМ", Кишинев, телефоны 723-025, 723-029.

Автор технологии - д.х.н. Филиппов Михаил Павлович.

*Atitudini, probleme,
sugestii*

Prioritatea factorului uman

Acad. Boris MELNIC,

președintele Comisiei
Superioare de Atestare

Transformările profunde, caracteristice pentru acest sfârșit de secol, conduc spre aceea că știința va modifica nu numai procedeele de producție și structura consumului, dar și gândirea, și practica socială. Accentul investigațiilor științifice și alegerea ramurilor de realizare a rezultatelor obținute vor fi determinate de cerințele societății și de necesitățile formării potențialului ei tehnico-științific. În linii mari, știința trebuie pusă în slujba prosperării poporului, studierii complexe a omului, instruirii, protecției sănătății lui și formării calităților personale. În scopul acesta, e necesar să fie pregătit terenul social pentru percepția și înțelegerea faptului că știința constituie factorul decisiv în dezvoltarea societății. Iar realizarea reală a problemelor științei depinde într-o măsură decisivă de sistemul de învățământ, de pregătirea cadrelor științifice.

Cu regret, astăzi atât generația în creștere, cât și cea deja maturizată au pierdut interesul față de noțiunea tradițională de "a studia cu adevărat". Cum putem noi vorbi despre o știință serioasă, despre formarea dirijată a potențialului științific, dacă omul nu manifestă interes față de cunoștințe? Pierderea interesului față de studii, față de un efort concret are drept urmare criza întregii culturi. În schimb, se manifestă tot mai clar un soi de gigantomanie, tendința de a gândi, chipurile, în termeni globali, cât mai departe de realitate. Bineînțeles, o atare modalitate n-are cum să impulsioneze progresul economico-social.

Mai există însă și o altă fațetă a problemei, de fapt, - o altă extrema: unele centre științifice și instituții de învățământ capătă un tot mai pronunțat caracter tehnocratic, se străduiesc să-și asigure în

ATITUDINI, PROBLEME, SUGESTII

primul rând condițiile de proprie existență, tot mai puțin le interesează formarea personalității, a intelectului uman.

E timpul să-o înțeleagă și instituțiile noastre academice: știința și învățământul trebuie să cultive, să pregătească în primul rând oameni, și numai după aceasta muncitori, ostași, ingineri, cercetători și.a. Pierderile pe care le suportă societatea din cauza sărăciei noastre de cunoștințe și cultură sunt greu de calculat. De fapt, știința în Moldova, încet și chinitor, se stinge din viață, dar nu se iau măsuri urgente pentru a o salva. Salariile mici, lipsa de perspectivă îi îndepărtează pe tinerii talentați de doctorantură. Nici nu putem completa locurile planificate pentru această activitate prestigioasă.

Pe de altă parte, analiza tezelor de doctorat susținute și prezentate spre omologare la C.S.A. în 1994 denotă o extrem de mică greutate specifică a unor direcții inovatoare, principial noi în știință care ar putea constitui un embrion de noi tehnologii. Nu avem practic rezultate care ar putea fi caracterizate ca lucrări de problemă, cu caracter teoretic fundamental.

Pentru ca știința să progreseze în țara noastră, ea trebuie îndreptată în primul rând spre tehnologiile și resursele locale, pentru ca mai apoi, după crearea unei baze economice adecvate, să se purceadă pe o spirală a cunoașterii mai ample.

Dacă vom urma numai calea importării mărfurilor industriale și alimentare, a unor tehnologii avansate odată cu specialiștii necesari, toate împreună ne-ar putea duce într-un stadiu de dependență colonială.

Nu e de prisos să amintim că relația de subordonare a științei intereselor politicii, comodă regimul totalitar, nu i-a fost de nici un folos acestuia în momentele de cotitură ale restructurării. Aservită ideologiei, știința a rămas în urmă în privința înțelegerii fenomenelor sociale și s-a văzut neputinciosă în fața lor. N-am dori ca acest lucru să se repete și la noi în republică. Înțelegând, poate, mai bine ca oricine greutățile cu care se confruntă acum Moldova, datoria oamenilor de știință este de a pune umărul la edificarea noii noastre societăți pe un fundament cât mai durabil, pe un fundament științific în stare să reziste zguduiturilor de orice natură.

Chimia ecologică și problemele brevetării

Gheorghe DUCA,

membru corespondent
al A.S.M.

În anii 80 ai secolului nostru la hotarul dintre ecologie și chimie apare o direcție științifică nouă - chimia ecologică.

Acest termen a fost propus pentru prima dată în 1980 de savantul austriac Bokris în monografia sa "Chimia mediului ambiant", pentru a evidenția aspectul chimic al interacțiunii mediului cu organismele vii și pentru a sublinia aspectul aplicativ al chimiei și ecologiei în protecția mediului ambiant.

Peste trei ani, în monografia "Reacțiile catalitice și protecția mediului ambiant", Chișinău, 1983 (A. Sâcov, S. Travin, G. Duca, I. Scurlatov) au fost definite bazele acestei științe, care constau în studierea mecanismelor chimice de acțiune antropică asupra mediului, în cercetarea proceselor chimice și fizico-chimice din mediul ambiant ce aduc la determinarea compoziției chimice adecvate valorii biologice a mediului de abitare.

Tot acolo au fost formulate direcțiile principale de cercetare științifică în domeniul chimiei ecologice.

Aceste direcții într-o măsură oarecare sunt cuprinse și de cercetările noastre efectuate la Universitatea de Stat și Universitatea Liberă Internațională din Moldova, la catedra de chimie industrială și ecologică.

Ne-am apropiat de înțelegerea rolului chimiei în problemele de protecție a mediului studiind mecanismele fundamentale ale proceselor de autopurificare a mediului ambiant. Acest studiu ne-a dat posibilitate să ajungem la o serie întreagă de invenții importante pentru elaborarea unor tehnologii avansate în tratarea obiectelor din mediu.

Menționăm trei căi de bază de autopurificare a atmosferei: fizică, biologică și chimică. Un rol deosebit aici le revin redox-proceselor, care constituie doar o parte din tot complexul transformărilor ce au loc în natură.

În baza cercetărilor noastre s-a propus un nou indice de caracterizare a calității apelor - redox-toxicitatea. Metodele de determinare a parametrilor ce caracterizează această stare - conținutul de apă oxigenată, viteza de inițiere a radicalilor liberi, proprietatea anti-

ATITUDINI, PROBLEME, SUGESTII

oxidantă a apei - au fost elaborate de noi și se aplică în sistemele hidrometeorologice din S.U.A., Ucraina, Rusia, Bulgaria și Kazahstan în calitate de documente pentru determinarea stării redox a mediului acvatic. Din păcate, toate încercările noastre de a brevetă acest indice nu s-au încununat de succes. Experții ne declară că lipsește argumentul de inventie. Dar țările enumerate mai sus folosesc acest indice și cercetătorii se referă deja la publicațiile noastre din presa științifică. Determinarea acestui indice a dat posibilitate să fie prevenită pieirea în masă a osetrei de pe Volga, autopoluarea unor râuri mici din S.U.A. s.a.

Datele bibliografice și cercetările noastre demonstrează cât de importante sunt procesele cu participarea peroxidului de hidrogen pentru ecosistemele acvatice.

Nu mai puțin importante sunt ele și pentru procesele din sol. Perioxidul din hidrogen, care se formează ca rezultat al proceselor biotice și abiotice din sol și al precipitațiilor atmosferice, este utilizat pentru mineralizarea humusului, la procesele de oxido-reducere cu participarea diferenților fermenti, la mobilitatea microelementelor.

În condiții naturale are loc un aflux continuu de echivalenți oxidativi din atmosferă sub formă de peroxid de hidrogen. Însă odată cu poluarea atmosferei, decurg procese de formare a acizilor sub acțiunea însăși a apei oxigenate. Ca urmare, pe suprafața Terrei se precipită ploi acide care împreună cu alți factori cauzează degradarea sistemelor pedologice, micșorând fertilitatea lor.

Cercetările noastre au demonstrat o eficacitate înaltă a oxidanților în stimularea creșterii culturilor agricole. Au fost elaborate, brevetate și aplicate în Moldova, Rusia și Ucraina respectivele metode de stimulare. S-au primit oferte de a brevetă aceste metode în Bulgaria, Estonia și Suedia.

Un alt aspect practic al cercetărilor efectuate în domeniul chimiei ecologice a fost utilizarea proceselor fotolitice și de oxidare pentru elaborarea metodelor de tratare a apelor reziduale.

Au fost brevetate două metode de intensificare a tratării biologice a apelor municipale. Aceste metode se bazează pe acțiunea razelor ultraviolete ca sursă de oxidanți și radicali activi, declanșând un complex întreg de procese în lanț ce duc la eliminarea substanțelor poluante. Ca rezultat, se mărește cu 20-30 % eficacitatea instalațiilor de purificare biologică, fără a face cheltuieli capitale.

Pe baza acțiunii radiației ultraviolete și a unor mici adaose de peroxid de hidrogen activat am elaborat o metodă de preîntâmpinare a așa numitului efect Bulking, adică dezvoltarea microorganismelor de filamentoză - fenomen de îmbolnăvire a nămolului activ. Astfel am obținut micșorarea indiciului de nămol activ, îmbunătățirea proprietăților sedimentative și sporirea eficacității de purificare. Această metodă se brevetă în Italia.

Am elaborat metoda cinetică de determinare a capacității nămolului activ, care, la rândul ei, ne dă posibilitatea de a calcula capacitatea instalațiilor de purificare biologică a apelor reziduale.

ATITUDINI, PROBLEME, SUGESTII

Am elaborat și am prezentat pentru brevetare o metodă nouă de purificare a apelor reziduale de la combinatele de industrializare a cărnii, care ne dă posibilitatea de a mări eficacitatea purificării și de a micșora considerabil cantitatea de reagenți utilizați.

O direcție de perspectivă a cercetărilor noastre o constituie purificarea apelor potabile utilizând bioreactoarele de o nouă generație, așa numitele bioreactoare de tip fluid cu culturi de microorganisme imobilizate pe suport. Aceste bioreactoare au fost folosite de noi în Italia la tratarea apelor de nitrați, eficacitatea purificării ajungând la 90-95 %.

Sunt foarte necesare și de o importanță primordială pentru energetică Moldovei rezultatele obținute împreună cu tânără cercetătoare Diana Juc în domeniul elaborării unor metode eficiente de obținere a biogazului din deșeurile organice. Implementarea acestor propunerii în țara noastră ar da posibilitate de a rezolva problema gazelor naturale în proporție de 20-30 la sută pe baza resurselor proprii.

Cercetările în domeniul chimiei ecologice și-au găsit aplicare și la utilizarea deșeurilor în scopuri chimico-preparative. Am perfecționat tehnologia de utilizare a tartraților din deșeurile întreprinderilor enologice.

Un alt aspect al cercetărilor noastre este studierea căilor principale de acumulare, formare și degradare a nitriților și nitrozoaminelor. S-a stabilit că substanțele de origine reducătoare pot fi utilizate în calitate de inhibitori ai proceselor de formare a nitriților și nitrozoaminelor. A fost elaborată o metodă de diminuare a conținutului de nitriți și nitrozoamine prin adăugarea reductonului, vitaminelor A, C, P, care duc și la micșorarea frecvențelor de mutații în organismele vii.

În cercetările noastre se încadrează și prognoza sarcinii de poluări asupra ecosistemelor acvatice. În esență, este și aceasta o problemă de chimie ecologică cu aplicarea metodelor de modelare matematică.

S-au găsit legitățile de transformare a unor pesticide sub acțiunea factorilor mediului, lucrându-se astăzi asupra unui model special care va fi experimentat pe Nistru, Prut, lacul Valea Morilor și în alte bazină acvatice din Moldova.

Noile metode de cercetare a proceselor de transformare a substanțelor chimice în modele și în condiții naturale ne-au permis să evidențiem rolul chimiei ecologice în procesele de oxido-reducere ce au loc în mediul acvatic, atmosferic și în sol.

În încheiere, vom menționa că o problemă importantă a chimiei ecologice este instruirea ecologică care cuprinde toate sistemele de învățământ, începând cu instituțiile preșcolare și până la învățământul universitar. Metodele noi de pregătire a specialiștilor de înaltă calificare în domeniul chimiei ecologice, propuse de noi la Universitatea de Stat și Universitatea Liberă Internațională, necesită și ele o protecție prin brevet.

Criza medicamentelor și farmacologia națională

**Interlocutorul nostru: prof.univ., dr. hab. în medicină Victor GHICAVĂI,
președintele Comitetului Farmacologic al Ministerului
Sănătății**

- În ce măsură e asigurată populația și instituțiile curativ-profilactice cu medicamente și tehnică medicală?

- Este o întrebare extrem de actuală. Încă în hotărârea Guvernului Republicii Moldova din 21 februarie 1992 "Cu privire la măsurile urgențe în vederea asigurării populației, instituțiilor curativ-profilactice cu medicamente și articole medicale în anul 1992" se spunea: "Guvernul Republicii Moldova constată că la ora actuală deficitul acut de medicamente și articole tehnice se simte la majoritatea grupelor de medicamente, utilaj, instrumentariu și tehnică medicală". Au trecut 3 ani, s-au întocmit multe planuri și programe, însă după cum vedem situația nu s-a schimbat simțitor. Au scăzut vădit aprovizionarea cu medicamente fabricate în fostele republici ale U.R.S.S. și alocațiile valutare destinate procurării medicamentelor de import.

Până nu demult am avut un sistem central de aprovizionare. Noi ne ocupam numai cu repartizarea și desfacerea medicamentelor și articolelor tehnice primite din centrul, fabricate la cele câteva întreprinderi din fostele republici sau în cea mai mare parte cumpărate din alte țări. Era aşa numitul plan anual, care de bine de rău se realiza. În aşa situație nu am dezvoltat propria industrie (fie chiar cea unională), doar cunoaștem bine cantitatea și calitatea medicamentelor și tehnicii medicale produse în fosta Uniune, nemaivorbind de cea republicană, contribuind în același timp la dezvoltarea intensă a industriei farmaceutice din alte țări (procurând medicamentele altor firme). Se produceau 1/3 din cele utilizate, restul se procurau cu valută.

Astăzi, când situația s-a schimbat radical, am ajuns la o stare critică, deoarece avem:

1. lipsă de contracte bilaterale cu statele fostei U.R.S.S. și cu alte țări privind livrarea medicamentelor și utilajului medical;
2. reducere de mijloace valutare necesare pentru achiziționarea remediilor medicamentoase și tehnicii medicale;
3. lipsă de industrie proprie pentru fabricarea medicamentelor.

Este adevărat că astăzi cu propriile forțe se efectuează cercetări în elaborarea medicamentelor noi, atât sintetice (antihipotensive), cât și din materie primă locală (animală și vegetală): chetizol, ecostim, carbasan, horiocen etc.

ATITUDINI, PROBLEME, SUGESTII

- În ultimul timp, ca un mijloc de ieșire din criză se recomandă “Nomenclatorul medicamentelor vital importante și strict necesare”.

- Desigur, am început cu Nomenclatorul întocmit de specialiștii principali ai Ministerului Sănătății, care include circa 600 preparate din cele peste 3000 utilizate în medicina mondială. Acest nomenclator deține un loc important în activitatea noastră și trebuie să fie legături pentru toți acei care se ocupă cu achiziționarea medicamentelor. În baza nomenclatorului trebuie să activeze și “Moldovafarm”, și agenții economici, și cei cărora li se eliberează licență. Se cere o dirijare a comenzilor industriei farmaceutice și achiziționărilor - ce se cumpără, în ce volum și de la cine se cumpără, și numai după înregistrarea și autorizarea respectivă. Organele de resort, și anume Comitetul Farmacologic, având în componență farmaciști, farmacologi, specialiști principali și colaboratori ai Departamentului Farmacologic, determină politica medicamentelor. Scopul principal în această activitate este ca nivelul farmacoterapiei să corespundă cerințelor actuale.

- Comitetul Farmacologic este organ coordonator sau directiv?

- În centrul tuturor proceselor de elaborare a medicamentelor este grijă față de Om, față de sănătatea lui. Cerințele principale față de medicament sunt eficacitatea și inofensivitatea lui. De aceea noi trebuie să fim ferm convinși că medicamentul propus corespunde cerințelor, este folositor și nu va provoca daune organismului.

Medicii, cei care asigură ocrotirea sănătății, trebuie să primească cele mai contemporane și eficace medicamente, iar noi să creăm condiții pentru aceasta, deoarece funcțiile noastre sunt mai întâi de toate de autorizare, astfel spus:

- studierea, cercetarea și autorizarea acestor medicamente cu condiția apariției lor cât mai urgentă la medici;
- aprovizionarea populației și instituțiilor medicale cu medicamente necesare ce țin atât de profilaxie, cât și de tratamentul maladiilor este o problemă stringentă și foarte complicată și în mare măsură depinde de starea social-economică.

Actualmente în țară există trei căi de aprovizionare:

1. achiziționarea de către stat și de diferiți agenți economici (valută sau barter);
2. elaborarea și producerea în țară - din materia primă locală, de origine vegetală, animală sau sintetică (chimică) sau prin procurarea tehnologiilor respective - ceea ce la ora actuală constituie un procent foarte nesatisfăcător;
3. prin ajutoarele umanitare care devin din ce în ce mai puține, iar uneori includ preparate mai puțin eficace, neutilizate în țările dezvoltate, cu termene de valabilitate expirate etc.

Este bine cunoscut faptul că nici o țară, cât de civilizată și dezvoltată ar fi, nu poate produce toate medicamentele necesare. Având o industrie farmaceutică bine dezvoltată, aceasta poate produce cel mult 20-30 tipuri de medicamente, însă de calitate înaltă, conform cerințelor internaționale, atât pentru piața internă, cât și pentru export. Din venitul obținut și alocațiile guvernamentale se achiziționează medicamente necesare, neproduse în țară.

ATITUDINI, PRORIFME, SUGESTII

Vom menționa că medicamentul se prezintă în mai multe ipostaze:

- a) ca obiect comercial;
- b) ca remediu de tratare;
- c) ca un factor nociv care nu provoacă dereglațiri dacă se respectă cerințele producerii și aplicării în practică.

Tocmai aceste poziții fac ca în jurul lui (al medicamentului) să apară o sumedenie de probleme, care desigur la rândul lor cer existența multor instituții, întreprinderi, departamente, laboratoare, comitete și comisii, cum ar fi:

- a) Departamentul principal de aplicare în practica medicală a medicamentelor și tehnicii medicale;
- b) Laboratorul de Stat de control, standardizare și certificare a medicamentelor cu secția de supraveghere;
- c) Comitetul Farmacopeic și Comitetul Farmacologic cu cele 21 comisii de experți, fiecare având funcțiile și obligațiunile sale, care să ar cere să activeze concomitent, după o anumită și stabilită deja consecutivitate și bine coordonate.

Toate subdiviziunile numite mai sus au funcțiile lor ce duc la asigurarea utilizării eficace și inofensive a medicamentelor și trebuie să conducă la aceasta, dacă nu dorim să se repete tragedia "talidomidei", "sorivudinului", să nu apară urmări tragice ale farmacogeneticii și farmacoterapiei incompetente.

Într-o țară care are grijă de populația sa, este bine organizată, tot ce se produce și se importă, prin cumpărare (valută sau barter) și prin ajutoarele umanitare, se supune unui control, expertizei documentare și de facto, se înregistrează, se autorizează producerea și aplicarea în practica medicală cu supravegherea comportării lor (efectelor adverse) la populația dată.

În țară există:

- Registrul de Stat (Nomenclatorul) preparatelor propuse și produse în țară;
- Registrul de Stat al preparatelor străine înregistrate în țara respectivă.

Medicamentele fabricate în străinătate, cât și cele produse în țară, conform legizațiilor și directivelor în vigoare, nu se pot importa și recomanda pentru utilizare decât dacă au fost incluse în Nomenclatorul de medicamente (deci înregistrate și autorizate pentru producere și aplicare în practică), ceea ce este de competența Comitetului Farmacologic cu cele 21 comisii specializate de expertiză.

- Sunteți de acord că astăzi se intensifică polipragmazia, când medicii indică bolnavului un număr mare de medicamente, deseori incompatibile? Si paralel cu aceasta crește autotratamentul cu medicamente ale pacienților, iar odată cu acesta și numărul complicațiilor farmacoterapiei.

- Aveți perfectă dreptate. Deja primele noastre expertize efectuate cu 2-3 ani în urmă au scos la iveală astfel de cazuri. Atât în staționarele pentru maturi, cât și pentru copii pacienții primeau concomitent 15-20 preparate. Aceeași tendință avea loc și în tratamentul ambulator. Se

ATITUDINI, PROBLEME, SUGESTII

pentru maturi, cât și pentru copii pacienții primeau concomitant 15-20 preparate. Aceeași tendință avea loc și în tratamentul ambulator. Se mai întâlnesc și astăzi cazuri de politerapie, însă deficitul actual într-o măsură oarecare previne utilizarea concomitantă a multor remedii. Totodată, se simte necesitatea unei informări sistematice active a populației și a medicilor despre consecințele acestei încălcări în administrare, despre interacțiunile medicamentelor, diversele efecte secundare la utilizarea lor concomitantă. Deoarece intensitatea "invaziei medicamentoase" provoacă griji serioase în legătură cu complicațiile farmacoterapeutice, cu regret, așa numita "boală medicamentoasă" este încă des întâlnită. Pacientul trebuie să înțeleagă că orice medicament poate fi administrat numai la indicația medicului. Iar un ajutor esențial în controlul calității farmacoterapiei poate fi acordat instituțiilor curative de către medicii experti în domeniul farmacologiei clinice. Ar fi binevenită și organizarea unui serviciu clinic-farmacologic în instituțiile curativ-profilactice. Practic, un ajutor fundamental în selectarea celor mai reușite din această "mare" de medicamente îl poate acorda medicului practic numai farmacologul clinician.

Toate acestea pot fi ușor realizate folosind posibilitățile catedrei de farmacologie clinică a Universității de medicină. Este necesar de menționat că cele indicate mai sus devin și mai actuale în situația de azi, când are loc creșterea bruscă a numărului de remedii medicamentoase livrate în Moldova de către firmele farmaceutice străine.

Așadar, dacă în timpul apropiat nu vor fi întreprinse măsurile respective, pentru limitarea politerapiei medicamentoase, adică nu va fi perfecționată tehnologia tratamentului cu medicamente și nu va fi demonstrată necesitatea economică de abordare a unei atitudini clinico-farmacologice adecvate în medicină, vor fi "înghitite" toate cantitățile de medicamente, indiferent ieftine sau scumpe, ceea ce va contribui în continuare la o creștere a complicațiilor farmacoterapiei și a reacțiilor adverse la medicamente.

Unul din motivele autotratamentului sunt prețurile mari ale medicamentelor. Unii bolnavi, în aceste condiții, preferă plantele medicinale, alții o terapie mai ieftină. Unul din multele motive ale complicațiilor farmacoterapiei este utilizarea medicamentelor neautorizate și /sau neînregistrate în organele respective (elaborate și preparate în țară, achiziționate pe valută sau prin barter, primite ca ajutor umanitar, procurate pe diferite căi nelegitime și cu nerespectarea tuturor cerințelor față de aceste medicamente – condițiile de păstrare, termenele de valabilitate etc.).

Pentru a preveni aceste fenomene, este necesar și obligatoriu de a respecta punctul 5 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 270 din 22 aprilie 1992: "Se interzice ministerelor, departamentelor de stat, instituțiilor, cooperativelor, persoanelor particulare și altor agenți economici fabricarea, achiziționarea și aplicarea în practică a medicamentelor noi, fabricate în țară și importate, fără autorizația Comitetului Farmacologic al Ministerului Sănătății din Republica Moldova".

Consemnată:
Raia ROHAC

conf. Vitalie BURCIU

U.T.M.

Economia de piață, inovația și învățământul

Trista moștenire a economiei de comandă, oficial denumită planificată, socialistă, nu ne permite trecerea fără probleme și durere la noi forme economice. Multe întreprinderi de stat au devenit incapabile să activeze în noile condiții, salvarea lor fiind imposibilă, iar mulți oameni și-au pierdut locul de muncă.

Totuși, situația cu încetul începe să se schimbe spre bine. În republică se crează noi firme mari și mici, întreprinderi de meșteșugărie, întreprinderi de servicii sociale etc.

Însă pentru funcționarea lor normală este necesar să fie rezolvat un șir de probleme importante cum sunt: consolidarea finanțelor statutului, reformarea sistemului de asigurare socială, reformarea sistemului de învățământ, dezicerea statului de administrare a multelor domenii ale economiei, înlesnind privatizarea lor, reducerea aparatului burocratic atât al statului, cât și al întreprinderilor etc.

Nici o țară nu poate exista fără un potențial tehnico-științific înalt, fără crearea continuă de noi tehnologii avansate. O firmă aparte sau economia națională în întregime sunt capabile să reziste în competiția mondială numai cu condiția inovației permanente. Prin "inovație" înțelegem modificarea continuă a procesului de producție și, respectiv, a forțelor de producție.

Firmele străine cu experiență în domeniul proprietății industriale pleacă de la ideea că fără invenții, fără protecția și valorificarea lor nu pot deține supremăția în domeniul lor de activitate. Prin urmare, ele se văd obligate să inoveze rapid, numai în aşa fel păstrându-și locul de frunte pe piața de desfacere. Astfel concurența stimulează capacitatea inovațională a economiei în ansamblu.

Se știe că întreprinderile sau firmele mari posedă proprii secții de cercetări științifice, birouri de proiectări construcții, dar implementarea realizărilor obținute de acestea depinde de directorul întreprinderii. În acest plan, firmele mai mici și mijlocii sunt mai mobile, anume ele devin promotorii inovației. Proprietarul unei astfel de firme, fiind în majoritatea cazurilor inger, își introduce în producție propriile invenții, firește riscând într-o oarecare măsură. Însă, de regulă, aceste unități n-au posibilitatea să întrețină propriile secții

ATITUDINI, PROBLEME, SUGESTII

de cercetări sau proiectări. De aceea, ele recurg la serviciile sistemului de învățământ tehnic superior, care efectuează un mare volum de cercetări științifice. În felul acesta, ritmul inovațiilor implementate depinde de rapiditatea cu care se transmit firmelor rezultatele obținute de cercetător.

Sub acest aspect, care este situația reală în economia națională a Republicii Moldova? Majoritatea întreprinderilor mari, la ora actuală, nu funcționează, mulți profesioniști cu o bogată experiență practică au rămas șomeri. Iar vârsta celor ce mai continuă să activeze la puținele întreprinderi, de regulă, depășește limita de 45-50 de ani. Întreprinderile mici recent create și aflate în stadiu de dezvoltare sunt lipsite, de la bun început, de spații de producție, de credite convenabile, de impozite reduse, de specialiști. Desigur că într-o astfel de situație procurarea de către ele a tehnologiilor avansate devine imposibilă, ca și angajarea cadrelor de profesioniști. Atunci, ce căi mai avem pentru a ne mișca înainte?

Este notoriu faptul că progresul tehnico-științific își găsește sorginte în activitatea de cercetare științifică, indiferent de locul în care se desfășoară, fie la institute specializate de cercetări, universități tehnice și alte instituții de învățământ, fie la întreprinderi sau centre de cercetări științifice.

Acestă activitate generatoare de soluții noi, originale, se materializează pe trei planuri, diferite în aparență, dar reciproc condiționate în procesul de aplicare, și anume: descoperirea științifică, invenția și inovația. De asemenea se știe că un indicator de primă importanță al forței inovaționale în economia națională îl reprezintă numărul de cereri de brevete. La noi numărul de cereri depuse anual în AGEPI a scăzut brusc în comparație cu anii precedenți, când Moldova intra în componența fostei U.R.S.S. La prima vedere, acest fapt poate fi explicat prin quantumul ridicat al taxelor pentru obiectele de proprietate industrială. Dar, pe de altă parte, trebuie să ne pună în gardă și un alt factor: scăderea bruscă a cererilor de brevete este direct legată de procesele economice ce au avut și au loc în republică, de reducerea considerabilă a cercului de profesioniști implicați în procesul de producție. Mulți dintre specialiștii vechi au plecat, iar cei tineri, absolvenți ai facultăților tehnice, în majoritate sunt lipsiți de posibilitatea de a se încadra în procesul de producție, scăzând astfel zi de zi gradul lor de profesionalism, acumulat în procesul studiilor. În plus, să luăm în considerație învechirea cunoștințelor acumulate, datorită ritmurilor progresului tehnico-științific în țările înalt dezvoltate.

Însă mai există o fațetă a problemei: pregătirea cadrelor de ingineri, după părerea mea, se efectuează la fel ca și zece, douăzeci de ani în urmă. Să fie oare normal faptul că tinerii specialiști nu posedă metodele de rezolvare a problemelor de inventică și cele de sinteză creativă, absolut necesare pentru a realiza noi utilaje și tehnologii avansate? Desigur că nu. Dacă un inginer nu este capabil să evidențieze un obiect de creație tehnică, să-și formuleze sarcina și să alcătuiască o cerere de brevet, cu atât mai mult nu putem aștepta

ATITUDINI, PROBLEME, SUGESTII

acest lucru de la un muncitor, având în vedere și lipsa lui de interes de a crea, deși unii dintre ei sunt și mai capabili în această privință decât un inginer. Sunt realități care trebuie să ne pună pe gânduri pe toți cei de care depinde pregătirea specialiștilor.

În primul rând, e necesar ca în programele de studii ale școlilor, liceelor, gimnaziilor, școlilor profesional-tehnice, colegiilor tehnice, precum și la toate facultățile Universității tehnice să fie introdus un curs special de inventică și euristică, diferențiat ca volum în funcție de treapta de pregătire. Numai în așa mod vom crea temelia de formare a viitorilor ingineri, viitorilor profesioniști, viitorilor inventatori. Adevărul că inventatorul, figura centrală a revoluției tehnico-științifice contemporane, trebuie metodic pregătit, este axiomatic.

După cum s-a mai menționat, în instituțiile de învățământ este acumulat un considerabil potențial uman cu o mare experiență științifică și tehnică de efectuare a cercetărilor. Însă acest potențial a fost și rămâne în majoritatea sa nevalorificat de economia națională. Principala pricină a fost și este că în decurs de zeci de ani nu se alocă finanțe pentru efectuarea cercetărilor la unele teme de importanță majoră. Din aceeași cauză se dezmembrează corpul profesoral-didactic și colectivele științifice concentrate în instituțiile de învățământ.

Dacă va continua această stare de lucruri, vom fi nevoiți să recurgem în exclusivitate la rezultatele cercetărilor și ale creației tehnice din țările mai dezvoltate, contra cost la prețuri mondiale, iar potențialul științific național va fi condamnat la inactivitate, dacă vreți - chiar și la distrugere. Cu atât mai mult că acest potențial e lipsit de afluxul firesc de forțe tinere, iar în viitorul apropiat ele nici nu se prevăd.

Concluzia se impune de la sine: fără o concepție bine fundată, conform cerințelor actuale, a sistemului de învățământ, fără noi cercetări științifice, fără noi tehnologii avansate naționale, nu vom putea să devinim o țară bogată, cu adevărat dezvoltată, nemaivorbind de integrarea noastră în Europa.

Mihail CIUŞ,

**Directorul Agenției de Stat
pentru Drepturile de Autor**

**“Conștientizarea juridică le va
permite oamenilor de creație
să-și asigure și un succes
finanțiar”**

- Este oare Moldova chiar atât de bogată sub aspectul proprietății intelectuale, încât să fie necesare două agenții de stat pentru protecția drepturilor de autor?

- Pentru toate genurile de creație, fie artistică, fie din domeniul industriei este comun faptul că persoana în cauză se bucură de o serie de drepturi de autor, dacă legislația statului respectiv le prevede, desigur. Drepturile la care ne referim sunt de două tipuri: morale sau personale și drepturi patrimoniale sau economice. E justificată existența a două agenții speciale în țara noastră, adică Agenția de Stat pentru Drepturi de Autor și Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale, fiindcă diferă și metodele noastre de activitate. Dar în ambele ipostaze proprietatea intelectuală ca valoare reprezintă un proces creativ. Dreptul la nume, la paternitate, la inviolabilitatea creației sunt deopotrivă ocrotite atât în domeniul industriei, cât și în domeniul culturii. În fond, se protejează doar forma de exprimare a ideii artistice: în literatură, muzică, artele plastice. Metodele de utilizare a ideii prin brevetări sunt specifice sferei de proprietate industrială.

Până la punerea în aplicare a Legii cu privire la drepturile de autor și conexe, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova pe 23 noiembrie 1994, ne călăuzeam de prevederile Compartimentului IV al Codului Civil, corespunzând Convenției Internaționale de la Geneva (1952). Respectiva Convenție este depășită de timp conținând multe restricții. Nimeni nu mai aderă la ea, deoarece nu corespunde situației reale din lume. De exemplu, de fiecare dată când o nouă țară aderă la Convenție, ea stabilește un nou termen de protecție a drepturilor. Nu e obligatorie protecția creațiilor cinematografice.

Noua lege este concordată cu alte convenții mai moderne, mai ample, deși mai vechi, cum ar fi Convenția de la Berna, adoptată în anul 1886. Adaptarea acesteia în mai multe rânduri la procesul intelectual creativ îi asigură valabilitatea.

În redacția Actului de Paris din 1971 (conform situației de la 1 ianuarie 1995) Convenția respectivă este semnată de 111 state. Prin urmare, dacă se va realiza intenția Moldovei de a adera la Convenția

ATITUDINI, PROBLEME, SUGESTII

de la Berna, autorii noștri vor beneficia de protecție în aceste 111 state. Prin noua lege s-au redus la minimum cazurile de folosire a creațiilor publicate fără acordul autorului. E cazul să menționăm că adoptarea Legii cu privire la drepturile de autor a fost tergiversată 4 ani. În sfârșit, iată că ea prevede soluții de mult așteptate. În primul rând, radioul și televiziunea vor fi obligate să plătească pentru orice imprimare folosită ani la rând. O noțiune nouă introdusă în legea respectivă ține de drepturile conexe, adică cele ale interpretilor, dirijorilor.

- Vă rog să vă referiți la eficiența mecanismului de aplicare a Legii cu privire la drepturile de autor.

- În țările cu tradiții sub aspectul aderării la Convenția de la Berna, cum ar fi Franța, Germania, Spania, Italia, S.U.A. etc. drepturile patrimoniale constituie preocuparea diferitelor organizații independente sau chiar particulare. Legea noastră stipulează și un statut special pentru asemenea organizații. Veniturile provenite în urma folosirii drepturilor de autor nu sunt impozabile. În mecanismul propus de noi în consens cu structurile internaționale se admite ca agențiiile de stat să existe asumându-și și funcțiile de protecție a drepturilor conexe pe un termen de 4 ani până va fi creată o organizație independentă pentru acumularea onorariilor și achitarea cu autorii și titularii de drepturi conexe. Atunci agenția noastră se va limita la activitatea ei nemijlocită de control și perfecționare a legislației. Deși mecanismul de funcționare a Legii cu privire la drepturile de autor e în stadiu de elaborare, nu putem spune că începem de la zero.

- Agenției îi revine și rolul de propagare a Legii cu privire la proprietatea intelectuală?

- E un aspect important al activității noastre. Încă la etapa de elaborare a legii am conlucrat cu uniunile de creație. Am avut de depășit multe divergențe, interesele particulare fiind mult prea diverse în raport cu o concepție unică. Procesul de conștientizare juridică a oamenilor de creație continuă. Cunoșcându-și drepturile, omul știe cum să acționeze, cum să-și asigure succesul financiar, în cazul respectiv.

- Cum credeți, organizația dvs. este incomodă pentru birocați?

- Foarte incomodă. Totuși nici cel mai mare biocrat nu e justificat să critice agenția, aceasta optând pentru respectarea legii.

- Agenția și-a câștigat o anumită autoritate? Autorii recurg la serviciile dvs. sau mai curând renunță să-și apere drepturile?

- Soluționăm suficiente litigii încât să ne considerăm rentabili. Chiar și în limitele vechii legi. Mai ales în domeniul editorial. În prezent se află în stadiu de examinare opt cazuri, tocmai acesta fiind numărul de cărți editate fără cel puțin a indica autorul.

ATITUDINI, PROBLEME, SUGESTII

- *E vorba despre edituri particulare?*

- Da. În ultimii ani în Republica Moldova au fost înregistrate circa 40 de organizații cu drepturi editoriale. Mulți oameni de afaceri s-au angajat într-o asemenea activitate fără avea idee ce înseamnă drepturile de autor. Prin urmare, procesul de eliberare a oricăror licențe se va desfășura paralel cu activitatea de inițiere sub aspect juridic a tuturor celor implicați în relația autor-producător-beneficiar.

- *Agenția pe care o conduceți dispune de specialiști, de experții necesari pentru a-și desfășura activitatea în noile condiții?*

- Ne călăuzim de legislație și de contractele încheiate de părțile intrate ulterior în litigiu, așa încât reprezentanții Agenției de Stat pentru Drepturile de Autor reușesc să-și onoreze obligațiile. Desigur, vom avea nevoie de specialiști, deoarece se va mări volumul de muncă. Este și firesc în legătură cu noile prevederi legislative vizând drepturile conexe. Agenția similară din Rusia, de exemplu, s-a transformat în Asociație a autorilor cu caracter de organizație publică, fără a se ocupa și de drepturile conexe. Pe când nouă anume acest complex ne dictează imperios necesitatea reciclării și angajării de noi specialiști.

- *Există exemple de încălcare flagrantă a drepturilor de autor la nivel statal în perioada de tranziție?*

- Poftim. Un factor de decizie de la Ministerul Culturii a dat o dispoziție orală directorilor de teatre ca până vor primi ce li se cuvine de la buget să-și permită să lucreze cu orice material dramatic fără a achita drepturile de autor. Astfel în 1994 onorariile respective au fost achitare doar în mod forțat, la insistența Agenției, unele instituții teatrale neremunerând autorii dramaturici chiar la distanțe de 5-6 luni. E o revenire la epoca de piatră!

- *În cazul respectiv Ministerul Culturii vă consideră o instituție decorativă?*

- Noi am avertizat ministerul respectiv declarând că nu-i frumos ca Agenția să acționeze în judecată toate teatrele. N-am fost înțeleși. Ne-am adresat Arbitrajului de Stat. În conformitate cu noua lege, directorii de teatre vor purta răspundere personală pentru nerespectarea drepturilor de autor, fiind amendăți cu sume de la 30 până la 100 de salarii minime, din buzunarul propriu, nu al statului. Așadar, mecanismul de funcționare a legii permite sancționarea irresponsabilității factorilor de decizie.

- *Vă urez să aveți cât mai rar asemenea ocazii.*

Consemnare:
Petronela BADEA

Aurelian GULEA inventator de elită, medaliat cu aur

Născut la 28 mai 1946, Baraboi, Râșcani, Republica Moldova.

Principalele etape ale activității:

- 1969 - 1972 Doctorantura la Institutul Radiumului "V.G.Khlopin" din S.Petersburg
- 1974 Doctor în științe chimice, specialitatea chimie anorganică, teză susținută la Institutul de Chimie Generală și Anorganică "N.S.Kurnakov" al A.S. U.R.S.S. (Moscova); Studiul proceselor de cobalt (II) prin metoda de rezonanță răgnetică nucleară ^1H , ^{13}C , ^{14}N , ^{19}F , ^{35}Cl .
- 1991 Doctor habilitat în chimie, teză susținută la Institutul de Chimie Generală și Anorganică (Moscova); Stereochemia complecșilor de cobalt cu liganzi chelat ce conțin setul de atomi donor azot, oxigen și sulf.

S-a impus în activitatea profesională ca lider al unui grup de cercetători de pe lângă Institutul de Chimie al Academiei de Științe a Republicii Moldova. Este șeful catedrei de Chimie Anorganică de la Universitatea de Stat din Moldova.

În 1979 - 1983 s-a aflat în Algeria în calitate de profesor invitat de chimie generală și spectroscopie atomică la Institutul Național de Chimie și petrol din această țară. În aceeași calitate în 1991 a fost la

Universitatea "Al. I.Cuza" din Iași, România; în 1992 la Universitatea din București; în 1993 la Universitatea din Lille (Franța); în 1994 la Universitatea din Freiburg (Germania); în 1994 face parte din Juriul Internațional la Salonul Mondial "Brussels Eureka - 1994".

Prof. univ. A.Gulea este autorul a 5 cărți de specialitate, scrise în limba franceză și editate în Algeria, și 4 scrise în limba română, (trei în colaborare cu alți autori).

Cercetările fundamentale ale prof. A.Gulea au fost publicate în peste 200 lucrări științifice, 35 brevete și patente, devenite cunoscute în republică și peste hotare. La finele anului 1993 Academia Română îi conferă titlul de inventator de elită. Numeroase cercetări și-au găsit aplicare în microbiologie, medicină, biotehnologie. Participarea la forumurile internaționale de specialitate i-a oferit savantului șanse de colaborare cu omologii săi din Iași, București, Lille, Freiburg. Cum era și firesc, între Universitățile din Chișinău, Iași și București s-au statornicit strânsse relații de colaborare atât în plan didactic, cât și științific. Au devenit frecvente conferințele comune, prelegerile ținute de chimistii ieșeni și bucureșteni în fața studenților Universității din Chișinău. Extrem de valoroasă se prezintă munca de editare în comun a manualelor de specialitate.

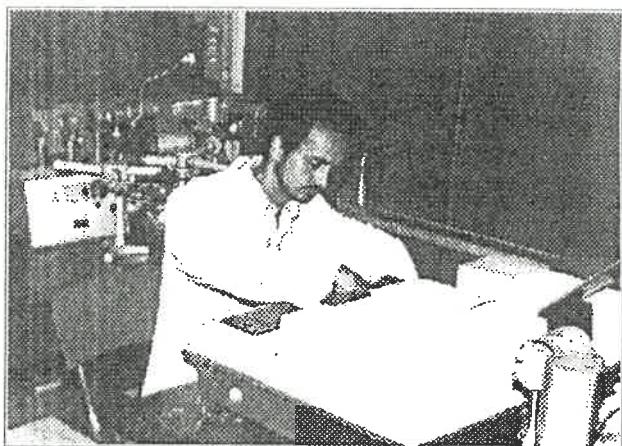
Apreciabile posibilități de cooperare dintre savanții din Republica Moldova, Franța și Germania s-au deschis prin Comunitatea Europeană. Astfel, în urma vizitei la Universitatea de Științe și Tehnologii din Lille, prof. Gulea a semnat un proiect de colaborare ce prevede cercetări comune în domeniul combinațiilor complexe, contacte științifice cu laboratorul de cristalochimie, cel de sinteză și cataliză, iar în plan didactic se proiectează și schimb de studenți.

Latura financiară a colaborării și-o asumă Comunitatea Europeană.

În cadrul celui de-al 43-lea Salon Mondial de Invenții, Cercetări și Inovații Tehnice (Bruxelles 1994), prof. Gulea a participat alături de prof. univ., dr. habilitat în biologie Valeriu Rudic, directorul Institutului de Microbiologie al A.S.M. Republica Moldova a primit nouă medalii, șapte din ele revenind Universității de Stat.

După cum este știut, cea mai prestigioasă este considerată Medalia de

Aur a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală. De aceasta s-au învrednicit autorii sus-numiți, prezentând ciclul de invenții referitor la sinteza dirijată a substanțelor element-proteice (coautori: V. Șalaru - Universitatea de Stat din Moldova, M.Chiriac - Fabrica avicolă din Vadul-lui-Vodă, I.Kokunov - Academia de Științe a Rusiei, A.Cecal - Universitatea "Al.I. Cuza" din Iași, I.Sandu - Institutul de Invențivă din Iași).

Aurelian Gulea în laboratorul său.

Anterior, în același an, aceeași autori au fost distinși cu două medaliile de aur pentru "Procedee de obținere a preparatelor fluor-proteice" și "Tehnologii noi de obținere a biomasei algice", prezentate la Salonul Internațional de Invenții, Cercetări și Transfer Tehnologic (Iași). Cităm din alocuțiunea rostită de prof. Aurelian Gulea: "Cercetările noastre se află la intersecția a două științe - chimia și microbiologia. Iar aceasta a însemnat, mai întâi de toate, depășirea unei limite înguste. Am colaborat și colaborăm cu oameni de știință din mai multe țări. Numai astfel s-au văzut fructificate unele idei, închiderea rareori ducând la ceva esențial. De exemplu, la Bruxelles au fost prezentate circa 1200 de invenții din întreaga lume. De regulă, invențiile prezentate de un singur autor nu erau

decât niște perfecționări a ceea ce este deja cunoscut, o continuare a unei idei știute. Pe când invențiile de tipul celor pe care le-am propus noi, mai mulți coautori - sunt de alte proporții. Nu

este deloc întâmplător faptul că invențiile noastre au trezit interesul multor întreprinzători și businessmani. Sper ca ele să prezinte interes și la noi aca-să și să fie exercitată în practică."

În încheiere, o succintă recapitulare o distinților naționale și internaționale obținute de prof. Aurelian Gulea:

- 1978 - Laureat al Premiului Tineretului din Moldova în domeniul științei și tehnicii;
- 1990 - Inventator de elită al U.R.S.S;
- 1993 - Distins cu două medalii de aur la Salonul Mondial "Bruxelles Eureka - 1993";
- 1994 - Distins cu două medalii de aur la Salonul Internațional de Invenții, Cercetări și Transfer Tehnologic (Iași);
- 1994 - Distins cu șase medalii de aur și una de argint la Salonul Mondial "Bruxelles Eureka - 1994";
- 1994 - Laureat al Premiului Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală - Medalia de Aur OMPI (Geneva - Bruxelles);
- 1994 - Inventator de elită clasa I al României și Premiant al Medaliei de Aur "Henri Coandă" a Academiei Române;
- 1994 - Inventator de onoare al Belgiei;
- 1994 - Distins cu Medalia Academiei Europene de Arte, Litere și Științe "G.Marconi".

În continuare reproducem două mostre de certificate, prezentate la cel de-al 43-lea Salon Mondial de Invenții, Cercetări și Inovații Tehnice de la Bruxelles.

NUME NOTORII

UNIVERSITATEA AL. I. CUZA (Iași)	INSTITUTUL DE MICROBIOLOGIE AL A.S.M. (Chișinău)	UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA (Chișinău)	UZINA "R" (Feldioara România)
--	---	--	-------------------------------------

BIOACUMULAREA MICROBIOLOGICĂ A URANIULUI DIN APE REZIDUALE

AUTORI:

prof. dr. Alexandru Cecal
prof. dr. h. Valeriu Rudic
prof. dr. h. Aurelian Gulea
ing. Mircea Bobe
ing. dr. Alin Badea
ing. Mihai Nica

BREVET:

RO Nr. 93-00724/26.05.93

SCOPUL: Elaborarea unor procedee de acumulare a uraniului de către colectori microbiologici în vederea depoluării unor efluenți contaminați din industria chimică.

SOLUȚIA: Invenția rezolvă problema depoluării apelor reziduale contaminate cu uraniu din industria chimică utilizând tulpini noi de microorganisme.

AVANTAJE: Tehnologiile elaborate asigură depoluarea efluenților contaminați prin bioacumulare a 70-90 % din conținutul uraniului aflat în concentrații mici sub limita de precipitare sau reținere prin schimb ionic ori extracție.

NUME NOTORII

UNIVERSITATEA
DE STAT DIN MOLDOVA
(Chișinău)

INSTITUTUL DE CHIMIE
GENERALĂ ȘI ANORGANICĂ
AL A.S.R.
(Moscova)

**PROCEDEE DE OBTINERE A PREPARATELOR
FLUOR-PROTEICE**

AUTORI:

prof. dr. h. Aurelian Gulea
prof. dr. h. Valeriu Rudic
c. șt. pr., dr. h. Yurii Kokunov
prof. dr. h. Valentin Gudumac

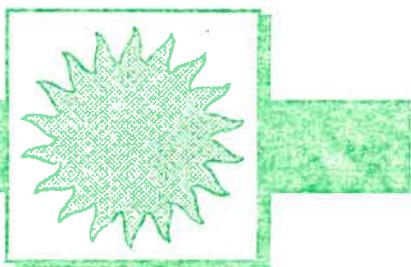
PATENT:

SU Nr. 1704460
BREVET:
SU Nr. 1780594

SCOPUL: Elaborarea unor procedee de obținere prin biosinteză dirijată a biomasei care conține cantități sporite de fluor sub forma proteinelor utilizate ca surse potențiale în industria farmaceutică.

SOLUȚIA: Invențiile rezolvă problema obținerii unor surse biologice noi bogate în fluor, care utilizează biosintезa dirijată prin folosirea tulpinelor înalt productive, asistate de un control riguros al parametrilor fiziochimici de cultivare.

AVANTAJE: Biotehnologiile elaborate permit prin utilizarea proceselor de biosinteză dirijată și combinațiilor complexe ale unor metale tranziționale cu fluor în sistemele de biosinteză la conversii în fluor- proteine cu randamente și cu retenție ridicată și care să confere stabilitate și activitate biologică mărită a produselor finite.

Toate aromele necuprinsului

Un peisaj tihnit: oglindă de lac, desis de pădure, un lumeniș... Ai senzația că ai poposit în mijlocul naturii, departe de vacarmul și forfoteala orașului. Iar spre a-ți întregi impresia, mai trage în piept și mirosurile ce plutesc în văzduh...

Desi, ce e drept, nu în plin centru, ci mai la o margine, - dar ne aflăm în capitală. Tabloul se deschide de la unul din etajele de sus ale fabricii de parfumerii și cosmetice "Viorica", iar mirosurile, cele mai variate și în mare parte exotice, și-au dat întâlnire în laboratorul ei.

Unică în branșă prin părțile noastre, întreprinderea se impune tot mai mult pe piață, diversificându-și în continuu producția și asigurându-i competitivitatea cu fabricatele similare din import. O orientare definitorie o constituie explorarea și asimilarea materiei prime locale. Iată o sumară enumerare: romanița, patlagina, siminocul, coada-șoricelului, măceșul, trifoiștea, păducelul, sclipeții, cicoarea, frunza de nuc și sămânța de varză... Denumiri cunoscute celor mai mulți dintre noi din copilarie și metamorfozate aici în parfumuri și loțiuni, creme și sampoane, dezodorizante, ape de Colonia și ape de toaletă.

Însă oricât de bogată ar fi flora unei zone geografice, ea nu poate constitui unică bază a unei fabrici de parfumerii. O cifră concludentă: în 1989-90, din materia primă utilizată la "Viorica" 50 la sută provine din import. De atunci, ponderea acesteia se reduce mereu - bineînțeles, nu pentru că piața mondială de specialitate n-ar avea ce oferi ... Te întinzi cât îți-e plapuma, mai bine-zis, -- punga cu valută forte.

Specialiștii de la "Viorica", își încearcă să aducă la bunătatea noastră activitatea inventivă, continuă să desfășoare și în noile condiții, incomparabil mai dificile.

Fără a renunța la componente aduse de peste mări și țări (nici să nu le cerem una ca asta!), ei caută să găsească proporția optimă dintre acestea și aromele locale, atât de familiare și, de regulă, abia începând să fie descoperite.

Printre primii, autori de noi compozitii de substanțe odorante au obținut brevete ale Republicii Moldova. Îi vom nominaliza: Mihai Bolohan, directorul

În laboratorul "Vioricăi" (de la stânga la dreapta):
M. Ciorbă, I. Gavriliuc, L. Guțul, V. Romaniuc.

fabricii, Vasile Romaniu, inginerul-șef , Victoria Reabco, Ludmila Guțul, Natalia Dolghițer, Olga Pleșco, Iurie Gavriliuc. La rândul său, fiecare compozitie devine embrionul unui noi produs înmiresnat, irepetabil prin buchetu-i specific - "Viorel", "Junior", "Victoria", "Victoraș", "Victorița", "Dorin", "Sport"... Fiecare, pe lângă aromă, avându-și tonul cromatic și efectul distinct - emoliant, nutritiv, antiinflamatoriu.

Și se mai cere remarcat un detaliu, acesta de natură social-economică: în timp ce atâtea întreprinderi, în spinoasa perioadă de tranziție, se vedea nevoie să-și restrângă activitatea sau chiar să-si schimbe sisteze, "Viorica" nu și-a întrerupt-o, pare-se, pentru nici o zi. O fi, fără îndoială, și meritul celor de la cărma fabricii, organizatori ai producției, dar nu în mai mică măsură și al inventatorilor - anume datorită spiritului lor creativ mișcăriile din acel colț de pădure se contopesc atât de armonios cu cele venite din zări...

Neadormitul "cip"

- Dă, Doamne, ploaie!

De câte ori, în toiu verilor zăpușitoare, mai răsună și astăzi smerita rugă a străbunilor noștri! Deocamdată, doar în romanele fantastice omul dirijează forțele naturii, abate din cale vânturile, reglează precipitațiile atmosferice. Pe când în realitate ne pândește sau pericolul secetei, sau cel al ploilor torențiale, adesea cumplite, devastatoare.

Dar, în fond, de câtă apă are nevoie sămânța, planta în creștere sau grăuntele pus la păstrare? În toate cele trei faze, putem interveni activ, principalul e să știm ce cantitate de umedeală conține fiecare din obiectele în cauză. În privința aceasta, specialiștii de la Asociația de cercetări-producție "Porumbeni" dispun de întreaga informație necesară, le-o furnizează în orice moment aparatelor electronice de măsură, concepute și realizate la Institutul de cercetări în domeniul sistemelor informaționale.

E un fapt notoriu: într-un timp record, în întreaga lume a tehnicii și-a găsit aplicare microprocesorul, avantajat de dimensiunile sale miniatulare și de mare precizie a operațiilor programate, cuprinzând prelucrarea informației și direcțarea respectivelor procese. Inventatorii chișinăuieni îi găsesc o variată aplicare.

La "Porumbeni", pentru a determina conținutul de lichid în boabe și gradul de coacere, funcționează umidometre portative. La întreprinderile industrii morăritului și uscătoriile de grăunțe se folosește modelul staționar al aceluiași aparat. Cu ajutorul lui poate fi stabilită cu precizie și umiditatea semințelor de floarea-soarelui, a zahărului și a multor alte produse stocate.

La fel, microprocesorul constituie elementul de bază al contoarelor termice instalate la punctele de distribuție a căldurii. În cazul dat, aparatul de măsură devine un factor activ de control asupra consumului de energie, asigurând o evidență strictă și contribuind la economisirea ei.

Acum câțiva ani, în condițiile finanțării centralizate a științei, institutele de cercetări nu aveau nici un interes să-și lanseze producția pe piață - preocuparea lor era studiul științific, restul privea industria, agricultura, ministerul. Excepțiile puteau fi numărate pe degete - bunăoară, întreprinderile experimentale de pe lângă institutele academice de fizică aplicată și de chimie. Astăzi comercializarea produsului științific devine o necesitate de prim ordin. De regulă, fabricarea se organizează în serii reduse, în baza comenziilor. Așa se procedează și la Institutul sistemelor informaționale. Recent, nomenclatorul său s-a completat cu cupoare electrice pentru afumarea cărnii. Avantajul lor constă în programul reglabil, asigurat, firește, tot de către microprocesoare.

De altfel, în limbajul uzual al oamenilor de specialitate a intrat un termen monosilabic, mult mai maleabil, aproape dezmierdător - "cip", "cipuri". Preluat

din engleză, în care înseamnă "așchie", "ciob", cuvintelul a evoluat în mod spectaculos, parcă ținând cu tot dinadinsul să-și dezmintă sensul inițial. Adică, oi fi eu ciob, dar iată-mă de ce-s în stare!

În felul acesta, avem ocazia să constatăm o tendință semnificativă: răspunzând exigențelor pieței, institutul se transformă într-o unitate tehnico-științifică, cele două compartimente impulsionându-se reciproc: cercetarea își are continuare în producție, iar aceasta este alimentată în permanență de noi elaborări. Fiecare aparat proiectat și asimilat conține unul sau mai multe elemente inovaționale, protejate prin brevet. Numai astfel poate fi asigurată competitivitatea mărfuii oferite.

Iar între timp, proiectanții își aruncă privirea tot mai departe, străduindu-se să întrevadă cerințele zilei de mâine. Se înțelege, beneficiază și ei de progresul tehnologic - posturile de lucru le sunt automatizate, noile desene și scheme parcă răsar de la sine de sub penița trisorului. Deci, munca de rutină tinde să se reducă la zero. Efortul creativ, în schimb, urmează un circuit exact invers.

Nevoia te-nvață...

Odată cu prăbușirea odioasei cortine de fier și cu deschiderea noastră spre Occident, tot mai multe expoziții de specialitate se perindă prin Chișinău, atrăgând un mare număr de vizitatori și provocând ecouri dintre cele mai entuziaste: ce nivel de inventivitate, ce tehnică subtilă, sofisticată! Așa e, fără doar și poate, dar, involuntar, se mai produce o reacție: câte am realizat, îți spui, ce economii am obținute, cu cât s-ar ridica nivelul de trai al populației dacă am avea pe ce să procurăm fie și o infimă parte din cele expuse! Iar când ni se oferă utilaj și instrumentar medical, preparate farmaceutice e firesc să te gândești la viețile salvate, la maladiile depistate, tratate, vindecate...

Marele nostru noroc este că avem o categorie de medici deloc dispusi să-i invidieze pe cei din străinătate și să-și plângă de milă sie însăși. Și nici nu au nevoie de expoziții ale unor firme de renume pentru a-și declanșa spiritul inventiv. Angajați într-un duel neconvenit cu bolile căror au hotărât să le țină piept, privindu-și în ochi pacienții și, ca nimeni altul, înțelegându-le suferința, ei însuși încep să-și imagineze instrumentele și dispozitivele care le lipsesc, încearcă să le traseze contururile, se gândesc din ce ar putea fi confecționate.

De cele mai multe ori, o asemenea benefică îmbinare dintre vocația de vrăcitor, șicusință, dexteritatea de a trata maladii prin mijloace specifice și aptitudinea de a concepe și realiza unele necesare unei intervenții eficiente, - această conjugare de calități o manifestă chirurgii. Sau, în sens mai larg, cei obligați să opereze.

Aria de preocupare a profesorului Ilie Banaru, șef de catedră la Universitatea de Medicină "N. Testemițeanu", o constituie afecțiunile căilor aeriene și digestive, sferă în care s-a impus ca reputat diagnostician și chirurg. Iar faptul că efectuează cu succes numeroase operații complicate se datorează în mare parte activității sale de inventator.

... Se produce o paralizie a laringelui. Nu-i vom cerceta cauzele, vom menționa doar că e afectat nervul recurrent spre a-l repune în circuit, medicul îl diseacă, înlocuind porțiunea lezată printr-o proteză luată de la același pacient. Dar pentru a asigura reinervarea laringelui, are o mare însemnatate modul cum se vor sutura bonturile - cel al nervului donator cu nervul recipient. Și aici își spune cuvântul inventatorul: profesorul Banaru construiește un dispozitiv care asigură cea mai adecvată suprafață de contact dintre bonturile nervoase, favorizând suturarea lor rapidă și completă. Urmează reinervarea laringelui și reabilitarea tuturor funcțiilor acestuia.

prof.univ. Ilie Banaru

În caz de stenoză a laringelui (de etiologie paralitică, cicatricantă sau mixtă) medicul utilizează o altă invenție de-a sa - o proteză tubulară îmbrăcată în peritoneu bovin, acesta, la rândul său, îmbibat cu antibiotice. Se știe însă că reactivitatea organismului la diferite antibiotice e strict individuală, de aceea, în fiecare caz aparte, se procedează la un test, identificându-se preparatul indicat.

O altă inovație prezintă o proteză auriculară folosită în cazurile de spongioză - atunci când cele trei oscioare ale urechii mijlocii își pierd mobilitatea, iar bolnavul încetează să mai perceapă sunetele. Confectionată din tiflon, proteza înlăciște scărița, astfel întregul angrenaj reintrând în funcțiune. Mulți pacienți, remarcă profesorul Banaru, încep să audă chiar pe masa de operație.

Așadar, printre numeroasele motivații ale activității inovaționale o găsim și pe aceasta - necesitatea de a răspunde la apelurile stringente ale practicii. Cum se exprimă profesorul Banaru, nevoia te-nvață, ea e cel mai bun dascăl. La care am putea adăuga: dar numai atunci când sămânța aruncată cade într-un sol fertil.

Doi fii și șase salariați

Mașina funcționa rapid și ireproșabil, pe cadranul contorului cifrele alergau fără încetare. Împacheta orez, sare și alte produse pulverulente, macaroane, tăiței, covrigi... La rugămîntea mea, inventatorul etală un evantai de fotografii color: mașini de dozare și ambalare a produselor petrolifere, a uleiului vegetal, a grăunțelor de tot felul.

Am intrat în vorbă. A găsit de cuvîntă să mă anunțe din capul locului că nu are studii universitare, doar tehnice (probabil, medii), dar de mic copil i-au fost dragi mecanismele, mai târziu - electronica. S-a specializat în mașini de ambalat, numai de ele se și ocupă. În 1966 și-a fondat propria firmă, treptat, s-a afirmat pe piață, are o clientelă permanentă. Bineînțeles, este la curent cu toate inovațiile în branșă, le studiază, le implementează. Altminteri, evident, n-ar avea cum să fie competitiv.

Deci, o tipică întreprindere mică: fructificându-și brevetele, inventatorul devine patron și tot el, firește, promovează politica tehnică. Cu trecerea timpului, i s-au alăturat cei doi fii, acum firma se intitulează Emm. Gipakis&SIA. Și câți angajați are? Șase, urmă răspunsul. Dar muncesc cum scrie la carte, ținu să precizeze. Se înțelege, sunt și plătiți așijdere - în dolari, 1200 lunar.

Iar acum să vă dezvăluți adresa: orașul Pireu, Grecia. Iar cunoștința cu dl Emmanuel Gipakis s-a legat în cadrul expoziției organizate la Chișinău de către Camera orășenească Pireu de industrie și comerț.

Expoziția a demonstrat cu prisosință vastele posibilități ale întreprinderilor mici și mijlocii: articole de turnătorie, combustibil și lubrifianti, reparării navale, mase plastice, mobilă, aparataj electronic, confeții, încălțăminte, pielărie, blanuri, producție poligrafică... Fiecare compartiment, au subliniat organizatorii, beneficiind de o contribuție substanțială în domeniul invențiilor - condiție fundamentală de rezistență în cursa concurențială.

Și încă un moment s-ar mai cere evidențiat: pe toate standurile găseai un teanc de formulare adresate persoanelor dispuse să colaboreze cu firmele greciști, cu indicația sferei preferate. Iar expoziția, la rândul ei, a probat că parțenerii din Pireu au prin ce trezi interesul cumpărătorilor.

Pe când o serie de exemple similare culese din realitatea noastră?

Evoluția sistemului de brevete, importanța și eficiența lui în activitatea economică*

dr. Tatiana BODIUL

U.S.M.

Independența statală a Moldovei, tranzitia la relațiile economice de piață, necesitatea dezvoltării și consolidării relațiilor economice externe, integrarea economiei Moldovei în sistemul economic mondial constituie condiții ce au contribuit la formarea operativă a unui sistem național de brevetare, instituindu-se Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale. În martie 1993 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat o hotărâre cu privire la aderarea la Convenția despre crearea Organizației internaționale de proprietate intelectuală (Stockholm, 14 iulie 1967) și la Convenția de la Paris cu privire la protecția proprietății industriale (20 martie 1883).

Lansarea din 26 iulie 1993 a Regulamentului provizoriu cu privire la protecția proprietății industriale în Republica Moldova urmărește de a contribui la soluționarea unei serii de probleme cardinale sub aspectul protecției drepturilor inventatorilor, titularilor de brevete, asigurării progresului tehnico-științific aplicat la rigorile reformei economice, proces condiționat de transformarea radicală a mecanismului economic existent, formarea pieței și democratizarea relațiilor sociale.

Regulamentul respectiv se bazează pe principiile economice de activitate creatoare. S-a ținut cont și de experiența internațională, de tendințele dezvoltării legislației cu privire la brevete în alte țări. Noul act normativ are menirea de a da amploarea cuvenită normelor juridice de brevetare, fapt ce permite îmbinarea intereselor inventatorului, întreprinderii și statului.

Brevetul desfințează monopolul întreprinderilor gigant prin faptul că oferă posibilități egale pentru obținerea unor drepturi exclusive de utilizare a invenției atât inventatorului, cât și micului întreprinzător, adică oricărei persoane implicate în relațiile de piață.

* Capitolul introductiv dintr-un amplu studiu consacrat sistemului de brevete.

Relațiile dintre patron și angajat în sfera invențiilor sunt reglementate printr-un contract ce asigură interesele ambelor părți.

Orice persoană, care nu are calitatea de titular de brevet, este în drept să utilizeze o invenție, un model industrial, un model de utilitate doar cu permisiunea titularului de brevet în baza unor contracțe de licență, urmând a fi înregistrate în mod obligatoriu la AGEPI. Utilizarea invenției fără acordul titularului de brevet se consideră drept încălcare și trebuie încetată, cei vinovați fiind obligați, în conformitate cu Codul civil al Republicii Moldova, a-i compensa titularului pagubele cauzate. În calitate de reclamanți în instanța de judecată pot apărea și titularii de licență exclusivă.

Până în ultimul timp la noi în țară era subestimată importanța comerțului cu brevete și licențe. Pe când în lume acestui gen de comerț îi revine un rol tot mai important, el se dezvoltă într-un ritm mai accelerat decât comerțul cu mărfuri industriale.

De menționat că la intrarea în Oficiul de brevete al S.U.A. te întâmpină cuvintele fostului președinte Abraham Lincoln, de asemenea inventator: "Oficiul de brevete aprinde flacără geniului cu foalele propriului interes". La sesiunea jubiliară a oficiului de brevete al S.U.A., consacrată împlinirii a 175 de ani de la adoptarea legilor de brevetare, ședință la care au participat șefii ai oficiilor omologe din multe țări, fiecăruia din cei prezenți i-a fost înmânat un suvenir - o cheie dintre cele mai obișnuite având gravate pe ea următoarele cuvinte: "Brevetul este cheia progresului tehnic". În felul acesta sunt apreciate brevetele în una dintre cele mai evolute țări.

Se știe că Japonia în mare măsură își datorează succesele fenomenele în domeniul progresului tehnic anume activității de brevetare.

Sistemul internațional de brevete, fiind un produs și o condiție obligatorie de funcționare normală a modului capitalist de producție, în același timp este și un important mijloc de dirijare și dezvoltare a relațiilor internaționale tehnico-științifice și economice reciproc avantajoase.

Cunoașterea și utilizarea procedeelor de activitate în sfera brevetării și a licențelor oferă posibilitatea de a releva principalele tendințe ale progresului tehnico-științific, cunoaștere determinantă în alegerea căilor de dezvoltare a producției și de ridicare a calității mărfurilor, de selectare a realizărilor științei și tehnicii autohtone pentru brevetare în străinătate cu scopul de a consolida prioritatea țării noastre asupra invenției respective pe plan mondial. Cercetările sistemului de brevete sunt necesare și pentru realizarea relațiilor tehnico-științifice cu țările străine, pentru executarea operațiunilor brevet-licență, export de mașini și utilaje.

Din timpuri străvechi își face cu insistență drum lumina libertății creației umane. Protecția juridică a rezultatelor creației tehnico-științifice este asigurată cu ajutorul prevederilor legislației în vigoare.

Statele, perfecționându-și în permanență legislațiile, crează condiții morale și materiale necesare, în felul acesta protejând drepturile autorilor asupra proprietății intelectuale.

AGEPI În obiectivul OEB

*În exclusivitate pentru "Intellectus", dr. Ulrich J. SCHATZ,
Directorul Principal pentru Relații
Externe al Oficiului European de Brevete*

- *Care este activitatea pe care o desfășurați în cadrul organizației D-stră?*

- Sunt responsabil pentru relațiile cu mai multe țări. Numărul lor în prezent este de 17, dar cred că pe viitor colaborarea se va extinde. Am misiunea de a acorda ajutor în domeniul protecției proprietății industriale. Vizita în Republica Moldova este nemijlocit legată de acest moment, adică de examinarea posibilităților în vederea unei strânse colaborări cu AGEPI. La prima etapă vom studia activitatea unității, vom întocmi un program care va fi inclus în agenda de lucru a organizației noastre, aşa că ajutorul, în special tehnic, va fi acordat în timp.

- *Expuneți-vă opinia referitor la perioada de tranziție și dezvoltare a protecției proprietății industriale în țările ex-sovietice.*

- În această perioadă țările sus-numite trec prin foarte mari dificultăți, chiar mai mari decât fostele state socialiste. Sunt convins că toate țările fostei Uniuni Sovietice trebuie să-și elaboreze și să introducă un sistem de brevetare conform convențiilor internaționale.

Aceasta este o politică profitabilă pentru noi toți, chiar dacă succesul ei va fi evident doar peste câțiva ani (2-3-5), în funcție de efortul depus de oficile naționale.

Cred însă că țările ex-sovietice, în ciuda greutăților, vor parcurge etapa de tranziție și se vor impune ca membri plenipotențiari ai structurilor internaționale, depășind obstacolele, în mare parte condiționate de crizele economice.

- *OEB elaborează o serie de documente privind cadrul legislativ al protecției proprietății industriale. Cum se fac accesibile acestea publicului larg, inclusiv celui din Republica Moldova?*

- Avem două feluri de documentare. Mai întâi pornind de la documentele semnate între oficile japonez, american și al nostru. Toate au fost imprimate pe purtători electronici de date, investindu-se în aceste speri 700 mln de dolari. Au acces la ele toți experții noștri. Informarea publicului larg se face în mod diferit. Pentru difuzarea stocului de informație ne folosim de ajutorul oficiilor de brevete, subordonate nouă.

COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

Practicăm și cooperarea tehnică cu statele care n-au aderat la OEB, facilitându-le accesul pe măsura posibilităților acestora.

A doua parte a documentării o facem singuri. Documentele de brevete le publicăm și le înregistrăm pe CD-ROM-uri, după care le răspândim în mai multe țări. Am dori să facem accesibilă această difuzare și pentru Moldova. E o formă foarte compactă de informare, utilă și putând fi reprodusă, dacă este necesar, pe hârtie. Ea are trei avantaje: nu trebuie mult spațiu, economisim hârtie, este foarte comodă pentru efectuarea examinării și poate fi distribuită la cerință în orice volum necesar. Solicitantul apasă doar tasta și primește informația dorită. Aceeași misiune o au și revistele de specialitate, buletinele oficiale, efectuându-se un schimb între oficii în acest sens.

- Cum se vor derula relațiile dintre AGEPI și OEB?

- Cum nu se poate mai bine. La această întrebare vă poate da răspuns și directorul general al AGEPI. Oricum, vă asigur că suntem pentru o strânsă și frumoasă colaborare. Vizita mea aici este un argument în acest sens. Este important să ne cunoaștem, să ne împărtăşim experiența și să avem o colaborare reciproc avantajoasă.

- Ce sprijin poate oferi OEB în elaborarea planului de modernizare, în special dezvoltarea informaticii AGEPI?

- Intenția noastră este de a crea un sistem de asistență în domeniul respectiv. Cum va arăta, rămâne de precizat. El va fi determinat de AGEPI. Dispunem de o vastă experiență de conlucrare cu oficiile țărilor europene, așa că la acest capitol vă putem da un sfat competent și practic.

- Și ultima solicitare: un autograf pentru noua revistă "Intellectus".

I wish AGEPI to become
an even more efficient instrument
in creating industrial progress and
economic wealth for Moldova

Mihail Scheg

- Vă mulțumim pentru autograf și pentru interviul acordat.

Consemnare:
R.ROHAC

GENEVA - *IMPULS AL CREATIVITĂȚII*

(IMPRESII ȘI DEDUCȚII ALE COLABORATORILOR AGEPI)

UN CENTRU SPRE CARE TINDE O LUME ÎNTREAGĂ

Eugen STAȘCOV,
Director General al AGEPI:

Organizația Mondială de Proprietate Intelectuală (OMPI) a fost formată pe baza unei convenții internaționale la care Republica Moldova este parte. Anterior acesteia a existat prima convenție în domeniul proprietății industriale, numită Convenția de la Paris (1896) de protecție a invențiilor.

Proprietatea intelectuală se constituie din două compartimente: protecția dreptului de autor și protecția invențiilor și altor obiecte de proprietate industrială. De unde provine acest termen? Istoric s-a stabilit dreptul de protecție a inventatorilor, care s-a început de la invențiile protejate în industrie. Primele invenții au fost făcute în industrie. Primul brevet a fost eliberat în Anglia și se referă la domeniul textilelor. Încă atunci s-a ajuns la concluzia că inventatorii trebuie protejați pretutindeni, să dispună de aceleași drepturi, indiferent de țara de apartenență.

OMPI și-a asumat funcțiile cooperărilor internaționale a statelor și funcțiile de administrare a multiple convenții. Care sunt ele? Republica Moldova de acum 3 ani este membră a 6 convenții: Convenția OMPI, Convenția de la Paris, Convenția de la Madrid privind înregistrarea internațională a mărcilor, Convenția de la Haga privind înre-

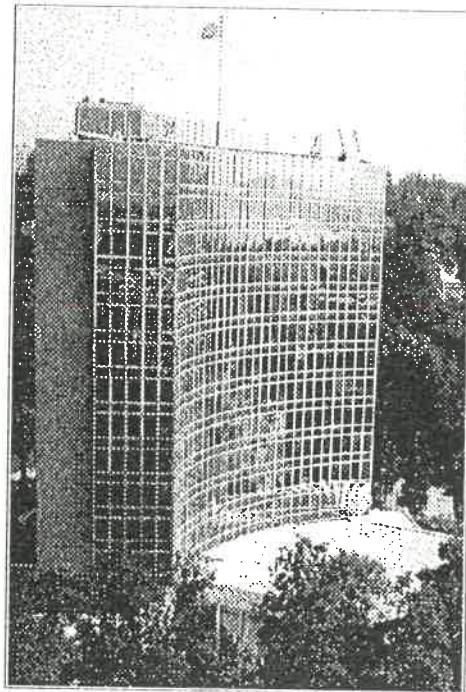
giștrarea modelelor și desenelor industriale, Convenția de la Budapesta privind înregistrarea internațională a microorganismelor și Convenția internațională de la Nairobi pentru protecția simbolului olimpic. Ce semnificație comportă participarea la aceste convenții? În primul rând Moldova, aderând la ele, s-a afiliat la dreptul internațional privind protecția proprietății intelectuale. Din aceasta rezultă că orice stat membru la convenții își asumă angajamentul să fondeze un propriu oficiu de brevete, să recepționeze cererile și să le înregistreze pentru a acorda prioritate inventatorilor, să dispună de un organ de presă, o ediție specializată, un Buletin Oficial, în care să se publice informațiile privind starea de lucruri în domeniu, începând de la cerere și până la eliberarea brevetului. OMPI și-a asumat și administrarea altor convenții, care sunt auxiliare, dar foarte importante, de la clasificarea internațională a diferențelor obiecte ale protecției proprietății industriale la convenția privind elementele figurative ale mărcilor, cea privind combaterea concurenței neloiale și multe altele.

Cum activează OMPI?

Ea își desfășoară activitatea pe baza cotizațiilor care le plătesc țările membre. În plus, pentru îndeplinirea funcțiilor de coordonator general al

COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

acestor convenții, din înregistrările internaționale o parte rămâne la Geneva. Astfel se adună o sumă considerabilă.

Cum se repartizează acești bani?

Aici este locul să menționez că în componența organelor de conducere ale OMPI intrăm și noi, Republica Moldova (suntem membri ai Adunării Generale și membri ai Adunării Generale a Tratatului despre cooperare în domeniul brevetului). Participăm la planificarea activității alături de alte țări. Sumele care se acumulează la OMPI se repartizează pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare, pentru antrenarea altor țări în cadrul activităților internaționale, pentru dotarea tehnică a unor oficii, pentru pregătirea personalului în domenii specializate, pentru schimb de experiență, seminare, simpoioane și.a.m.d. deci, sunt foarte multe direcții, vreo 16 la număr. Noi, Republica Moldova, de la aderarea la convențiile administrative de OMPI nu am înaintat probleme financiare, cu toate acestea am obținut anumite avantaje. Bunăoară, ne-a fost amânată pe un termen de doi ani achizițarea cotizațiilor. Un lucru important este că a scăzut quantumul cotizațiilor - de la 24 mii dolari la 8 mii

dolari pe an, datorită faptului că s-a extins cercul țărilor membre.

În acești doi de când suntem membri (la OMPI suntem membri de trei ani) la PCT și Madrid (două convenții care sunt cele mai bănoase) am primit gratis un set de tehnică specializată pentru expertiză, am primit bazele de date în domeniul tratatelor despre brevete, primim gratis reviste și buletine de specialitate, primim într-un exemplar toate edițiile OMPI-ului. Am pregătit anul trecut patru persoane la Geneva, s-au specializat la cursuri de câte o săptămână, cheltuielile de deplasare și studii asumându-și-le OMPI. Aceasta-i o parte doar din activitatea multilaterală a OMPI.

Odată în doi ani are loc Adunarea Generală a ofiților de brevete a țărilor membre, OMPI finanțându-le deplasările. Noi participăm cu drept plenipotențiar de vot asupra tuturor problemelor care se analizează și se soluționează: finanțare, cursuri și multe altele.

O direcție aparte a acestei organizații mondiale este sprijinul inițiativelor din partea statelor membre privind anumite acorduri care se înaintează pentru discuții și aprobare în cadrul unor conferințe diplomatice sau de lucru.

Doar totul este în mișcare, se schimbă situațiile țărilor, apar alte probleme, chestiuni care se impun a fi soluționate. De exemplu, cum a fost cu Tratatul în domeniul mărcilor, aprobat în cadrul unei conferințe diplomatice din anul trecut, la care a participat și Republica Moldova.

Trei săptămâni și-a desfășurat lucrările această conferință, a fost o discuție aprinsă, la nivel de mari puteri: SUA, Europa, Comunitatea Europeană.

S-au pus "la bătaie" principiile de dezvoltare a sistemelor și legislațiilor și toată finanțarea și-a asumat-o și de data aceasta OMPI. Acum este pusă spre revizuire Convenția de la Paris și anume partea privind eliberarea brevetelor, unde sunt prevăzute toate drepturile titularilor.

Reuniunea se va intitula "Conferința cu privire la drepturile asupra brevetelor". Se va întocmi un Acord mondial care va prevedea principii unice pentru toate țările aderente. Această unificare este foarte importantă și avantajează colaborarea. Bineînțeles că fiecare țară se străduia să apere unele momente specifice ei, dar în general inventatorul în toată lumea se cere a fi pus în aceleași condiții. Da, desigur, nu putem compara condițiile Moldovei cu ale Europei, Americii, la rândul nostru nu ne putem compara cu țările Africii. Deci, s-ar părea că inventatorii din diferite țări ar trebui să fie tratați în mod diferit, dar Convenția de la Paris prevede ca inventatorul să fie tratat pretutindeni la fel.

De ce? Pentru că cel mai greu este nu a inventa, ci a traduce în viață invenția și cele mai mari dificultăți le întâmpină un om talentat, care nu posedă calități de antreprenor, om de afaceri.

Inventatorul obține facilități în implementare. Care sunt ele?

Monopolul asupra invenției este de fapt tot ce-i trebuie unui inventator - dreptul exclusiv să procedeze cum vrea cu invenția, de la vânzare până la implementare. Orice operație s-ar face, să se facă numai cu acordul lui. Aceasta este foarte important și în fiecare țară este prevăzut la fel acest drept, numai că se deosebesc condițiile și particularitățile fiecărui stat.

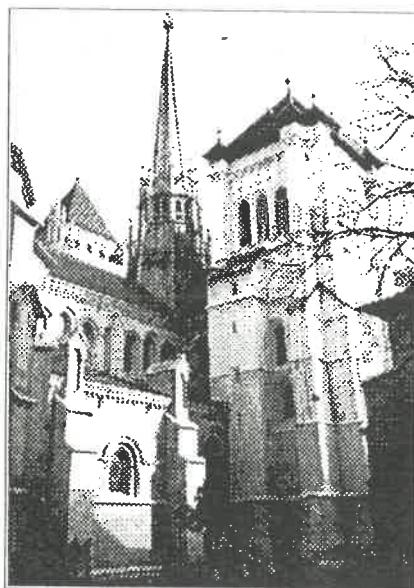
Ce rol joacă Geneva pentru noi, ca oficiu de brevete?

Centrul de la Geneva este un model de organizare și de tehnologie a examinării invențiilor prin asigurarea unui nivel înalt tehnic, profesional și practic. De asemenea, OMPI coordonează metodele de organizare a oficiilor naționale și centrelor internaționale de examinare.

Geneva este un centru care standardizează în primul rând domeniul și o face prin intermediul oficiilor de brevete, numai în baza propunerilor acestora. Orice acțiune inițiată necesită acordul majorității statelor membre. De exemplu, dezbatările asupra

folosirii descrierilor pe hârtie. A fost înaintată propunerea de a fi eliminată hârtia propriu-zisă și să se folosească doar mijloacele tehnice, cum ar fi discurile optice. Da, noi avem tehnică și alte oficii au tehnică, dar nu în măsura necesităților. Afară de aceasta, nici specialiștii nu sunt deprinși să folosească această metodă, trebuie o pregătire specială, o adaptare la aceste condiții a tuturor luerătorilor. Sute de ani ne-am obișnuit să citim de pe hârtie. Una-i să lucrezi la calculator și cu totul alta să studiezi. S-a pus în dezbatere această chestiune și la cererea unor țări dezvoltate în domeniu, cum ar fi Grecia, Ungaria, România să hotărât să se mențină încă câțiva ani suporturile pe hârtie.

Așa că oricât de inventivă ar fi propunerea și cosmică tehnologia, totuși oamenii decid în funcție de condițiile lor.

Alt impuls de la Geneva este că ea stimulează activitatea inventivă prin acordarea diferitelor distincții înalte, cum ar fi Medalia de Aur OMPI. și Republica Moldova are dreptul la două medalii de aur anual. Anul acesta vom desfășura diverse concursuri specializate pentru a desemna pretențienii. Trebuie să stimulăm persoanele marcante, să-i găsim pe cei cu merite deosebite.

COOPERARE INTERNATIONALĂ

Alt impuls de la Geneva este că acolo își fac serviciul pe bază de contract specialiști din diferite țări și regulat se anunță concursuri. Și de la noi sunt persoane care au întinut documentele pentru a participa la concursuri și a-și câștiga dreptul de specializare.

OMPI- este un centru spre care tinde o lume întreagă.

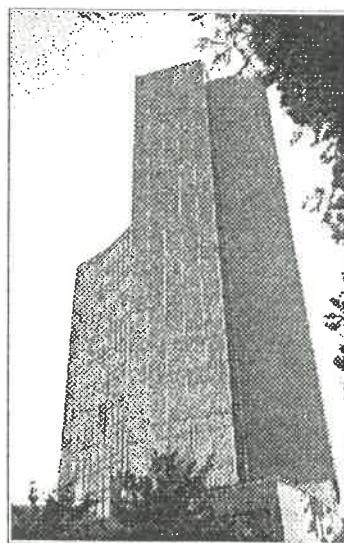
Participarea la convenții, relațiile bune cu OMPI se bazează pe seriozitatea oficiului nostru, pentru că dacă

nu am fi apreciați, recunoscuți, relațiile nu ar fi atât de strânse, dar aşa ne bucurăm de înaltă apreciere și realizările le-am obținut datorită faptului că avem un colectiv puternic, unit, competent. Suntem văzuți și suntem în centrul atenției, altfel spus - luați în seamă și aceasta ne mobilizează spre noi eforturi și străduințe, care de regulă se încununează cu succes, în cele din urmă sunt apreciate la valoarea lor corespunzătoare nivelului internațional.

RELAXARE A SUFLETULUI

*Veaceslav CRECETOV,
Şef secție Organizare și metodologie:*

În timpul aflării noastre la OMPI ni s-a oferit posibilitatea să ne întâlnim cu specialiști competenți în materie din cadrul acestei organizații, am vizitat Biblioteca de aici și ne-am putut da seama de dotarea acesteia. Având o instituție atât de bogată, și examinatorilor le este mai ușor să-și îndeplinească misiunea.

După con vorbirile întreținute cu dl Paul Claus, specialist în domeniul sistemelor de automatizare pentru oficile de brevete din lume, incluzând și OMPI, ne-am putut forma o concepție bine determinată în privința direcțiilor de dezvoltare a siste-

melor de automatizare a proceselor de muncă la agenția noastră.

Nu mai puțin interesantă a fost întâlnirea cu dl Klaus Peter Wittig. Discuția s-a axat în jurul temei bazelor de date, folosirii acestora.

Am discutat, de asemenea, chestiunea cu privire la aplicarea standardelor OMPI, în special ST.3 și ST.16. Am luat cunoștință de modificările introduse. Specialiștii de la OMPI ne-au făcut unele recomandări privind întrebuițarea acestor standarde la oficiul nostru, ținând cont de schimbările care s-au produs.

Revenind la Biblioteca OMPI, căci am fost profund impresionat de proporțiile acesteia, vreau să menționez că aici este adunată toată literatura din domeniul proprietății industriale în limbile de largă circulație în Europa: franceză, engleză, germană etc.

Biblioteca dispune de o clasificare proprie, elaborată de colaboratorii ei, bazată și întreținută conform unor programe computerizate, foarte accesibile în utilizarea și păstrarea fondurilor. Această clasificare și programul demonstrat prezintă interes și pentru biblioteca noastră. Cu timpul, cred că vom avea posibilitatea să primim programul și să-l folosim.

Și tot la capitolul impresii și doare.

COOPERARE INTERNACIONALĂ

Vizitând locurile de muncă ale examinatorilor, am putut observa că aceştia dispun de cele mai noi utilaje, procesele sunt aproape 100% automatizate.

Sperăm că în viitor, având susținerea Guvernului Republicii Moldova, poate și cu sprijinul material anunțat din partea unor organisme internaționale, vom putea asigura și noi lucrătorilor un asemenea nivel tehnic, chiar dacă pentru aceasta va trebui să depunem eforturi suplimentare în vederea însușirii și specializării în informatică.

În continuare vreau să-mi mărturisesc impresiile și despre Geneva în general: un orașel liniștit, relativ mic ca suprafață și numărul de locuitori, dar atât de frumos și placut.

Este situat pe malurile lacului Geneva și râului Rhone, înconjurat din toate părțile de munții Alpi.

Catedralele vechi, ulicioare înguste, piețe mici, împodobite cu havuzuri și scăldate într-o imensitate de flori vii, creează o atmosferă extraordinară de liniște sufletească, de relaxare. Din ferestrele birourilor OMPI se deschide o panoramă de peisaje fermecătoare, care ar cucerî înima oricărui artist plastic.

Nu pot să nu amintesc și de dl Jenö Bobrovszky, șeful sectorului pentru țările Europei Centrale și de Est din cadrul OMPI, care ne-a în-

tocmit un program de acțiuni foarte interesant pentru perioada șederii noastre la Geneva.

Din ferestrele biroului domniei sale se văd piscurile Montblancului.

În încheiere revin la OMPI, sediul căreia se află într-un adevarat palat contemporan, înconjurat de havuzuri și sculpturi, realizate de sculptorul Belmondo-tatăl.

În plus, clădirea este înconjurată de parcul OMPI, foarte curat, cu multă verdeță și flori, care lasă o impresie de neuitat.

De altfel, acest lucru se poate vedea chiar și din fotografiile prezentate, cu regretul că nu pot fi alăturate și emoțiile celor care au norocul să viziteze aceste locuri de basm.

În hohurile OMPI se desfășoară cu regularitate ample expoziții ale artiștilor plastici contemporani. Tot aici este amenajată și expoziția permanentă OMPI, care, ca o carte de vizită, oferă chiar din primele clipe posibilitatea de a lua cunoștință de structura, tematica, activitatea organizației.

OMPI se află în apropiată vecinătate cu Palatul Organizației Națiunilor Unite. Văd și în aceasta o semnificație care ne vorbește de prestigiul căștigat de această organizație atât la Geneva, cât și în întreaga lume.

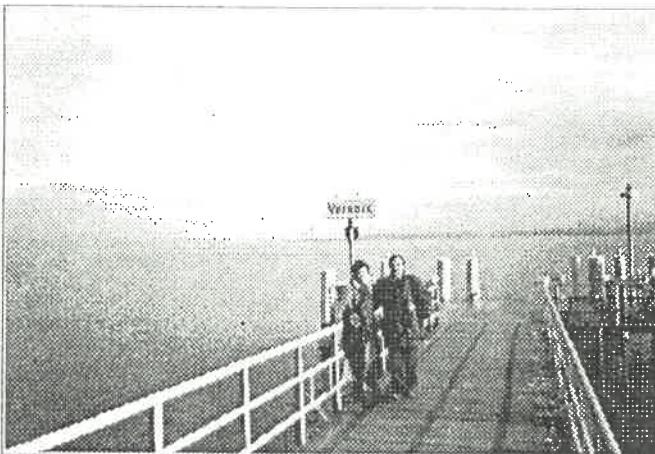
NU NE DESPART ANII, CI DOAR BANII

Vitalie COJOCARU,
șef adjunct, Secția Ediții:

În perioada 7-14 noiembrie 1994, la Geneva, sub egida Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală a avut loc ședința de lucru consacrată problemelor înregistrării mărcilor, la care au luat parte reprezentanții a peste 30 de țări, inclusiv din Africa. Au fost prezentate diferite

sisteme informatiche și de altă natură: de înregistrare a revistelor, clasificărilor internaționale. Alături de prezentările susținute, întrunirea și-a pus scopul să elaboreze unele recomandări pentru oficile naționale, expediate mai târziu în toate țările membre.

COOPERARE INTERNACIONALĂ

Au fost demonstrate și analizate proiecte informaticice. De exemplu, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci din România a prezentat pe calculator un program foarte interesant, de asemenea China și alte țări.

Au fost lueruri interesante, care ne-au dat foarte mult - am putut face anumite concluzii privind preluarea la AGEPI a unor experiențe pentru perfecționarea procesului informațional. Lucrul a fost foarte încordat, de la orele 8 la 18, numai cu scurte pauze de prânz.

A fost un schimb foarte util de experiență, dar și o scoală la cel mai înalt nivel.

În afară de aceasta, ni s-a oferit prilejul de a populariza rezultatele noastre. Am povestit cu ce ne ocupăm, ce intenționăm să facem pe vizitor, vreau să menționez în mod special ajutorul pe care ni l-au acordat colegii din București. Au o experiență mai bogată, pe când noi suntem mai puțin cunoșcuți structurilor internaționale. Datorită strânselor legături pe care România le are cu alte oficii, ne-au oferit și mijlocit cunoștința cu acestea.

Am fost chiar surprins când am constatat că majoritatea străinilor credeau că suntem mult rău nași în urmă în privința noilor tehnologii și programe informative. Când am povestit despre activitatea noastră, bazată pe sistemul informational, străduința de a acoperi cu tehnică modernă necesitățile tuturor proceselor de lucru, străinii, și-au schim-

bat nu numai părerile pe care le-au avut, dar și atitudinea, simțindu-se respectul, căldura și admirația pentru tot ce facem în condiții economice destul de grele. Le-am prezentat Bulletinul Oficial, care a făcut impresie și a demonstrat că nu suntem chiar așa de înapoiați precum credeau unii.

Din punct de vedere al tehnicii de calculator ne considerăm una din organizațiile cele mai dotate din republică. Avem calculatoare din cele mai moderne, din ultimele generații, mai avem mijloace noi de citire a informației, copiatoare noi, moderne, în viitorul apropiat se prevede unirea prin rețea a tuturor calculatoarelor, doar avem circa 20 (ce-i drept, ultimele le vom racorda în timpul cel mai apropiat).

Scopul de bază este excluderea hărției din procesul tehnologic, asigurându-se prelucrarea electronică a datelor. Am participat cu viu interes la această școlarizare cu procesele tehnologice, cu noile tehnologii informative care se folosesc în cadrul OMPI.

În a doua parte a șederii noastre în Geneva am luat cunoștință de toate sectoarele OMPI, interesându-ne în mod deosebit de prelucrarea informatică a datelor.

Dotarea tehnică a OMPI-ului este la un nivel extraordinar. Drept că și veniturile acesteia comparativ cu ale noastre sunt mult superioare.

Cât despre tehnică, n-am cuvinte, este şocantă pur și simplu. Copiatoarele îndeplinesc funcțiile de sistem automatizat de editare. La fel, un înalt grad de automatizare este asigurat examinării, cercetării, redactării textelor și.a.m.d. Practic este exclus lucru manual.

Vreau să mai spun că la OMPI nu au întâlnit niște gazde foarte primitive, disponibile să ne prezinte orice la dorință. Chiar din prima zi am primit programe individuale care prevedea acțiunile pentru toată perioada de afilare la Geneva, la fiecare oră, inclusiv timpul liber.

Am avut întâlniri cu șefii de sectoare, nemijlocit cu specialistii care și-au însoțit prezentările cu demon-

străzii practice. Tehnica de care dispon poate stoca informația în cantități enorme. De exemplu, toată informația din Moldova va putea fi inclusă doar pe un singur asemenea calculator.

Volumul de lucru pe care îl efectueză OMPI este enorm - aproximativ de la cinci până la zece milioane pagini de hârtie anual. Toate documentele elaborate, toată informația se răspândește pe întregul glob.

N-am avut, din păcate, posibilitatea să vizităm oficiul din Elveția, dar din căte am văzut și am aflat din discuțiile avute cu delegațiile am tras mai multe concluzii.

Prima: nu suntem mai prejos de majoritatea oficiilor, cu excepția celor mai mari state care sunt foarte dotate.

A doua: mai avem încă mult de lucrat.

Din punct de vedere al planurilor, mi le-am revăzut un pic - cum ar trebui organizat întreg sistemul informațional, cu toate că proiectul nostru de dezvoltare, proiectul director, are la bază principii comune și pentru OMPI.

Pe lângă activitatea de muncă, am vizitat orașul Geneva. Am fost impresionat: este poate de 3-4 ori mai mic decât Chișinăul, dar foarte frumos, curat, bogat, cunoscut de întreaga lume, situat pe maluri de lacuri înconjurate de o pitorească verdeță. Un tramvai care circulă regulat te poate duce direct în Franța doar timp de 15 minute.

Dar să revin la impulsul pentru activitate și creativitate. De la Geneva am avut posibilitatea să aduc un set de materiale informative pe dischete, care le analizăm și care le vom folosi ulterior, ele vor schimba unele momente din concepția noastră. Pe baza concluziilor făcute vom construi sistemul informațional în

asa fel, încât să avem posibilitatea să facem regulat cel mai bogat schimb de informație atât cu OMPI, cât și cu alte organizații internaționale. La momentul actual ducem tratative de colaborare cu Oficiul European de Brevete.

Din concluziile pe care le-am făcut, aş mai vrea să evedințiez faptul că am înțeles și m-am convins deplin: domeniul proprietății intelectuale este un domeniu foarte important în activitatea social-economică a oricărrei țări, practic cea mai mare bogătie a țărilor dezvoltate.

Pentru așa o țară ca noi, Moldova, protecția proprietății industriale constituie o sursă solidă de capital, de completare a bugetului.

Asigurând o bună protecție inventiilor, se pot obține noi produse, randament înalt, competitivitate pe piața internațională, pe de altă parte înseși obiectele proprietății industriale pot servi ca produse comerciale, desenele, modelele, invențiile având o valoare foarte mare.

O colegă m-a întrebat: cum credeți, câți ani ne despart (mă refer la AGEPI) de Geneva, de nivelul acesta, luând în considerație și sprijinul material pe care-l primim și-l vom primi de la OMPI, OEB sau din altă parte?

I-am răspuns: nu ne despart anii, ci banii.

Avem cadre, inclusiv specialiști tineri, deci cu perspectivă. Dacă am fi dotați cu toate cele necesare, dacă am avea atâți bani ca să putem exclude și noi munca manuală, cred că 1-2 ani ar fi suficient să ne aliniem în toate privințele OMPI-ului.

Aceasta în ceea ce privește munca. Dar salariile, condițiile de viață, avantajele sociale etc. - până a atinge nivelul elvetienilor mai avem, dar sperăm că până la urmă vom merita și noi o viață mai bună.

Genialitate și demență

Aurelian SILVESTRU,

doctor în psihologie

S-a vorbit atâtă despre "boala" lui Eminescu, încât foarte mulți nici nu mai pun la îndoială acest fapt. A fost, oare, marele nostru poet un alienat? Eu personal răspund categoric: NU!

Psihopatiile au drept cauze fie defectele înnăscute ale creierului (când e vorba de oligofrenie), fie leziunile cerebrale suportate pe parcursul vieții (când e vorba de schizofrenie, epilepsie, encefalită și.a.m.d.). Eminescu n-a avut nici defecte înnăscute, nici leziuni cerebrale. El a fost învins nu de nebunie, ci de fantezie!

Și iată argumentele.

A crea înseamnă a stârni mereu acele forțe ascunse ale psihi cului, care zac în adâncurile neexplorate ale subconștientului nostru, ca o plasmă adormită de vulcan. Eminescu prea "s-a jucat" cu focul vulcanului din sine și, ca urmare, a fost atât de puternic asaltat de tumultul imaginației, încât rațiunea lui n-a rezistat acestei presiuni și s-a amestecat de-a valma cu inconștientul. Obosit, poetul a mai luptat o vreme cu vârtejul amețitor al fanteziei, dar era prea văgăuit, prea sleit de puteri, ca să zăgăzuiască forțele dezlănțuite - și a cedat....

Mulți dintre prietenii și admiratorii poetului au încercat mai apoi să explice această îmbolnăvire prin mizeria și dezordinea vieții lui.

- Eminescu a fost un om suprasensibil, menționa Ibrăleanu. Aceasta îl făcea să sufere îngrozitor de pe urma mizeriei care, la rândul ei, îi ascuțea și mai mult sensibilitatea lăuntrică. Și totul se repeta ca într-un cerc vicios, în care efectul se transforma în cauză și invers.

Totuși, dacă ceea ce s-a întâmplat cu Eminescu a fost o "boală" cauzată de mizerie, atunci unde sunt dovezile că aceeași cauză a generat nenumărate alte consecințe asemănătoare? Nu se cunosc asemenea dovezi! Alta e că mizeria l-a determinat să pună mai mult preț pe lumea sa imaginată, decât pe realitatea care îl dezgusta. Așa s-a născut treptat în el conflictul interior dintre cele trei instanțe fundamentale ale personalității: "Eu"-l fizic, "Eu"-l spiritual și "Eu"-l social.

Din mărturisirile contemporanilor rezultă că poetul nu se prea îngrijea de "Eu"-l fizic: se ivea adeseori pe străzi cu față țepoasă și absen-

tă, cu hainele prăfuite ori stropite de glod, cu încălțăminte mucezindă de noroaie.

Aceeași indiferență o nutrea Eminescu și față de "Eu"-l social: era lipsit de ambiție, nu căuta să facă cu tot dinadinsul carieră, nu avea pretenții egoiste, nu-i păsa de critica și părerile altora, prefera singurătatea și se mulțumea cu lumea gândurilor sale, în care niciodată nu se plătisea.

În centrul conștiinței lui se afla mereu "Eu"-l spiritual. Or, tocmai această instanță psihică recurge cel mai des la deconectarea de realitate, când subiectul se închide în sine, pentru "a se apăra" de influențele nocive din afară. Aici, în adâncul "Eu"-lui spiritual, are loc identificarea cu imaginariul, când trăirile închipuite capătă atâtă autenticitate și putere de convingere, încât subiectul (temporar sau ireversibil) pierde capacitatea orientării adecvate și devine prizonierul propriei sale fantezii. Cazul lui Eminescu transformă această ipoteză într-o realitate durerosă de tragică...

În aprilie 1889 a pășit din nou pragul ospiciului, tăcut, îngândurat, absent la încurajările prietenilor. Atunci nimeni nici nu bănuia că peste două luni se va stinge din viață.

... S-a stins, dar n-a murit. Vor muri, însă, pentru vecie, zicea B.P. Hașdeu, nenumărații înțelepți care au lăsat, lasă și vor lăsa să înnebunească un Eminescu...

Așadar, poetul își sedimentase conștiința în imaginari. Dar nu întâmplător. Voit! Și prin aceasta s-a înmormântat în sine. Nebunilor această facultate nu le aparține. Ei zac la suprafață. Într-o idee fixă. Iar maladia nu le vine prin "Eu"-l spiritual, ci prin disfuncțiile cerebrale. Pe când la Eminescu totul s-a datorat egoscopiei (ajunsă în faza ei ireversibilă).

- Fiind mult mai presus de cei mai mulți dintre contemporanii săi, Eminescu avea un fel al său de a trata realitatea, povestea I. Slavici. Cea ce altora li se părea de mare însemnatate, pentru dânsul era ceva de nebăgat în seamă, drept care poate mulți dintre așa-zisii "normali" îl considerau nebun. Judecat, însă, după adevăratul său fel de a fi, poetul nostru a fost în toate împrejurările cel mai cuminte dintre oameni. El a putut săvârși fapte care nu se potriveau cu viziunea celorlalți, dar niciodată, în nici un fel de circumstanțe, n-a intrat în conflict cu sine însuși.

În popor, de altfel, când se spune că cineva "și-a pierdut mintile de prea mare înțelepciune", nu se are în vedere că el e un dement adevărat, ci doar că se comportă cu totul altfel ca ceilalți. Lumea atenuează înțelesul de infirmitate al "nebuniei", născut din ambiție, din dragoste sau din dorința arzătoare de a descoperi ceva. În orice caz, poporul se uită la nebunia geniului doar ca la un grad aparte al unei pasiuni deosebite și are totdeauna un respect distinct pentru tot cea ce scoate în lumină vibrația sufletului exaltat.

Înțelegând aceasta, Pascal s-a exprimat în felul următor: când te uiți la un geniu cu ochii, descoperi că e un om obișnuit, cu foarte multe stranietăți. În schimb, când îl privești cu spiritul, îți dai seama că e un om neobișnuit, cu foarte puține neajunsuri.

Și dacă-i aşa, vă îndemn pe toți să ne uităm și noi la geniul nostru îndeosebi cu spiritul!

Umberto ECO

Pendulul lui Foucault

Propunându-vă, printr-un fragment din megaromanul "Pendulul lui Foucault", o pastilă literară postmodernistă, ne vedem îndatorați și cu o succintă prezentare a autorului care se numește Umberto Eco și e născut la Alessandria în 1932. Face studiile la Torino cu o teză despre Problema estetică în San Tommaso (1956). După ce a introdus, pentru prima dată în Italia, semiotica arhitecturii la Universitatea din Firenze, devine profesor de semiotică generală din 1971 la Bologna. Este universal cunoscut pentru opere de critică și semiotică precum: Opera aperta (1962), Apocaliptici e integrati (1964), Il superuomo di massa (1976), Trattato di semiotica generale (1975), Lector in fabula (1979), I limiti dell'interpretazione (1990) etc. Prin cele două romane Il nome della rosa (1980) și Il pendolo di Foucault (1988), Umberto Eco devine unul dintre cei mai citiți și trăduși romancieri ai secolului.

Proza pe care v-o oferim se distinge prin elaborarea ei cu ingeniozitate inginerească, cuprinzând, ca într-o Arcă a lui Noe, în interpuțire realul și imaginariul.

Atunci am văzut Pendulul.

Sfera, mișcându-se la extremitatea unui fir lung fixat de bolta cerului, își descria oscilațiile ample într-o izocronă maiestate.

Eu știam - dar oricine ar fi putut să-și dea seama de asta în vraja acelei molcome respirări - că perioada era reglată de raportul dintre rădăcina patrată a lungimii firului și acel număr π , care, irațional pentru mintile sublunare, prin divină înțelepciune leagă obligatoriu circumferința de diametrul tuturor cercurilor cu putință - astfel că timpul plutirii acestei sfere de la un pol la celălalt era efectul unei misterioase conspirații între cele mai intemporale dintre măsuri, unitatea punctului de suspensie, dualitatea unei dimensiuni abstracte, natura ternară a lui π , tetragonul secret al rădăcinii, perfecțiunea cercului.

Mai știam că pe verticala punctului de suspensie, la bază, un dispozitiv magnetic, comunicându-și atracția unui cilindru ascuns în miezul sferei, asigura constanță mișcării, artificiu destinat să contracareze rezistențele materiei, dar care nu se opunea legii Pendulului, ba chiar îi permitea să se manifeste, deoarece în vid, orice punct material greu, suspendat la extremitatea unui fir neextensibil și fără greutate, care nu suferă rezistență aerului și nu produce frecare în punctul lui de sprijin, ar fi oscilat în mod regulat o veșnicie.

Sfera de aramă arunca reflexe palide și schimbătoare, după cum ajungea în bătaia ultimelor raze de soare ce străbateau prin vitralii. Dacă, aşa cum se petreceea altădată, ar fi atins cu vârful ei un strat de nisip umed întins pe podeaua corului, ar fi desenat la fiecare oscilație o dără usoară pe sol, iar dără, schimbându-și infinitesimal direcția cu fiece clipă, s-ar fi lărgit din ce în ce mai mult în formă de breșă, de sănț, lăsând să se ghicească o simetrie cu raze - ca scheletul unei mandale, structura invizibilă a unui pentaculum, o stea, o roză mistică. Nu, ci mai degrabă o istorie, înregistrată pe întinderea unui desert, a urmelor lăsate de nesfârșite caravane rătăcitoare. O poveste despre lente și milenare migrații, poate aşa se mișcă seră aliații continentului Mu, într-o peregrinare tenace și posesivă, din

Tasmania până în Groenlanda, de la Capricorn până la Rac, din Insula Prințului Eduard până în Svalbard. Vârful repeta, nara din nou într-un timp contractat ceea ce făcuseră ei de la o glaciațiune la alta, și poate mai făceau și acum, ajunși mesageri ai acelor Seniori - poate pe drumul dintre Samoa și Novaia Zemlia, vârful atingea în poziția lui de echilibru, Agartha, Centrul Lumii. și intuiam că un plan unic legă Avalonul, tînutul hi-perborcean, cu desertul austral care adăpostește enigma de la Ayers Rock.

În momentul acela, la ora patru în după-amiază zilei de 23 iunie, Pendulul își domolea iuțeala la o extremitate a planului de oscilație, ca să revină indolent către centru, să capete apoi viteza la jumătatea drumului parcurs, să se lanseze încrezător în pătratul ocult al forțelor căror le marca destinul.

Dacă aş fi rămas timp îndelungat, rezistând trecerii orelor, să fixez cu privirea acel cap de pasăre, acel vârf de lance, acea creastă răsturnată, în timp ce își desena în gol propriile-i diagonale, atingând punctele opuse ale circumferinței ei astigmatice, aş fi fost victimă unei iluzii fabulatorii, deoarece Pendulul m-ar fi făcut să cred că planul de oscilație îndeplinise o rotație completă, întorcându-se la punctul de plecare, în treizeci și două de ore, descriind o elipsă turtită - elipsă care se rotește în jurul propriului ei centru cu o viteza unghiulară uniformă, proporțională cu sinusul latitudinii. Cum s-ar fi rotit oare dacă punctul ar fi fost fixat în vârful cupolei Templului lui Solomon? Poate Cavalerii încercaseră și acolo. Poate calculul, semnificația finală, nu s-ar fi schimbat. Poate că biserică abațială de la Saint-Martin-des-Champs era adevărul Templier. Oricum, experiența ar fi fost perfectă numai la Pol, unicul loc în care punctul de suspensie se găsește pe prelungirea axei de rotație a pământului, și unde Pendulul și-ar realiza ciclul său aparent în douăzeci și patru de ore.

Dar această abatere de la Lege, pe care de altfel Legea o și prevedea, această violare a unei măsuri de aur nu făcea ca minunea să devină mai puțin demnă de admirat. Eu știam că pământul se învârtește, și eu cu el, și la Saint-Martin-des-Champs și întregul Paris odată cu mine, și împreună ne învârteam sub Pendulul care în realitate nu-și schimba niciodată direcția propriului plan, pentru că, acolo, sus, de unde atârna el, și de-a lungul infinitei prelungiri ideale a firului, sus, către cele mai îndepărtate galaxii, stătea, înțepenit întru eternitate, Punctul Imobil.

Pământul se învârtea, însă locul unde firul era agățat era unicul punct fix al universului.

Deci nu atât către pământ se îndrepta privirea mea, ci acolo, sus, unde se celebra misterul nemîscării absolute. Pendulul îmi spunea că, totul mișcând, globul, sistemul solar, nebuloasele, găurile negre și toți fișii născuți din marea emanație cosmică, de la primii eoni până la materia cea mai vâscoasă, un singur punct rămânea, pivot, pilon, sprijin ideal, făcând ca universul să se miște în juru-i. Iar eu mă împărtășeam acum din această experiență supremă, cu care totuși mă mișcam cu toate și cu tot, dar puteam să-l văd pe Acela, pe Nemișcătorul, Stânca, Garanția, negura extraordinar de luminoasă care nu e corp, nu are figură, formă greutate cantitate sau calitate și nu vede, nu aude, nu cade sub simțuri, nu e într-un loc, într-un timp sau într-un spațiu, nu e suflet, intelligentă, imaginație, opinie, număr, ordine, măsură, substanță, eternitate, nu e tenebră, nici lumină, nu e eroare și nu e adevăr.

Mă făcu să treser o con vorbire, clară și nonșalantă, dintre un băiat cu ochelari și o fată care din nefericire nu purta aşa ceva.

"E pendulul lui Foucault", zicea el. "Primul experiment într-o pivniță în 1851, pe urmă la Observatoire, și apoi sub cupola Panteonului, cu un fir de șaizeci și șapte de metri și o sferă de douăzeci și opt de kilograme. În fine, din 1855 e aici, în format redus, și atârnă de gaura aceea de la jumătatea transeptului".

"Și ce face, se bățăie și atâta tot?"

"Demonstrează rotația pământului. Dat fiind că punctul de suspensie rămâne nemîșcat..."

"Și de ce rămâne nemîșcat?"

"Pentru că un punct... cum să-ți spun... în punctul lui central, fii atentă, orice punct care se află chiar în mijlocul punctelor pe care tu le vezi, ei bine, acel punct - punctul geometric - tu nu-l vezi, nu are dimensiuni, iar ceea ce nu are dimensiuni nu poate să ia nici la stânga, nici la dreapta, nici în sus, nici în jos. Deci nu se rotește. Pricepi? Dacă punctul nu are dimensiuni, nu poate nici măcar să se învârtească în jurul lui însuși. Nu se are nici pe sine însuși..."

"Nici dacă pământul se învârtește?"

"Pământul se învârtește, însă punctul nu se învârtește. Dacă-ți place, bine, dacă nu, iar bine. E clar?"

"Treaba lui".

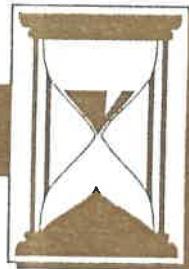
Nefericita. Avea deasupra capului unicul loc stabil al cosmosului, unica răscumpărare a damnațiunii lui panta rheii și credea că e treaba Lui, nu și a ei. Și într-adevăr, după ce perechea se îndepărta - el bine instruit din vreun manual care-i obtenebrase posibilitatea de a se mai minuna, ea nepăsătoare, inaccesibilă la fiorul infinitului, amândoi fără a fi înregistrat în propria lor memorie experiența înfricoșătoare a acelei întâlniri - prima și ultima - cu Unul, cu En-Sof, Indicibilul. Cum să nu cazi în genunchi dinaintea altarului certitudinii?

Eu priveam cu reculegere și teamă. În acea clipă eram convins că Jacopo Belbo avea dreptate. Când îmi vorbea de Pendul puneam emoția lui pe seama unei aiureli estetice, a cancerului aceluia care începea să prindă formă încet, inform, nelămurit în cugetul său, transformând pas cu pas, fără ca el să-și dea seama, jocul în realitate. Dar dacă avea dreptate în legătură cu Pendulul, poate că erau adevărate și toate celelalte, Planul, Complotul Universal, și era bine că venisem acolo, în ajunul solstițiului de vară. Jacopo Belbo nu era nebun, pur și simplu descoperise în joacă, cu ajutorul Jocului, adevărul.

Fiindcă experiența Numinosului nu poate să țină mult timp fără să tulbure mintea.

Am încercat deci să-mi desprind privirea, urmărind curba care, de la capitelurile coloanelor dispuse în semicerc, se îndrepta în lungul nervurilor bolții către cheia acesteia, repetând misterul ogivei, care se susține pe o absență, supremă ipocrizie statică, și face coloanele să creadă că ele împing către înalt nervurile puternice, iar pe acestea, respinse de cheia bolții, că fixează la bază coloanele, bolta fiind în schimb un tot și un nimic, efect și cauză în același timp. Însă îmi e dădui seama că a neglijat Pendulul, spânzurat de boltă, și a admirat bolta, era ca și cum te-ai abține să bei apa din izvor pentru a te îmbăta de fântână.

Corul lui Saint-Martin-des-Champs exista numai pentru că putea să existe, în virtutea Legii, Pendulul, iar acesta exista pentru că exista corul. Nu se poate scăpa de un infinit, mi-am zis, fugind către un alt infinit, nu poți scăpa de revelația identicului iluzionându-te că poți întâlni diversitatea.

Alexandru GROMOV

CEASORNICARUL ÎN CRONICILE TIMPULUI

Fără acel prim ceas cu roți de cândva, ar fi existat oare astăzi creierii electronici și atâtea alte aggregate ingenioase? De altfel, cea dintâi mașină mecanică de calculat purta denumirea de *ceasonic calculator* - anume *ceasonic!* Discurile, cilindrii, angrenajele - cine alii să le confectioneze și să le pună în mișcare, decât ceasornicarii? Să nu ne mire deci că eroul prozelor ce urmează și-a câștigat încă din copilărie o asemenea poreclă.

OPTIMIZORUL

1.

Treaba mergea strună.

Într-o bună dimineață băstinașii, ieșind buluc din caverne, simțiră cum le gădilă nasul o irezistibilă poftă de pâine. N-o gustaseră niciodată, nici nu-și închipuiau cum o fi arătând, dar ce alta le rămânea să facă decât să inventeze săpăliga și să se transforme, pe loc, în agricultori?

Entuziasmul Ceasornicarului față de propriile izbânzi avea două gradații: prima - o frenetică fricțiune a bărbiei, cealaltă - o plesnitură zdra-vănă peste ambele coapse. De data asta, evident, ele avură de pătimit.

Însă Ceasornicarul nu era dintr-aceia care se culcă pe lauri. O vreme oarecare urmări cu atenție strădaniile proaspeților cultivatori, după care se puse să trebăluiască la pupitrul de comandă. Reglă biostimulatorul în aşa fel, ca pe Planeta Experimentală condițiile climaterice să evolueze într-o direcție cât mai favorabilă noilor ocupații - fără variații subite de temperatură, fără înghețuri timpurii și precipitații excedentare. Mai zăbovi puțin, verifică mișcările maselor de aer, umiditatea, absorbția radiației solare... și iată apărând pe țarină primul plug de lemn, în sălașe prinse a se învârti roata olarului, iar un suflet însetat de frumos se apucă să ornamenteze cu migală vasele de lut... Tabloul în ansamblu era fascinant, miraculos, s-ar fi găsit oare scepticul care să-l contemple cu savată nepărtinire? Involuntar, mâna Ceasornicarului se trase spre socioaccelerator - un impuls imperceptibil, și același artist ar fi trecut la pictura neoimpresionistă, iar locul calculelor hieroglifice l-ar fi luat, negreșit, primul computer...

Supus voinței - mai bine zic, euforiei - Ceasornicarului, butonul se răsuci. Dar pe ecranul timpului nu se produse decât un abia perceptibil progres: începu a-și învârti aripile o moară de vânt și neobositul plastician își implântă dalta într-un bloc de marmoră.

PSEUDOANTICIPATII

Însă cu tot temperamentul său exploziv, de astă dată Ceasornicarul nu numai că nu se irită, ci nici nu se indispușe măcar - intrase în funcțiune Optimizorul, el blocase comanda, iar Optimizorul era și el progenitura Ceasornicarului.

2.

Autor a nenumărate invenții și a trei descoperiri, atingând vârsta Mântuitorului își permisese un lux dublu - să se retragă pentru a-și pune la punct opera vieții și să-i găsească terenul de aplicare.

Ingenios și întreprinzător cum era, ba și cu noroc pe deasupra, își materializă intențiile într-un răstimp mai scurt chiar decât își propusese. Ideea pupitrului de comandă încolțise încă în adolescență, de atunci o purta mereu într-un colț tăinuit al eu-lui său.

Treptat, prinseră a se contura cele două circuite de bază - biostimulatorul și socioacceleratorul, menite să creeze condițiile optime pentru evoluția mediului și a speciei. Odată definitivate, își comută întreaga energie în direcția Planetei Experimentale. Puse totul la bătaie: capital, relații, flătare, şarm... Doar de una se feră - de publicitate, numai ea putea să-i joace festa, nimic altceva. Însă în ultimul moment, după ce obiectivul fusese ales irevocabil, își dădu seama că în sistem lipsește ceva. și sistă proiectul.

Produs tipic al pieței libere și al societății posibilităților nelimitate, căreia-i și datora fabuloasa sa ascensiune, Ceasornicarul n-o idealiza cătuș de puțin. Din contra, îi găsea, în deplină cunoștință de cauză, prea destule lacune și vicii. În fond, pupitrul de comandă i se născuse în imaginea ca o replică adresată realității. Paralel cu conceptul tehnic, trasă imaginea unei colectivități întemeiate pe cu totul alte principii și o introduse în structura viitorului sistem. Fără miliardari și milogi, lovitură de bursă și falimente, burtăverzime și şomeri. Nucleul programului se rezuma la două noțiuni: bun simț și echitate.

Dar cine avea să determine parametrii bunului simț? Această întrebare îl și făcuse să amâne declanșarea operației, - și acum n-o regretă deloc. Se cerea, evident, un etalon de opinie, o inteligență capabilă să precalculeze până și cele mai îndepărtate consecințe ale cutărei sau cutării acțiuni.

Astfel se contură bruionul Optimizorului. Pe Planeta Experimentală indigenii continuau în tihă să cioplească piatra, nici prin gând să le treacă ce culmi ale progresului îi așteaptă. Iar între timp Ceasornicarul, uitând de toate pe lume, își șlefua cu îndărjire cea mai fenomenală invenție...

Într-adevăr, la ce bun un salt peste milenii? Parcă acesta îi era scopul? Una este să favorizezi evoluția și cu totul altceva - s-o zorești, să-i dai bice. și Ceasornicarul îi aruncă lui Optimică - aşa îi zicea, camaraderește - o privire plină de recunoștință.

Pe ecran, anonimul dăltuitar desprindea din rocă un profil suav...

3.

Prin câte încercări i-ar fi fost dat că treacă acelei gînți, prin câte calamități naturale și sociale! O ferea de toate o simplă apăsare sau răsucire de buton, și tot de pe pupitru se revârsa forța motrice care-i imprima un avans accelerat, dar nu și exagerat. Cu un veritabil sentiment patern îi văzu Ceasornicarul pe băstinași optând pentru manufactură și mai târziu renunțând la ea în favoarea industriei mașiniste, tot așa precum clavecinul cedă scena pianului de concert, iar perucile se retraseră în fața ondulației

permanente. Doar nevoiașii nu dispăreau, chivernisiții, în schimb huzureau. Și atunci Ceasornicarul, vorba din bătrâni, întoarse cojocul pe dos.

În doi timpi și trei mișcări, bogătanii fură desproprietăți, iar calicii lipiți pământului - instalați în vârful piramidei. Înălțime de pe care tradiționalele structuri parlamentare se arăta că a fi vetuste, corupte și bugetivore, o mult mai mare eficiență promitând un sinclit compus, firește, tot din demnitarii de ultimă oră. Cât privește sfera spirituală, fu lansată lozinca "Arta nu se vinde, ci aparține", obținându-se astfel mult visata egalitate valorică dintre marfă, vânzător și cumpărător.

Ceasornicarului îi săルta inima de bucurie: în sfârșit! Cât se chinuiseră semenii săi în căutarea dreptății, dar ce pronie cerească ar fi fost în stare să le pună la dispoziție fie și cel mai elementar biostimulator? Sau să le inoculeze un spirit atât de pur de inovație socială? Revelațiile se țineau lanț, și ilustrul inventator abia mai prididea să-si frece bărbia...

Dar care puteau fi limitele perfecțiunii? Delicat și laconic. Optimică îi sugeră o garanție a bunei dispoziții generale prin scoaterea din circulație a oricăror vești supărătoare. Rezultatul nu se lăsa așteptat - chiar a doua zi, serviciul de urgență medicală înregistră câteva cazuri de ilaritate malignă. Dar Optimică se dovedi și cu ochii-n patru și reacționă prompt permitând informația defavorabilă în proporție de trei la sută.

Și totuși, ce-ar mai putea întreprinde pentru dânsii, pentru binele lor? Cum să-i facă pe toți deopotrivă de sătui, avuți, sănătoși, voioși? Încotro să îndrepte fluxul fortificat al socioacceleratorului? Sau, poate, să mai acționeze o dată asupra mediului ambiant?

Însă în vederea unor asemenea clipe de impas și venise pe lume Optimică. De astă dată privirea Ceasornicarului exprimă o rugă, o speranță. Era destul pentru ca fidelul amic să-i servească imediat soluția. Dar, pe neașteptate, urmă o pauză. O pauză lungă. Ai fi zis că i se aud sfărâind circumvoluțiunile creierului electronic.

- Programul posibilelor optimizări este completamente epuizat, îl anunță în sfârșit cu vocea-i metalică.

Și după o altă pauză, mai scurtă, adaugă - tăărăgănat și nițel zeflemitor, ca între prieteni:

- Dă-le pace, măi băiete. Demontează-ți mașinăriile și lasă oamenii să ia de la-nceput. Uite asta are să fie optimizare!

GUVERNOMETRUL

1.

- Bunul simț n-a fost niciodată cel mai bun sfetnic al oamenilor...

Cu ochii neguroși și fălcile încleștate, cu picioarele într-un lighean cu apă rece, Ceasornicarul repeta acest dezolant adevăr fără cea mai mică speranță de a-și risipi necazul.

Ce eșec zdrobitor suferise! După atâtea străduințe perfect fundamente de a optimiza evoluția societății de pe Planeta Experimentală, neostenitul inventator se pomenise cu proiectul prăvălit în hău, aborigenii preferând să-si orânduiască existența în afara oricăror sacrosante doctrine.

Tot ce-i rămânea la ora asta era să purceadă la o oricât de sumară analiză a propriilor erori.

- Ca să-si imaginezi ce este infinitul, gândește-te la prostia omenească...

Cine să fi vorbit despre prostire cu atâtă înțelepciune?

Ar fi putut apela, firește, la serviciile sistemului său informational, dar se lăsa păgubaș: cine i-ar fi spus a cui este prostia - a celor de pe planetă

PSEUDOANTICIPĂRII

sau a lui? Se consola cu gândul că, programat pe nouă sute de ani, creierul nu funcționează încă măcar a zecea parte din acest termen. Dar și atunci este solicitat abia în proporție de opt-nouă la sută. La ce alta să te aștepți de la el?...

Și totuși, o dată în plus, și-l puse la contribuție. Dar nu pentru a se aprofunda în explicațiile insuccesului său, ci pentru a se lămuri încotro o apucaseră - fără dânsul! - băstinașii.

Eliberați din strânsoarea progresului prefabricat, se înfruptau cu frenzie din fructul până mai ieri opri. Nici un fel de activități economice nu erau interzise, limitate sau reglementate. Ceasornicarul își notă pe bună dreptate că fiecare, prin lege, obținuse dreptul imuabil de a-i smulge altuia lingura din mâna, în schimbul realei perspective de a se trezi într-o bună dimineață și fără de cea pe care o avusese... Rezonabil și nepărtinitoare, Guvernul Planetar nu-și rezervase decât o singură prerogativă - de a-i antrena periodic pe cei rămași fără lingură în acțiuni de anvergură, capabile cel puțin să salveze aparențele, mai remediind întrucâtva inspăimântătoarea statistică a falimentelor și șomajului.

Ce fel de acțiuni urmau să fie acestea? Bineînțeles, guvernul n-o decidea cu de la sine putere. Se anunța un concurs deschis, mai multe comisii științifice, absolut independente, prezintau programele și calculele, și abia după o sofisticată procedură de vot era declarat învingătorul. Involuntar, Ceasornicarul prinse a trage cu urechea la desfășurarea dezbatelor, mai zburătăcindu-și cu această ocazie gândurile negre.

Câștig de cauză i se dădu proiectului "Transmontana". Era cutezător, spectaculos și promitea beneficii enorme în minimum trei direcții. În îndepărțatul său punct de observație, Ceasornicarul avu în primul moment un zvâcnet de gelozie profesională...

2.

...Unul din continente era traversat aproape în întregime de un lanț de munți înalți, golași, practic inaccesibili. Giganticul zid stâncos bara calea vânturilor nordice - vijelioase, aducătoare de geruri cumplite. La adăpost de ele, întinsa vale de la poalele versantului sudic, brăzdată de ape line și potopită de o vegetație luxuriantă, le oferea locuitorilor cele mai favorabile condiții de viață, în timp ce vecinii de la miază-noapte se cuibăreau în cătune răzlețe și sărăcăcioase. De ce să suferă, pentru care păcate să fie lăsați de izbeliște? Mână-n mână cu caritatea, știința se dedică fără rezerve nobilului scop al redresării limitrofilor. Cu concursul mai multor centre de studii, se contură treptat planul unei veritabile intervenții chirurgicale. De pe urma căreia avea de câștigat populația din ambele vâi, iar brațele de muncă disponibile (a se citi: dispense de linguri) erau încadrate într-un vast efort comun - proiectul prevedea ca munții să fie mutați cu trei mii de kilometri mai spre nord.

Avantajul era clar: se lărgea considerabil suprafața șesuiui paradisiac, în exact aceeași proporție reducându-se spațiul vitregului nord. Totul era calculat și verificat, repartizat pe faze, asigurat cu capacitați de producție. După care milioane de cetăteni răspunseră la apelul autorităților de a-i inocula continentului o nouă climă și a-i imprima o nouă energie vitală.

Între timp, Ceasornicarul urmărea cursul evenimentelor cu atenție crescândă. Avea avantajul de a o face de la distanță, cu sânge rece, neimplicat în nici un fel de pasiuni. Pasiuni care, după perioada de acalmie inițială, răbufneau tot mai puternic...

Dejucând generoasele intenții ale inventatorului de a-i îngrijimenteră o societate monolită, monocromatică și monotonă, aborigenii, de la sine înțeles, optaseră pentru polifonie, policromie și pluripopnie. Virtuți și valori care determinaseră o anumită parte din opinia publică să inițieze o a doua manșă de dezbatere sub genericul: "Da, mutăm și munții din loc, dar în locul lor ce lăsăm?" În fond, era o manieră de a contesta toate calculele precedente: v-ați grăbit să numărați cât vom câștiga, chipurile, dar nici unul dintre dumneavoastră nu-a vrut să știe cât pierdem! Urma o altă serie de calcule, în sens absolut invers, din care rezulta fără cea mai mică îndoială că realizarea "Transmontanei" va provoca dereglați catastrofale în rețeaua hidrografică, în regimul de absorție și reflectare a radiației solare, în structura solurilor, în raportul firesc dintre compartimentele biosferei... Singurul câștig, conchideau contestatarii, se va reduce la cel copios încasat de către autorii proiectului.

În circumstanțele unei controverse de asemenea proporții, ce atitudine s-ar fi cuvenit să ia guvernul? Abia acum, după un lung interval de pasivitate forțată, ilustrul inventator își repuse în funcțiune circumvoluțiunile creative. Ce criteriu urmează să fie pus la baza unei decizii într-adevăr judicioase și obiective, care să țină cont de toate argumentele și contraargumentele, calculele și contracalculele, consecințele previzibile și imprevizibile? Supunându-se instinctului inventiv, mâna se trase spre tastatura sistemului informațional, ochii rămăseră pironiți la vizualizator... Se profilă o soluție vagă, imediat infirmată, răsturnată de o concepție diametral opusă... Între care timp, pe planetă, se resimțiră primele urmări ale savantei dispute - tot mai mulți dintre cei sosiți la poalele munților începură a face cale întoarsă. Dar se găsiră alții, tari de înger, care se repeziră să le-o bareze...

Ceasornicarul înțelesă în sfârșit că nu mai are vreme de pierdut.

3.

Guvernul, bineînțeles, nu stătea cu mânile-n sân: se procedă la o recalculare fundamentală, din care decurgea că până și cele mai îndepărtate repercușiuni nefavorabile ale "Transmontanei" vor fi totalmente evitate cu condiția înzecirii alocărilor. Pentru a obține suma necesară, se decretă majorarea echivalentă a impozitului pe toate mijloacele de transport și varietățile de combustibil.

Reacția contribuabilului nu se lăsa așteptată: atât pasagerii, cât și proprietarii de vechiile se preferă în postură de pietoni, iar locul camioanelor îl luară clăcile - însiruiți de-a lungul străzilor, oamenii făceau orice încărcătură să ajungă la destinație...

Dar se vede că în cadrul guvernului acționa un inventator de talia Ceasornicarului - fu promulgat impozitul pe pietoni. Desigur, spre a fi evaluat cu exactitate, fiecare se cerea dotat cu un pedometru individual - plătești atâtă cât airos trotuarele... Iar pentru confecționarea pedometrelor, se-întelege, era nevoie de un impozit suplimentar...

Inepuizabilitatea ingeniozității preopinientului îl revigoră definitiv. Schema aparatului se constituie cu toată precizia. Îl puteai lua drept un barometru de pe vremuri, tot așa își se răsucea indicatorul în fața cadranului, fixând presiunea atmosferică. Era atmosfera încărcată din sânul unei societăți în totală derută. Se știa prea bine cine o genera, dar acest cineva nu putea fi acuzat în mod arbitrar. Ce anume greșeli comisese, cât costase societatea fiecare din ele - totul era luat în considerație, estimat și comparat, analizat și dedus. Si entuziaștii "Transmontanei", și înverșunații ei adversari -

PSEUDOANTICIPĂRII

oricine avea înaintea ochilor un tablou exhaustiv și absolut veridic. În plus, pe înțelesul tuturora. Căci oscilațiile de presiune, aşa cum le concepuse Ceasornicarul, marcau imparțial orice izbândă și orice fiasco al guvernului. Nu, nicidecum apreciate conform unul sondaj de opinie - Ceasornicarul era omul cifrelor fără drept de apel. Elaborase un sistem infailibil de apreciere, cuprinzând diapazonul dintre "formidabil" și "oribil". Sau pentru amatorii de nuanțe, dintre "magistral" și "abominabil". Concomitent, pusese la punct o tehnologie de multiplicare a aparatului. În mai multe mii (sau milioane?) de exemplare, îl va împrăștia pe toată suprafața planetei. Să-l ridice omul, să vadă ce spune și să ia notă. Fiindcă pe aparat stă scris "Guvernometru".

Își zise pe bună dreptate că după o astfel de consultare publică nu poate urma decât demisia. Însă un cineva, acolo, nu-i împărtășea părerea. Fulgerător, fu lansată lozinca: "Să convingem învingând!" Cam nebulos? Pentru orice eventualitate, dedesubt, cu litere mai mici, se putea citi: "Dăm zece cuiburi de înțelepciune pe unul de mitralieră!"

Aflând vesta, Ceasornicarul privi lung cadranul aparatului său. Indicatorul se oprișe fix la mijloc.

Sau poate se blocase cu totul?

Şedinţa a V-a a Consiliului Interstatal pentru Protecția Proprietății Industriale

Şedinţa şi-a desfăşurat lucrările în zilele de 9 şi 10 martie 1995 la Chişinău, fiind găzduită de Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova.

Au participat delegațiile Republicii Azerbaidjan, Republicii Armenia, Republicii Belarusi, Republicii Kazahstan, Republicii Kârgâzstan, Republicii Moldova, Federației Ruse, Republicii Tadjikistan, Republicii Turkmenistan, Ucrainei, Republicii Uzbekistan.

În calitate de observatori din partea Oficiului European de Brevete la şedinţă au asistat dnii Richard Yung, conducătorul Directoratului asistență tehnică internațională, și Mark Robinson, administrator al Directoratului asistență tehnică internațională, iar din partea Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală dnii Jenö Bobrovszky, șeful sectorului țărilor Europei Centrale și de Est, și Vitaly Troussov, consilier principal al secției juridice.

Şedinţa a fost deschisă de dl Valeri Petrov, președintele Consiliului Interstatal pentru Protecția Proprietății Industriale. Ordinea de zi a inclus următoarele chestiuni:

1. Examinarea proiectelor de documente:

- Convenția privind modul de păstrare și trecerea în regim public a datelor a invențiilor secrete pentru care sunt eliberate certificate de autor ale U.R.S.S. sau sunt depuse cereri pentru eliberarea acestora;
- completarea Convenției cu privire la asigurarea reciprocă a păstrării secretelor interstatale.

2. Examinarea propunerilor privind realizarea Convenției Euroasiatice de Brevete:

- structurile, componența și plasarea Oficiului Euroasiatic de Brevete;
- lista documentelor privitor la crearea Organizației Euroasiatice de Brevete și situația elaborării acestora.

3. Informare cu privire la ratificarea Convenției Euroasiatice de Brevete:

4. Informare privind realizarea hotărârilor anterioare ale Consiliului Interstatal.
5. Diverse.
6. Adoptarea Rezoluției ședinței.

După adoptarea ordinii de zi, participanții au fost salutați de dl Valeriu Bobuțac, Ministrul Economiei al Republicii Moldova.

Domnia sa a pus la curent asistența cu situația economică din republică, analizând implicațiile acesteia la ora actuală și exprimându-și convingerea că se va îmbunătăți simțitor peste 2-3 ani, odată cu intensificarea relațiilor economice de piață și extinderea colaborării internaționale pe diverse planuri. Totodată dl Bobuțac a menționat realizările pe care le-a obținut AGEPI în timp record - doar 2 ani de la fondare. Agenția se înscrie ca o verigă trainică a economiei naționale la etapa de tranziție și o sursă sigură de completare a bugetului țării. Numai în 1994 AGEPI a vărsat în fondul statului peste 200 mii lei.

După mesajul de salut, participanții au purces la examinările preconizate.

Asupra primelor două chestiuni au fost prezentate referate de către dnii Vladimir Mescreakov, conducătorul grupului de lucru (Federația Rusă), și Aleksandr Grigoriev, șeful secretariatului Consiliului Interstatal (Federația Rusă). Dl A. Grigoriev a făcut și următoarele două informări: cu privire la ratificarea Convenției Euroasiatice de Brevete și la realizarea hotărârilor Consiliului Interstatal.

În discuțiile purtate s-au inclus activ și observatorii străini.

Consiliul și-a exprimat interesul deosebit față de intensificarea activității privind pregătirea primei etape a Programului finanțat de TACIS, orientat la consolidarea protecției proprietății industriale în țările C.S.I. și sprijinul întru crearea Organizației Euroasiatice de Brevete.

Următoarea ședință a Consiliului Interstatal pentru Protecția Proprietății Industriale va avea loc la Baku, Republica Azerbaidjan, la sfârșitul lunii august - începutul lui septembrie 1995 (propunerea a fost făcută de reprezentantul împăternicit dl H. Bebirli, șeful Direcției Brevete-Licențe a Comitetului de Stat pentru Știință și Tehnică).

Procesul - verbal asupra rezultatelor ședinței a fost semnat din partea Republicii Azerbaidjan de dl H. Bebirli, din partea Republicii Armenia de dl S. Kantargean, din partea Republicii Belarusi de dl V. Kudashov, din partea Republicii Kazahstan de dl T. Kaudarov, din partea Republicii Kârgâzstan de dl A. Tokoev, din partea Republicii Moldova de dl E. Stașcov, din partea Federației Ruse de dl V. Blinnikov, din partea Republicii Tadjikistan de dl I. Tahirov, din partea Ucrainei de dl V. Petrov.

În încheiere, dl Valerii Petrov în numele tuturor delegațiilor a mulțumit pentru găzduirea ședinței a V-a a Consiliului Interstatal, apreciind nivelul înalt de organizare, bunele condiții de lucru și ospitalitatea gazdelor.

◆ La 2 februarie, în sala de conferințe a Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale, a avut loc adunarea generală a colectivului, la care s-a făcut o totalizare a activității pe anul trecut.

Conducătorul instituției, dl E. Stașcov, a prezentat cu acest prilej un raport de bază, analizat activ în discuțiile care au urmat.

S-a menționat că, în ciuda condițiilor vitrege pentru întreaga țară, anul 1994 se înscrie cu realizări considerabile pentru AGEPI. Au crescut simțitor cererile pentru toate obiectele proprietății industriale, în special la mărci. Au fost eliberate primele serii de brevete ale Republicii Moldova. Tot în acest an s-a extins dotarea AGEPI, procurându-se tehnică nouă.

După bilanț au fost schițate obiectivele pentru anul în curs. Între acțiunile principale se impun: fondarea bazei de date a AGEPI, completarea sistemului informațional cu noi utilaje până la acoperirea necesităților, editarea unui glosar de termeni în patru limbi, extinderea relațiilor internaționale, fondarea filialelor de protecție a proprietății industriale la Bălți, Orhei și Tiraspol, reciclarea cadrelor în străinătate, organizarea unor seminare, simpozioane de specialitate în colaborare cu alte instituții, organizarea și desfășurarea cursurilor pentru studierea limbilor și multe alte acțiuni care, după cum a menționat directorul general, vor fi cuprinse într-un program aparte, editat cu titlul: "Perfecționarea sistemului de protecție a proprietății industriale în anul 1995".

◆ La 15 februarie, la AGEPI a avut loc o întâlnire a cadrelor de conducere ale Agenției cu dl Louis Licht, șeful secției politic-economice a Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Moldova.

Cadrul discuțiilor întreținute a fost determinat de perspectiva unor strânse relații de colaborare între S.U.A. și Republica Moldova.

Oaspetele american a prezentat asistenței proiectul unei înțelegeri reciproce vizând protecția proprietății intelectuale ca parte integrantă a Acordului cu privire la relațiile comerciale dintre Statele Unite și Republica Moldova.

Directorul general al Agenției, dl Eugen Stașcov, a făcut o trecere în revistă a activității instituției pe care o conduce, invocând în acest sens următoarele cifre: doar în perioada anului trecut la AGEPI au fost depuse circa 12 mii de cereri de înregistrare a mărcilor, circa 500 de cereri de eliberare a brevetelor de invenție și altor titluri de proprietate industrială.

Republica Moldova a aderat aproape la toate convențiile internaționale din domeniul proprietății intelectuale. AGEPI întreține strânse relații și schimb de informație cu 35 de țări, în special cu România, Grecia, Austria etc.

În încheiere, dl Stașcov și-a exprimat încrederea că ambasada S.U.A. la Chișinău va sprijini și facilita relațiile dintre ambele țări și în special între unitățile de gen.

În răspunsul său, dl Louis Licht a menționat că va informa în viitorul cel mai apropiat Guvernul țării sale despre discuțiile avute și dorința de extindere a relațiilor între organizațiile respective din Republica Moldova și S.U.A. și va solicita constituirea unui comitet bilateral de specialiști pentru elaborarea și exercitarea în practică a unor contracte de colaborare.

În premieră - simpozion economico-științific

La 14 februarie, în sala de conferințe a Casei Guvernului, în prezența dlui Mircea Snegur, Președintele Republicii Moldova, a avut loc simpozionul republican cu tema "Reforme economice - suport științific".

Reuniunea a întrunit un public numeros, între care conducătorii tuturor ministerelor, savanți economisti, agenți economici, conducători ai unităților economice, reprezentanți ai mass-media, specialiști în domeniul proprietății industriale etc.

Raportul de bază a fost prezentat de dl Valeriu Bobuțac, ministrul economiei al Republicii Moldova, care s-a referit la desfășurarea reformei economice în 1994 și perspectivele acesteia în anul 1995, accentuându-se rolul științei în vederea accelerării proceselor economice.

Între vorbitorii care și-au expus opiniile asupra temei puse în discuție, reținem următoarele nume: Valentin Cunev, viceprim-ministru al Republicii Moldova, Leonid Talmaci, Guvernatorul Băncii Naționale, Valeriu Chițan, ministrul finanțelor, Ceslav Ciobanu, ministrul privatizării și administrării proprietății de stat, Andrei Andrieș, președintele Academiei de Științe a Republicii Moldova, Pavel Cojocaru, directorul Centrului de studiere a problemelor pieței, Eugen Hrișcev, rectorul Academiei de Studii Economice, Gheorghe Singur, membru corespondent al Academiei de Științe a Republicii Moldova, Anatol Bucatânschi, directorul Institutului de Marketing ș.a.

În cadrul simpozionului a fost desfășurată o expoziție de materiale instructiv-metodice privind problematica protecției proprietății industriale. Participanților li s-a oferit câte un set de instrucțiuni editate de AGEPI.

Participanții la simpozion au ajuns la concluzia că știința mai are să-și spună cuvântul în procesul de transformări fundamentale economice și de renovare a societății.

Mic dicționar explicativ de proprietate industrială

1. Invenții

Abandonarea unei cereri de brevet de invenție sau a unui brevet	acțiunea unei persoane fizice sau juridice pentru renunțarea la drepturile ce decurg din înregistrarea unei cereri de brevet de invenție sau a unui brevet.
Acordarea brevetului de invenție	acțiunea prin care Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale aprobă cererile de brevet de invenție; se finalizează printr-o hotărâre de acordare.
Activitate inventivă	activitatea inventatorului într-un domeniu al vieții economice sau sociale în scopul de a obține o soluție tehnică utilă.
Adeverință de înregistrare	act administrativ eliberat de secția înregistrare de stat a AGEPI prin care se confirmă înregistrarea cererii de brevet de invenție în Registrul Național al Cererilor de Brevet de Invenție depuse.
AGEPI	Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova, instituită prin Decretul Președintelui Republicii Moldova din 25 mai 1992 nr. 120.
Anterioritate	orice document sau fapt public care a apărut înainte de data de înregistrare sau de prioritate a unei cereri de brevet de invenție.
Aplicarea invenției	ansamblu de măsuri necesare pentru utilizarea efectivă a invenției în industrie, transport sau în orice alt domeniu al economiei naționale.
Aplicabilitate industrială	element determinant al brevetabilității unei invenții reprezentând aplicarea ei efectivă în economia națională, precum și posibilitatea aplicării în viitor în mod repetat, pentru obținerea rezultatului tehnic.
Aranjament în domeniul protecției proprietății industriale	una din formele tratatelor internaționale care crează o uniune restrânsă, organizată în baza unor tratate multilaterale.
Aranjamentul de la Strasbourg privind clasificarea internațională a brevetelor de invenție și a modelelor de utilitate	îmbrățișează toate domeniile producției materiale, divizând tehnica în opt secțiuni principale și circa 64 000 de subdiviziuni; fiecare subdiviziune are un simbol format din cifre arabe și din literele alfabetului latin.

Asistență tehnică	orice sprijin acordat inventatorului la realizarea practică a invenției (desene de execuție, proiecte tehnice, executarea prototipului, ajutor la experimentarea sau la aplicarea invenției).
Avantajele tehnice ale invenției	efecte favorabile determinate de aplicarea invenției, care trebuie să fie enumerate succint în descrierea invenției.
Bibliografie	totalitatea anteriorităților citate în legătură cu o lucrare tehnică sau științifică care atestă sursa de informație documentară și care a stat la baza elaborării lucrării respective.
Biroul Internațional al O M P I	secretariatul Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală, condus de un director general și mai mulți vicedirectorii.
Brevetabilitate	proprietatea unei creații tehnice sau științifice de a fi protejată prin brevet de invenție.
Brevet de invenție	document juridic oficial eliberat de Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale conferind titularului de brevet o serie de drepturi privind exploatarea obiectului invenției.
Brevet de invenție principal	document oficial care permite obținerea protecției pentru o invenție având ca obiect un procedeu, o metodă, un dispozitiv, o instalație sau un produs.
Brevet de invenție complementar	document oficial care permite obținerea protecției pentru o invenție care perfeționează sau completează o altă invenție deja brevetată.
Brevet comunitar	document oficial de protecție a invențiilor, reprezentând un titlu de protecție unitar, fiind valabil pe teritoriul statelor membre ale Uniunii Europene.
Brevetare în străinătate	acțiune de protecție a invenției prin obținerea unor brevete în alte țări.
Brevete paralele	familie de brevete, obținute pentru aceeași invenție în mai multe țări.
Buletin	publicație oficială periodică a unui oficiu de stat, care conține date privitoare la cererile de brevet de invenție depuse, la titulari, cât și la situația protecției proprietății industriale în țara respectivă.
Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPI)	organ oficial al Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova, care publică periodic date privitoare la cererile de brevet de invenție depuse și la brevetele acordate.

Anunțuri

Asociația de Educație Ecologică și Informare "Terra Nostra" și Universitatea de Stat din Moldova intenționează să organizeze în perioada 1-4 octombrie 1995 Simpozionul Internațional "Chimia ecologică".

Actualitatea acestui simpozion nu poate fi contestată, deoarece starea catastrofală în care se află mediul ambiant pune în pericol sănătatea noastră și a copiilor noștri.

Vor fi propuse spre examinare următoarele probleme:

- Poluarea și procesele de autopurificare a mediului ambiant;
- Metodele moderne de control asupra mediului ambiant și monitoringul;
- Impactul poluanților chimici;
- Problemele actuale ale ingineriei ambientale;
- Tehnologiile ecologic avansate pentru fabricarea, conservarea și protecția produselor industriale și alimentare;
- Legislația ecologică;
- Educația ecologică și pregătirea cadrelor.

Punerea în discuție a acestor probleme va contribui la elaborarea unor măsuri comune de lichidare a fenomenelor negative cauzate de poluarea mediului ambiant.

Programul simpozionului a trezit un viu interes din partea unor savanți din Germania, Italia, Rusia, România, S.U.A., Ucraina, Suedia, Elveția și din alte țări.

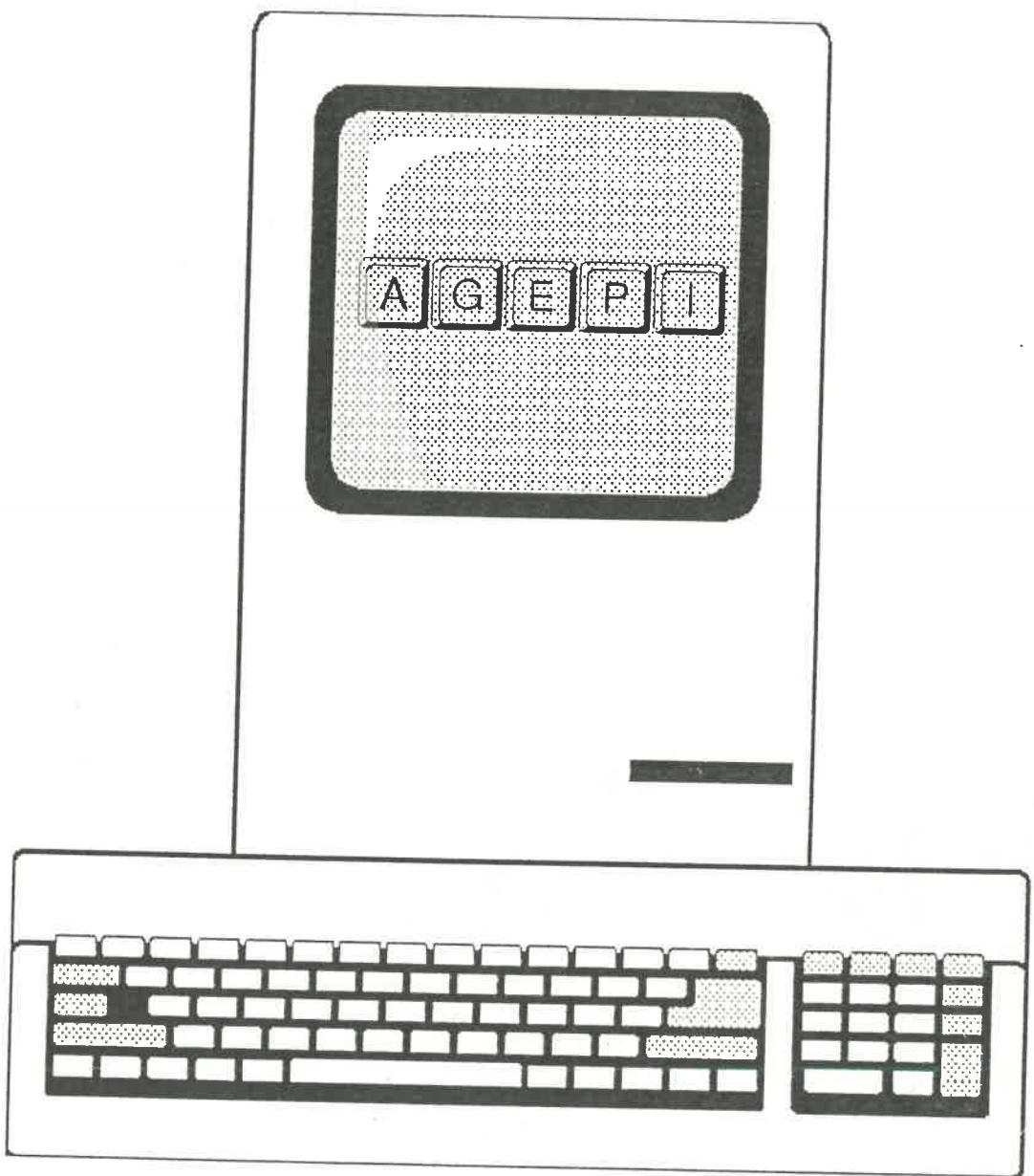
În cadrul simpozionului se vor organiza licitații de idei, o expoziție de realizări în domeniul ecologiei, chimiei, ingineriei ambientale și medicinei sanitare, "mese rotunde", prezentarea firmelor participante.

De asemenea va fi organizat un birou pentru comercializarea tehnologiilor ambientale.

Comitetul organizatoric va asigura întâlniri între participanții la simpozion, reclama producției sponsorilor și prezentarea mostrelor respective.

Pentru participanți se vor edita tezele și referatele simpozionului cu informația necesară despre sponsorii.

V. Bobutsac	Word of Honour	5
Present aspects of industrial property		
V.E.Stashkov	The strategy of economical reconstruction on the basis of personal intelligence	6
✓ N.Solcan	Technical creation is immortal	9
✓ L.Paghis	The objects of industrial property. General notions	11
✓ V.Krechetov	The tendency of the industrial property advancement in international community	14
✓ F.Barabanov	The invention as a juridical object of protection	19
✓ V. Dmitrienco	Present matters on juridical protection of trademarks	22
A. Bercovichi	The juridical protection of inventions in the field of biotechnology	26
A.Moisci	The provisions of the Republic of Moldova legislation in relation to international exigency	30
V.Cojocaru	New informational technology in the activity of the State Agency	33
L.Anisimova	Privatisation and intellectual property	36
The Test of Intellectus?		
How do you understand the protection of intellectual property?		
Answer: T. Malinovschi, P.Soltan, V.Zagorschi		
Inventions and Inventors		
M.Filipov	Peccecom - Detoxicant and stimulant of gastricintestinal activity	46
Attitudes, Problems, Suggestions		
V.Melnic	The priority of human factor	49
Gh.Duca	The ecological chemistry and problems of inventions	51
V.Chicavai	The medicine crisis and national pharmaceutics	54
V.Burciu	The market-driven economy, inovation and education	58
M.Ciush	"The juridical consciousness will permit the creative personalities to ensure a financial success"	61
Notorious names		
Aurelian Gulea, A topnotch inventor owner of gold medal		64
TechMedallions		
All the aromas of boundless		69
The untiring chip		70
Needs teaches you		71
Two sons and six salaries		72
Communications		
✓ T.Bodiul	The evolution of invention system, its significance and efficiency in the economical activity	73
International cooperation		
AGEPI in the objective of EPO		75
Geneva - Impulse of creation. Impressions and deductions of AGEPI collaborators		77
Reading		
A. Silvestru	Genius and Madness	84
U.Eco	Pendulum of Foucault	86
PseudoAnticipations		
A.Gromov	Watchmaker in the time Chronicle	89
Cronicle		
Fifth Session of the G.I.S. Interstate Council Meeting for the protection of industrial property		95
AGEPInews		97
A small explanatory dictionary of industrial property		99
Advertisements		
		101

S E R V I C E
I N F O R M A T I O N A L E

Chişinău

AGEPI

- ♦ recepționează cererile de eliberare a titlurilor de protecție a obiectelor de proprietate industrială: invenții, soiuri noi de plante și rase de animale, modele de utilitate, desene și modele industriale, mărci, denumiri de origine a produselor;
- ♦ eliberează titluri de protecție;
- ♦ publică date oficiale;
- ♦ editează Buletinul Oficial de Proprietate Industrială și revista "Intellectus";
- ♦ elaborează și emite reguli și comentarii privind aplicarea legislației în domeniul protecției proprietății industriale;
- ♦ asigură completarea și păstrarea colecției naționale de titluri de protecție;
- ♦ prestează un complex de servicii brevetare pentru persoanele interesate din țară și din străinătate;
- ♦ efectuează cercetări de informare brevetară cu concluzii și oferte, care fac posibilă determinarea stadiului tehnicii și tendințele de dezvoltare a obiectelor elaborate sau în curs de elaborare din orice domeniu al tehnicii;
- ♦ efectuează examinarea în vederea purității brevetare a obiectelor de tehnică, destinate pentru export, expoziții și târguri;
- ♦ acordă asistență la desfășurarea tratativelor privind cum-părarea-vânzarea licențelor pentru obiectele de proprietate industrială.

Pentru informații
suplimentare vă rugăm să
apelați
la tel. 44 - 01 - 19

Colegiul redacțional:

Alisa BERCOVICI, Ion DANILIUC, Gheorghe DUCA, Dumitru GHITU,
Alexandru GROMOV (redactor-șef), Anatolie GUDÂM, Eugen ROTA-
RU, Nicanor SOLCAN, Eugen STAȘCOV (președinte), Grigore TRIBOI,
Ilie UNTILĂ.

Redactor coordonator Raia ROHAC

Computer-grafica: Constantin BAJIREANU